

**ŠIAULI UNIVERSITETAS
SOCIALINI MOKSL FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Gintar ŽILINSKAIT

**LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV APIMTIES
IR STRUKT ROS EKONOMIN ANALIZ IR
VERTINIMAS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2010

**ŠIAULI UNIVERSITETAS
SOCIALINI MOKSL FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Gintar ŽILINSKAIT

**LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV APIMTIES
IR STRUKT ROS EKONOMIN ANALIZ IR
VERTINIMAS**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, ekonomika (04 S)**

Aš, teigiu, kad magistro
studij baigiamasis darbas, kur teikiu Ekonomikos studij programos magistro
kvalifikaciniam laipsniui gyti, yra originalus autorinis darbas
.....
(parašas)

Magistro darbo autorius _____

(vardas, pavard , parašas)

Vadovas _____

(pareigos, vardas, pavard , parašas)

Recenzentas _____

(pareigos, vardas, pavard , parašas)

SANTRAUKA

Gintar Žilinskait

Lietuvos komercini bank aktyv apimties ir strukt ros ekonomin analiz ir vertinimas

Magistro darbas

Magistro darbe nagrin jama Lietuvos komercini bank aktyv apimtis bei strukt ra. Išanalizuoti ir susisteminti vairi Lietuvos ir užsienio autori teoriniai aktyv strukt ros tyrimai, j formavimo princip ir valdymo tyrimai. Pateikti ir išnagrin ti reikšmingiausi finansiniai rodikliai bei j skai iavimo metodikos. Darbe pateikiama Lietuvos komercini bank aktyv apimties ir strukt ros dinamika, o taip pat atlikta ekonomin analiz bei pateikiamas jos vertinimas. Atskleisti dinamikos ypatumai, siekiant pabr žti aktyv strukt ros poky ius. Be to d mesio skiriama ir bank pelningumui bei likvidumui, turintiems takos bank veiklos rezultatams. Nagrin jamos ir aktyv kitim l musios priežastys.

SUMMARY

Gintar Žilinskait

Evaluation and economical analysis of assets amount and structure of Lithuanian commercial banks

Master's work

This work analyses assets and structure of commerce banks in Lithuania. Theoretical assets' structure, their formation principles' and possession researches of various Lithuania's and foreign authors has been analyzed and organized here. Besides, the most significant finance indexes and their calculation methodologies has been presented and analyzed here too. This work presents assets amount and structure dynamics of Lithuania's commerce banks as well as accomplished economics analysis and its assessment. Dynamics peculiarities have been revealed trying to accent assets' structure variations. Moreover, attention has been brought to bank profitability and liquidity, which have influence on bank activity results. Finally, reasons that determined assets variation have been analyzed.

TURINYS

ŽODYN LIS.....	3
VADAS.....	5
1. LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV SAMPRATA.....	8
1.1. Lietuvos komercini bank aktyv strukt ra.....	8
1.2. Aktyv strukt ros formavimo principai.....	11
1.3. Aktyv valdymas.....	18
1.4. Komercini bank pelningumo ir likvidumo samprata bei pagrindini rodikli pristatymas....	22
1.5. Lietuvos Komercini bank aktyv apimties ir strukt ros tyrimo metodologija.....	26
2. LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV DINAMIN ANALIZ 2003 – 2009 METAIS.....	30
2.1. Lietuvos komercini bank turto (aktyv) 2003 – 2008 met analiz	30
2.2. LIETUVOS KOMERCINI BANK ATSKIR AKTYV STRAIPSNI EKONOMIN ANALIZ 2003 – 2008 METAIS.....	37
2.2.1. Pinig , l š bankuose ir finans institucijose 2003 – 2008 met analiz	37
2.2.2. Skolos ir nuosavyb s vertybini popieri 2003 – 2008 met analiz	41
2.2.3. Nematerialaus ir materialaus turto 2003 – 2008 met analiz	50
2.2.4. Klientams suteikt paskol 2003 – 2008 met analiz	59
2.3. LIETUVOS KOMERCINI BANK PELNINGUMO IR LIKVIDUMO RODIKLI ANALIZ 2003 – 2008 METAIS.....	71
3. LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV KITIM L MUSIOS PRIEŽASTYS 2003 – 2008 METAIS.....	76
IŠVADOS.....	80
LITERAT RA.....	88
PRIEDAI.....	95

ŽODYN LIS

Akcija - vertybinis popierius, išleidžiamas akcinės bendrovės kaip ilgalaikio kapitalo didinimo priemonė.

Akcinis bendrovė - ribotos turtinės atsakomybės moneta, turinti juridinio asmens teises.

Aktyvas - turtinė teisė (turto), priklausanti fiziniam ar juridiniam asmeniui, visuma; taip pat vartotinas terminas aktyvai – visi banko (moneta) išteklių (turtas), naudojami banko (moneta) kintamoje veikloje, iš kurios tikimasi naudingumo.

Bankas - finansų staiga, telkianti iš skolintojų laikinai laisvas lėšas ir santaupas, teikianti kreditus, tarpininkaujanti atliekant piniginius atsiskaitymus, leidžianti apyvartinti pinigus, vertybinius popierius, atliekanti su jais susijusias operacijas ir kitas funkcijas.

Banko rezervai - fondai, kuriais būtina tvarka privalo disponuoti bankai. Yra trys banko rezervų rūšys: būtini, tikrieji ir pertekliniai. Pirmieji yra statymu nustatyta indėlių dalis, kuri bankas privalo laikyti savo seifuose ar indėlių centriniame banke. Tikrieji rezervai yra rezervai, kurie realiai yra banke. Pertekliniai rezervai apskaičiuojami kaip tikrųjų ir būtinųjų rezervų skirtumas.

Bendrasis likvidumo rodiklis – trumpalaikis turtas/trumpalaikiai sipareigojimai. Bendrasis likvidumo koeficientas rodo, kaip trumpalaikis turtas padengia trumpalaikius sipareigojimus, t.y. jis parodo banko (moneta) galimybę padengti trumpalaikius sipareigojimus, panaudojus turimą trumpalaikį turtą.

Grynieji pinigai - pinigai moneta skaitoje ir kasoje, banko čekiai, kiti banko dokumentai, kurių pagrindu bankas daro rašus moneta skaitoje.

Ilgalaikis materialusis turtas - turtas (objektai), kuris daugelį kartų naudojamas gamybos ir aptarnavimo procese ir, išsaugodamas savo natūralią formą, nusidėvi naudojamas ilgiau kaip vienerius metus (išskyrus žemę).

Komercinis bankas - tai veikianti moneta (juridinis asmuo), kuri turi akcinį kapitalą, priima indėlius bei kitą grąžintinas lėšas, teikia paskolas bei prisiima su tuo susijusį riziką ir atsakomybę, taip pat užsiima kita statymu nustatyta veikla (išduoda piniginius laidavimus, garantijas ir kitus laidavimo sipareigojimus, išleidžia mokėjimo dokumentus (čekius, akredityvus, vekselius ir kt.) ir atlieka su jais operacijas, perka ir parduoda tauriuosius metalus, išleidžia ir tvarko kreditines pinigines priemones, teikia paslaugas ir konsultacijas banko veiklos, finansų ir kliento investicijų tvarkymo klausimais, priima saugoti iš klientų vertybes ir nuomoja klientams banko saugykloje seifų kameras vertyboms ir dokumentams saugoti ir kt.), atlieka operacijas su vertybiniais popieriais (akcijomis, obligacijomis ir pan.) ir operacijas užsienio valiuta.

Likvidumas - vertybini popieri arba materialieji vertybi pavertimo grynaisiais pinigais galimybė; monetai, bankų gėbėjimas laiku atsiskaityti su partneriais.

Likvidusis turtas - monetinis turtas, kur greitai ir be nuostolių (ar su minimaliais nuostoliais) galima paversti grynaisiais pinigais.

Nematerialusis turtas - monetinis (juridinio asmens) ilgalaikio turto dalis, kuriai priskiriama: tyrimo ir plėtojimo darbai savikaina, gytos teisės (patentinės licencijos), prestižas, informacijos apdorojimo sistemos, programinė ranga bei iš anksto apmokėtos naudos. Ilgalaikis nematerialusis turtas vertinamas pagal likutiną vertę, skaičiuojant amortizaciją.

Nuosavybės grąžos rodiklis ROE - yra pelningumo akcininkams rodiklis, nustatantis grynojo pelno dydį, kur akcininkai gauna investuodami savo kapitalą.

Obligacija - vertybinis popierius, kurio savininkassipareigoja periodiškai mokėti nustatyto dydžio palūkanas, o atėjus nustatytai datai – grąžinti už obligacijas sumokėtus pinigus (išpirkti obligacijas).

Palūkanos - pinigų suma, kuri mokama už naudojimąsi skolintais pinigais.

Palūkanų norma - skolos dalis procentais, rodanti, kokia pinigų dalis, didesnė už pradinę skolos sumą, turi būti sumokėta.

Pelningumas - tai banko finansinio valdymo rezultatas, kurį lemia suktingas arba nesuktingas visų banko finansinio valdymo veiksmų naudojimas.

Portfelis (investicinis) – investicinių priemonių rinkinys.

Turtas - ilgo vartojimo reikmenys bei finansiniai aktyvai (pinigai, taupomieji indėliai, akcijos, obligacijos); likvidiniai ir nelikvidiniai vertybių suma, kuria disponuoja ekonominis subjektas.

Turto grąža (turto pelningumo rodiklis ROA) – parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Šis rodiklis atspindi viso monetinio turto panaudojimo efektyvumą. Aukštesnis rodiklio reikšmė parodo efektyvesnį turto naudojimą.

Vertybinių popierių birža – organizuota rinka prekybai vertybiniais popieriais, kuriai būdingas centralizuotas paklausos ir pasiūlos koncentravimas, kartu prekybos dalyviams sukuriant galimybes pagal nustatytas prekybos taisykles sudaryti sandorius.

VADAS

Temos aktualumas. Lietuvos bankininkystė dar labai jauna, palyginti su išsivysčiusiomis finansų rinkos šalimis, kurios jau turi šimtmetines bankininkystės tradicijas. Komerčiniai bankai paslaugomis naudojasi vis daugiau Lietuvos gyventojų, todėl kyla būtina užtikrinti skaidrią ir stabilų komercinį bankų veiklą, todėl būtina analizuoti rodiklius, kad galima būtų ateityje nuspėti ir išvengti bankinio šokio. Komerčiniai bankai veikia darosi universalesni. Jais naudojasi ir fiziniai, ir juridiniai asmenys. Vyriausybės naudojasi bankų kreditais, skatindamos ir kontroliuodamos ekonomikos raidą. Bankai yra svarbiausi šalies ūkio centrai, kurie leidžia pinigų „ekonominei gamybos darbui“, jie yra tie šalies ūkio smegenys, kurie, leisdami pinigų, žiūri, kad jie dirbtų šalies ūkiui naudingą ūkinį darbą. Taigi bankai yra indėlių staigos, kurios su didesniu finansiniu kapitalu, kuri pagrindinė funkcija – saugoti indėlius ir lėšas, bei jas skolinti. Norėdami sėkmingai veikti laisvos, konkurencinės rinkos sąlygomis, bankai turi efektyviai funkcionuoti, priimdami racionalius valdymo sprendimus, nuo kurių tiesiogiai priklauso bankų veiklos rezultatai.

Temos naujumas. Pastaruosiu metu stebimas nuolatinis Lietuvos ekonomikos smukimas, kuris savo ruožtu tik ir didina nedarbo lygį bei mažina vartotojų disponuojamas pajamas. Tai vienas pagrindinių veiksnių, turinčių esminius pokyčius bankininkystės sektoriuje. Aktyvų pelningumas ir struktūros pokyčiai turės lemiamą įtaką banko investiciniam pasirinkimui. Kitaip sakant, bankas sieks sigyti tokius aktyvus (pirkti vertybinius popierius ir išduoti paskolas), kurie galės atnešti daugiausia pelno, esant tokiai rizikai, kuri banko vadovybė yra pasiruošusi priimti. Komerčinio banko išlikimas rinkoje priklauso nuo sugebėjimo taikytis prie nuolat kintančių išorinių sąlygų, veiklos masto, turimos strategijos gyvendinimo bei turimos informacijos apie konkurentus ir save – kuri yra ypač svarbi priimant veiklos valdymo sprendimus, siekiant turimus banko išteklius panaudoti kuo mažesniais išlaidomis, gaunant maksimalų rezultatą. 2008 metais prasidėjusi ekonominė krizė pasaulyje ir Lietuvoje sukėlė sumaištį finansiniame sektoriuje. Komerčiniai bankai mėgė kelti palankias normas, griežtinti kreditavimo sąlygas bei konkuruoti stengdamiesi išlaikyti kuo daugiau mokiusių klientų.

Problema: Nagrinėjant Lietuvos komercinį bankų aktyvų apimtį ir struktūrą svarbu atsižvelgti priežastis, lėmusias aktyvų kitimą. Aktyvų kitimui takos turi ir makroekonominė aplinka bei jos pokyčiai, nes pavyzdžiui ekonominė krizė, kurioje, komerciniai bankai sugriežtino kreditavimo sąlygas, mažino ir kreditavimą, kas smarkiai pakoregavo ir aktyvų apimtį. Siekiant veikti sėkmingai ir patenkinti vartotojų lūkesčius, bankai nuolat turi kontroliuoti savo aktyvus bei peržiūrėti jų valdymą. Tačiau praktikoje susiduriama su sprendimų priėmimo ir gyvendinimo sunkumais bei aktyvų valdymo realizavimo problemomis, kas ypač aktualu

s kmingai bank veiklai šiandien. Pagrindinis bank klausimas – kaip efektyviai naudoti turimus išteklius, o tai reiškia – kaip geriau valdyti banko aktyvus.

Tyrimo objektas: Lietuvos komercini bank aktyvai.

Tikslas: išanalizuoti Lietuvos komercini bank aktyv apimt ir strukt r bei nustatyti aktyv kitim l musias priežastis.

Šiam tikslui pasiekti keliama tokie **uždaviniai:**

1. Pristatyti Lietuvos komercini bank aktyv samprat , strukt r ir valdym ;
2. Atlikti Lietuvos komercini bank turto (aktyv) strukt ros dinamin bei ekonomin analiz 2003 – 2008 met laikotarpiu;
3. Pateikti priežastis, tur jusias takos Lietuvos komercini bank aktyv kitimui 2003 – 2008 metais;

Tyrimo metodai: mokslin s bei publicistin s literat ros apžvalga, Lietuvos komercini bank statistini duomen analiz , sisteminimas, lyginimas bei grafinio interpretavimo metodai. Tyrimas buvo pagr stas, remiantis Lietuvos banko bei tuo metu šalyje veikusi komercini bank statistiniais duomenimis.

Hipotez s:

1. Lietuvos komerciniai bankai lyderiai – AB SEB bankas bei AB Swedbank, bankai pasek jai – AB DnB Nord bankas, AB bankas „Snoras“ bei AB Šiauli bankas, o rinkos nišos užpildytojai – AB Parex bankas, UAB Medicinos bankas bei AB bankas „Finasta“.

2. Analizuojamu laikotarpiu Lietuvos komercini bank turt (aktyvus) labiausiai takojo klientams suteiktos paskolos.

Teorinis darbo reikšmingumas. Baigiamojo darbo teorin dalis skirta vairi Lietuvos ir užsienio autori mokslin s literat ros studijavimui, atskleidžiant Lietuvos komercini bank aktyv samprat , strukt r , valdym bei pasirenkant finansinius rodiklius, kurie yra svarbiausi atliekant Lietuvos komercini bank aktyv apimties ir strukt ros tyrim .

Praktinis darbo reikšmingumas. Magistro baigiamajame darbe atlikta Lietuvos komercini bank aktyv apimties ir strukt ros dinamin bei ekonomin analiz . Gauti tyrimo rezultatai pad jo atskleisti Lietuvos komercini bank aktyv strukt ros dinamik , bei išsiaiškinti aktyv kitim l musias priežastis.

Darbo strukt ra ir apimtis. Pirmoje baigiamojo magistro darbo dalyje, pasirinkta tema analizuojama teoriniu aspektu, remiantis tiek moksline lietuvi , tiek užsienio autori literat ra. Pirmiausia aptariama Lietuvos komercini bank aktyv samprata, strukt ra, išanalizuojamas

valdymas bei susisteminti jo metodai. Pasirenkami ir išnagrinjami reikšmingiausi finansiniai rodikliai bei jį skaičiavimo metodikos.

Analitinėje darbo dalyje, remiantis Lietuvos banko bei Lietuvos komercinių bankų statistiniais duomenimis, atlikta aktyvų struktūros dinaminė bei ekonominė analizė. Apskaičiuojami ir interpretuojami statistiniai rodikliai, geriausiai parodantys aktyvų pasikeitimą. Tyrimas atliktas siekiant patvirtinti aktyvų struktūros pokyčius lūmusias priežastis bei padėti banko vadovams priimti teisingus sprendimus dėl aktyvų valdymo bei tinkamos jų sudėties, kuri padėtų tobulinti banko valdymą ir didinti jo pelningumą. Analizės metu Lietuvos komercinių bankų aktyvai vertinami pagal šiuos rodiklius: padidėjimo/sumažėjimo tempas, vidutinis lygis, vidutinis absoliutus pokytis, vidutinis kitimo tempas, vidutinis padidėjimo/sumažėjimo (arba vidutinis pokytis), taip pat apskaičiuoti likvidumo bei pelningumo rodikliai. Apskaičiuotieji rodikliai, tokie kaip pelningumo ir likvidumo palyginti su standartais bei normatyvais, o likusieji lyginami su praejusio laikotarpio duomenimis bei konkurentų rodikliais.

Trečioje darbo dalyje atskleistos priežastys labiausiai takojusios Lietuvos komercinių bankų aktyvų kitimui. Atlikus tyrimą suformuluotos išvados.

1. LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV SAMPRATA

Šioje dalyje, nagrinjant Lietuvos komercini bank aktyvus, siekiama suprasti koks j vaidmuo šioje institucijoje, koki viet jie užima bank valdyme, koki tak daro banko sprendimams bei tolesnei veiklai. Tod l ši dalis ir leis susipažinti su aktyv s voka, strukt ra tikslais. Be to stengtasi parodyti kaip valdomi bank aktyvai bei kokie j valdymo metodai yra taikomi. Galiausiai pateikiami metodologiniai aktyv nagrin jimo aspektai, kurie bus taikomi tolesniame šio darbo kontekste.

1.1. Lietuvos komercini bank aktyv strukt ra

S. Saksonovos (2003, 125psl.) teigimu, bank aktyv s voka nuolatokinta. Tai s lygoja nauj finansini instrument atsiradimas. Kaip teigia V. Vaškelaitis (2003, 87psl.), aktyvais nusakoma, kur bankas panaudojo turimas l šas, o pasyvai rodo banko l š strukt r , t.y. iš kur bankas gavo finansini ištekli . Kuo didesn galutin aktyv ir pasyv suma, tuo didesnis bei solidesnis atrodo bankas. V. Katkus (2000, 175psl.) teigia, kad banko aktyvai parodo, kaip bankas naudoja savo (banko kapital) ir pritrauktas pinigines l šas (ind lius, paskolas), t.y. kur jas bankas yra investav s. Anot S. Saksonovos (2003, 125psl.), sutinkama daug turto apibr žim , ta iau n ra tokio, kuris atspind t bank aktyv esm ir kriterijus pagal kuriuos atpaž stamos atskiros turto grup s. Kadangi bankai turi skirting operacij specifik , tod l S. Saksonovos (2003, 125psl.) nuomone, yra manoma atskirai apibr žti, bank aktyvus. Tos pa ios autor s si lymu, bank aktyvai yra l šos, kurios banko gyjamos kaip tam tikr praeities sand ri , tarpininkavimo paslaug ir pritraukt ištekli naudojimo rezultatas, ir kurios dabar bei ateityje turi atnešti ekonomin naud – teigiam efekt . Tuo tarpu Z. Kurutien s (2004, 158psl.) teigimu, bankai sukauptus išteklius naudoja verslinink , kio, valstyb s institucij kreditavimui, investicijoms, VP pirkimui. Šias operacijas atspindi bank balanso aktyvas (turtas). Anot Th. Mayer, S. James ir kt. (1995, 134psl.), aktyvai yra viskas nuo gryn j pinig banko saugyklose iki banko suteikt paskol . Pasak Z. Kurutien s (2004, 158psl.), V. Vaškelai io (2003, 94psl.), V. Katkaus (2000, 175psl.), grupuojant balanso straipsnius, vertinant likvidumo laipsn , komercini bank aktyvus galima suskirstyti keturias dideles grupes - tai *grynieji pinigai, investicijos (vertybiniai popieriai), paskolos ir kiti aktyvai*. Prie ši keturi grupi Blank (2002) cituojamas pas S. Kazilait (2008, 27psl.), prideda dar *pagrindinius fondus*. Ypating d mes , V. Katkaus (2000, 175psl.) teigimu, bankai skiria operacijoms su dviem aktyv grup mis: investicijomis vertybinius popierius ir paskolomis,

t.y. - vertybini popieri ir paskol portfeli sudariai. Tuo tarpu A. Lileikien ir J. Martinkien (2005) teigia, kad aktyvai yra sudaryti iš ši element :

- Ø gryniesi pinigai (nacionalin ir užsienio valiuta), tauriesi metalai ir kitos vertyb s;
- Ø l šos centriniuose bankuose kiekvienu pareikalavimu;
- Ø l šos bankuose ir kitose finansin se institucijose kiekvienu pareikalavimu;
- Ø Lietuvos Respublikos vyriausyb s ir valstybi , traukt šali , kurios taikoma mažesn turto rizika, s raš , vyriausyb i bei centrini bank išleisti vertybiniai popieriai (trumpalaikiai ir ilgalaikiai);
- Ø kitos l šos (išdo vertybiniai popieriai, trumpalaikiai pinig rinkos depozitai, ind lio sertifikatai ir pan.).

Pagal Lietuvos banko valdybos nutarim „D l bank atskaitomyb s form patvirtinimo“, *kas ir jai prilygintas l šas*, kaip teigia D. Ivaškevi ius ir A. Sakalas (1997, 69psl.), sudaro gryniesi pinigai - tai gryn j pinig ir kelionini eki likuliai kasoje ir kelyje; tauri j metal atsargos; l šos centriniuose bankuose - tai visos pinigins l šos Lietuvos banke ir kit valstybi centriniuose bankuose; l šos bankuose ir kitose finansin se organizacijose. V. Katkaus (2000, 202psl.) sitikiniu, kad bankas gerai funkcionuot , jis privalo investuoti mažai arba visai pelno neduodan ius aktyvus: gryniesi pinigai banko kasose, privalomosios atsargos centrinio banko korespondentin je s skaitoje. Šie aktyvai, V. Katkaus (2000, 202psl.) teigimu, neatneša joki pajam , d l to bankai stengiasi šio tipo aktyv tur ti kiek galima mažiau. *Investicijas vertybinius popierius* Z. Kurutien (2004, 158psl.) teigimu, sudaro investicijos akcijas, obligacijas ir kitus nuosavyb s ir skolos dokumentus, naudojamus vykdant finansines operacijas priva iame ir valstybiniame sektoriuje. Kaip teigia V. Katkus (2000, 200psl.), vertybiniai popieriai sudaro atskir banko aktyv dal . Iš esm s vertybiniai popieriai, anot autoriaus, yra speciali paskol forma, (vair s vertybiniai popieriai sudaro taip vadinam vertybini popieri portfel , o vairios paskolos - paskol portfel . V. Katkaus (2000, 202psl.) nuomone, bankai nemaž savo aktyv dal laiko vertybini popieri forma, kadangi jie yra daug likvidesni nei paskolos. Vertybiniai popieriai sudaro galimyb aktyviau dalyvauti j prekyboje, o tai reiškia papildomas banko pajamas komisini forma. Be to, Th. Mayer, S. James ir kt. (1995, 141psl.) teigimu, vertybin popieri bankas gali v l parduoti atvirojoje rinkoje, o parduoti paskol yra žymiai mažiau galimybi ; paprastai, nors ir ne visada, ji laikoma iki gr žinimo termino. Tuo tarpu *paskolos* D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 70psl.) sitikiniu, apima suteiktas paskolas (skaitant overdraft), išduotas ir laiku negražintas paskolas, diskontuotus vekselius - prieš mok jimo terminus nupirktus vekselius ir paskolas už l šas, gautas iš užsienio bank tiesiogiai arba per vyriausyb ; suteiktas paskolas už speciali skolinimo fond l šas – t.y. už kreditinius išteklius, gautus iš tarptautini kredito organizacij . Kaip teigia V. Katkus (2000, 177psl.),

paskolos sudaro didžiausi vis banko aktyv dal , taip pat atneša ir didžiausi banko pajam dal . Banko kreditavimo operacijos tuo pa iu metu yra ir pa ios rizikingiausios banko operacijos. Tod l banko vadovyb turi rasti pusiausvyr tarp paskolin s veiklos rizikos ir pelno. V. Katkaus (2000, 183psl.) nuomone, niekada negalima išduoti paskolos ilgesniam laikui nei paties sigyjamo daikto ekonominio gyvenimo trukm . Tod l, pasak Th. Mayer, S. James ir kt. (1995, 142psl.), svarbus banko verslo paskol teikimo bruožas yra kredito normavimas. Hipotekin s paskolos, anot Th. Mayer, S. James ir kt. (1995, 155psl.), nors ir nelabai likvidžios, yra svarbi banko aktyv dalis. Be to, bankai teikia vartojimo paskolas ir paskolas vertybiniams popieriams pirkti. Pasak V. Vaškelai io (2003, 94psl.), šie balanso aktyvai priklauso mažai likvidiems d jimams, nes bankai rizikuoja d l j padengimo laiku ir pavertimo likvidžiomis l šomis. D. Ivaškevi ius ir A. Sakalas (1997, 70psl.), teigia, kad *d jimai pagrindinius fondus* apima investicijas banko pastatus, kit nekilnojam j turt , žem rengimus, transporto priemones ir nematerialius fondus, – tai yra turt , kurio negalima tiksliai vertinti bei ap iuopti (intelektin produkcij , kompiuterines programas, prestiž , firmos vard ir kt.). Skirtingai nuo gamybini moni , bankuose šie d jimai n ra dideli. Nes V. Katkaus (2000, 202psl.) teigimu, banko pastatai ir ranga - tai taip pat banko aktyvai, kurie neatneša joki pajam .

Dar yra *kiti aktyvai*, ir kaip mano Z. Kurutien (2004, 158psl.), *kitus aktyvus* sudaro tranzitin s skaitos – tai l šos, kurios j gavimo metu negali b ti rašytos atitinkamas s skaitas pagal priklausym ; sukauptos pajamos – tai apskai iuotos, bet dar negautos pal kanos už suteiktas paskolas, rengini nuom ir kt.

Viena iš sud tingiausi bank finansini ataskait vertinimo sri i - tai paskol portfelio kokyb s bei atid jim abejotiniems aktyvams vertinimas. Tai kol kas yra ir viena iš didžiausi Lietuvos bankininkyst s problem . Pasak D. Masilionio (1998, 24psl.), abejotini aktyvai yra labai jautrus banko veiklos elementas. Speciali j atid jim abejotiniems aktyvams išlaidos sumažina bank finansinius resursus ir neigiamai s lygoja banko veiklos rezultat , o kartu susilpnina kapitalo baz . Atskleidus patirtus nuostolius, gali kristi pasitik jimas banko vadovybe, d l to sumaž s banko reitingas. Tod l, anot D. Masilionio (1998, 24psl), labai svarbu, kad banke b t sukurtos proced ros galinan ios laiku pasteb ti problemines paskolas ir padaryti reikiamus atid jimus. Specialieji atid jimai abejotiniems aktyvams, D. Masilionio (1998, 24psl.) nuomone, sudaromi galimiems banko nuostoliams amortizuoti, kai negr žinamos išduotos paskolos, terminuoti ind liai, už juos laiku nesumokama pal kanos, taip pat, kai reikia vykdyti garantinius sipareigojimus.

V. Vaškelai io (2003) ir M. Jasien s (1998), cituojam pas S. Kazilait (2008, 26psl.) nuomone, visus banko aktyvus galima suklasifikuoti pagal: pelningumo ir likvidumo laipsn . Pelningiausiais banko

aktyvais galima laikyti ilgalaikes ir trumpalaikes paskolas bei investicijas vertybinius popierius. Patys nelikvidžiausi banko aktyvai, pasak V. Katkaus (2000, 176psl.) - tai banko pastatai. Banko kreditai, V. Katkaus (2000, 176psl.) teigimu, yra pakankamai nelikvidūs aktyvai, kadangi daugelis jų neturi antrinės rinkos ir vienintelis būdas tuos kreditus paversti grynaisiais pinigais - tai grąžinti kreditu su juo nustatytam jo grąžinimo terminui. Tuo tarpu, kaip teigia V. Katkus (2000, 177psl.), likvidūs banko aktyvų forma ir dydis yra nuolatinis banko vadovybės rūpestis. Ji turi siekti, kad banko aktyvai pagal jų likvidumo laipsnį būtų gerai diversifikuoti.

Nelikvidūs aktyvai mažina banko laisvą ir jie yra papildomas rizikos šaltinis. Bankas, anot V. Katkaus (2000, 177psl.), gali pirkti nelikvidžius aktyvus tik tada, kai už juos gauna gerokai daugiau pajamų, nei už likvidžius aktyvus, ir kai leidžia banko normatyvai. Kuo nelikvidesni aktyvai, tuo aukštesnės palūkanos už juos turi būti mokamos. Taigi banko vadovybei, V. Katkaus (2000, 175psl.) sitikinimu, tenka sudėtingas uždavinys - padidinti bankinių operacijų su aktyvais pelningumą, bet neperžengiant banko likvidumo ribas.

Komercini bank aktyvus sudaro: gryniesi pinigai, investicijos (vertybiniai popieriai), paskolos, pagrindiniai fondai ir kiti aktyvai. Aktyvų klasifikacija taip pat vertinama atsižvelgiant į likvidumo ir pelningumo laipsnį. Pelningiausi banko aktyvai yra ilgalaikės ir trumpalaikės paskolos bei investicijos vertybinius popierius. Kalbant apie likvidumą, galime pasakyti, kad bankinės paskolos yra mažai likvidžios, nes atgauti paskolas prieš terminą yra beveik neįmanoma. O patys nelikvidžiausi banko aktyvai - tai banko pastatai.

1.2. Aktyvų struktūros formavimo principai

Banko lėšų paskirstymas visur šie aktyvus priklauso nuo galiojančių statymų ir kitais teisės aktais, būtinais palaikyti aukštą likvidumo lygį ir poreikio gauti pakankamai didelį pelną. Bandant išspręsti dilemą „Likvidumas – pelningumas“ susiformavo trys aktyvų valdymo būdai, tai bendras lėšų fondo metodas, aktyvų paskirstymo metodas ir matematinio modeliavimo metodas, kurie skiriasi atsižvelgiant tai, kas yra akcentuojama pačiame aktyvų valdymo procese ir iki kokio laipsnio naudojama kiekybinė analizė vertinant galimas alternatyvas. Nei vieno metodo negalima laikyti idealiumi, kadangi kiekvienas turi savo privalumų ir trūkumų. Kiekvienas metodas turi elementus, kuriuos galima pritaikyti sprendžiant konkrečias atskiros banko problemas.

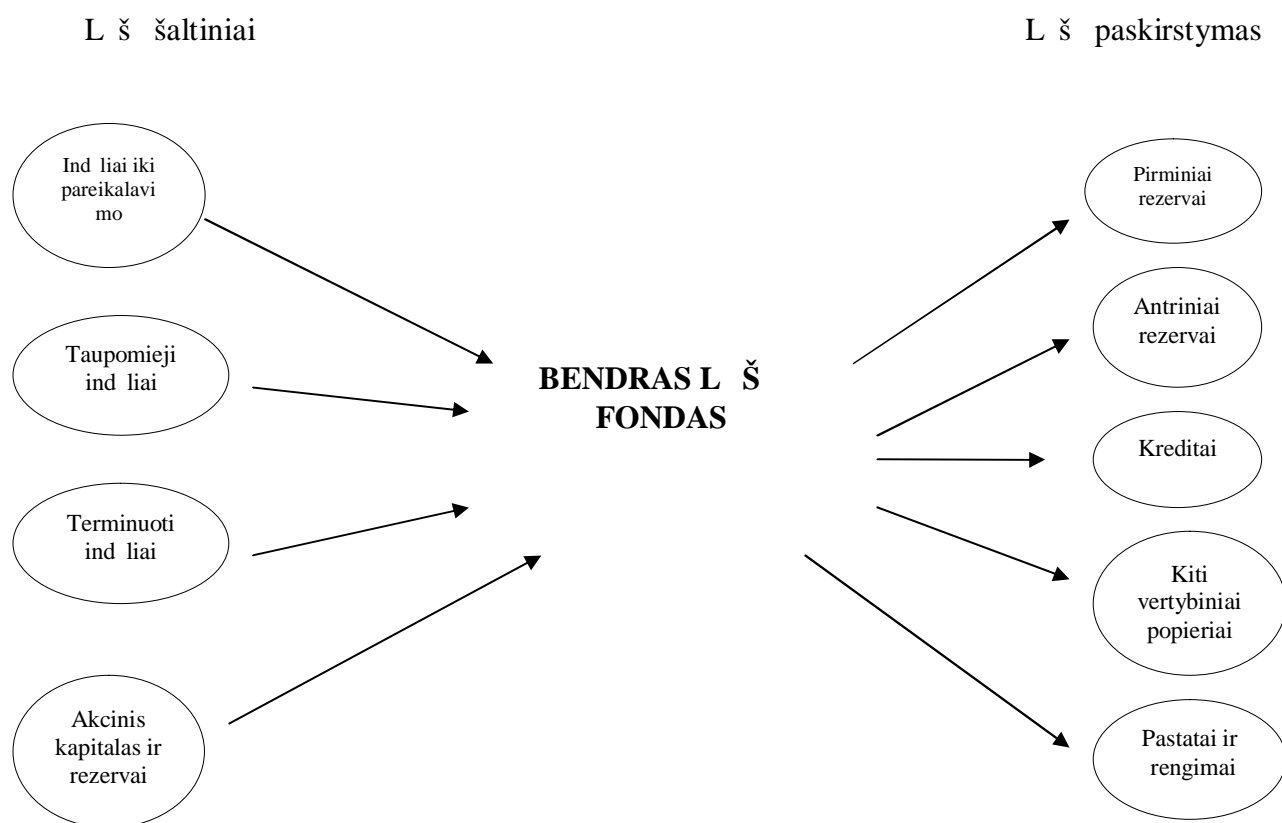
Pats paprasčiausias taikymo atžvilgiu yra pirmas metodas, kuris vadinasi *bendro lėšų fondo metodu*. Šis metodas, kaip teigia V. Vaškelaitis (2003, 163psl.), buvo naudojamas anksčiau, kai

bankai tur jo menkas aktyv ir pasyv apimties bei sud ties kontrol s galimybes. Remdamasi šiuo metodu G. Dudzevi i t s (2003, 91sl.) nuomone, banko vadovyb turi pasirinkti prioritetin aktyv krypt , t.y. numatyti, kuriai sri iai l šos bus skiriamos pirmiausia. Taikant l š sujungimo metod , anot G. Dudzevi i t s (2003, 91sl.), pirmiausia vykdomi privalom rezerv reikalavimai, antroje vietoje yra paskol teikimas, o likutis tenka investicijoms. Šis metodas gali b ti lengvai taikomas, ta iau esminis jo tr kumas yra visiškas ryšio tarp aktyv ir pasyv termin ignoravimas. Kaip teigia Z. Kurutien (2004, 160psl.), l šos gaunamos iš vairi šaltini ir šiuo atveju n ra skirtumo, iš kur jos gautos. Toliau visos l šos skirstomos tinkamiausi r ši aktyvams (kreditams teikti, vyriausybiniam vertybiniam popieriam pirkti, kasos operacijoms ir t.t.).

D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 138psl.) nuomone, l š skyrimo prioritetas suteikiamas tokioms aktyvin ms operacijoms, kurios tenkina tiek pelningumo, tiek likvidumo reikalavimus. Numatant panaudojimo strukt r , pirmiausia reikia nustatyti pirmini rezerv dal . Ši aktyv kategorija, Z. Kurutien s (2004, 160psl.) nuomone, turi funkcin pob d , ji nefig ruoja komercini bank balansin se ataskaitose. Ta iau bankininkai teikia jai didel reikšm ir traukia pirminius rezervus tuos aktyvus, kurie gali b ti tuoj pat panaudojami ind liams išduoti ir kreditams teikti. Tai, pasak Z. Kurutien (2004, 160psl.), pagrindinis komercini bank likvidumo šaltinis. Paprastai pirminiam rezervams priskiriami aktyvai centrinio banko s skaitose, grynieji pinigai seifuose, čekiai ir kiti mokamieji dokumentai inkasavimo procese. Pirminiai rezervai, D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 138psl.) teigimu, apima tiek b tinus rezervus, užtikrinan ius ind li saugum , tiek pinig liku ius, pakankamus, banko vadovyb s nuomone, kasdieniniams atsiskaitymams. Antriniams rezervams, t pa i autori supratimu (138psl.), priskiriami aukšto likvidumo aktyvai, kurie duoda tam tikras pajamas. traukiami aktyvai, kurie paprastai sudaro vertybini popieri portfel , atskirais atvejais - l šos kreditin se s skaitose. Antrini rezerv apimtis, D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 139psl.) nuomone, nustatoma netiesiogiai, j dyd nulemia ind li ir kredit itimas. Kredit portfelis formuojamas tre iame etape. Sukaup s pirminius ir antrinius rezervus, Z. Kurutien s (2004, 160psl.) supratimu, bankas gali teikti kreditus klientams. Kaip teigia D. Ivaškevi ius ir A. Sakalas (1997, 139psl.), tai svarbiausia, pelningiausia banko veiklos sritis. Investicijos siekiant gauti peln numatomos paskutiniame etape, formuojant vertybini popieri portfel . Jei lieka l š nuo kredit , jos dedamos pirmos eil s vertybinius popierius. J tikslas, autori teigimu, gauti peln ir sudaryti papildom antrin rezerv , kuris panaudojamas ilgalaikiams kreditams padengti.

Didžiausias šio metodo tr kumas, D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 139psl.) nuomone, - neaišk s aktyv skirstymo kategorijas kriterijai. J dydžiai, anot autori , nustatomi statistiniais metodais, pasirus pasaulio bank praktika, išvedant vidutinius šalies

rodiklius. Anot Z. Kurutien s (2004, 160psl.), šiame modelyje neatsižvelgta tai, kad skirtingos r šies ind liai pasižymi skirtingu likvidumu. Bendras l š fondo metodas, leidžiantis vertinti banko aktyv formavimo principus yra pavaizduotas 1.2.1. paveiksle.

1.2.1. pav. Aktyv valdymas bendro l š fondo modeliu

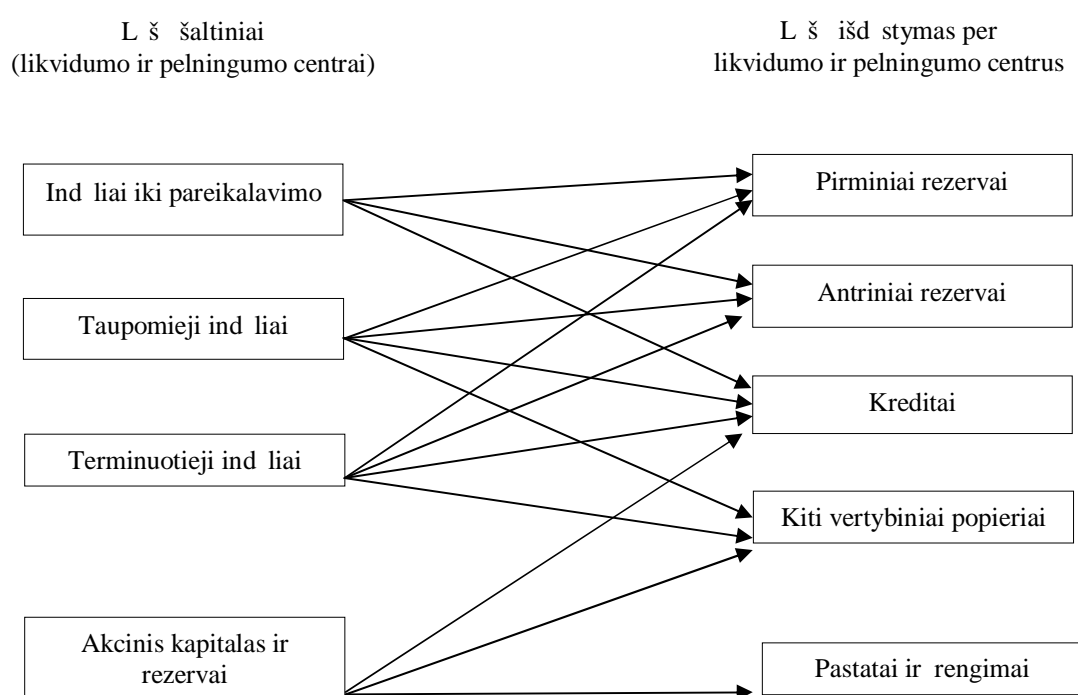
Šaltinis: A. Lileikien , J. Martinkien , 2005, 16psl.

V. Vaškelaio (2003, 163psl.) nuomone, nors l š , kurias pritraukia komercinis bankas, šaltiniai skirtingi, naudojant l š fondo metod resursai sujungiami ir paskirstomi derinant likvidum ir pelningum . L šos skirstomos vadovaujantis iš anksto nustatytais prioritetais. Šis metodas pasak V. Vaškelaio (2003, 164psl.), nustatant prioritetus, remiasi bendrais kriterijais, taip pat nenustato konkretaus l š dydžio atskiriems aktyvams. Likvidumo ir pelningumo santykis bei j taka aktyv valdymui yra numatomi skirtingai kiekviename banke, tod l jie dažnai individualizuojami. Tuo tarpu *aktyv paskirstymo metodas*, pasak V. Vaškelaio (2003, 165psl.), yra žinomas taip pat kaip l š konversijos metodas. Tuo tarpu G. Dudzevi i t (2003, 91psl.) mano, kad nauja strategija buvo pavadinta pasyv valdymo strategija, kurios esm sudar l š paskirstymo metodas.

D. Ivaškevičiaus ir A. Sakalo (1997, 139psl.) nuomone, prieš tai pateiktame modelyje neatsižvelgta tai, kad skirtingos r šies ind liais yra b dingas skirtingas likvidumas. Aktyv paskirstymo modelyje V. Vaškėlio (2003, 165psl.) manymu, bankui reikaling likvidži l š kiekis priklauso nuo l š pritraukimo šaltini (žr. 1.2.2. pav.). Likvidži l š atsargos formuojamos panašiai, kaip sudaromi privalomieji rezervai - pagal kiekvienai pritraukt l š r šiai nustatyt norm . Šiuo metodu, kaip teigia D. Ivaškevičiaus ir A. Sakalas (1997, 139psl.), bandoma atriboti l š šaltinius, pagal privalom rezerv normas ir j apyvartos arba apyvartumo greit . Pavyzdžiui, Z. Kurutien s (2004, 160psl.) nuomone, ind liais iki pareikalavimo reikia kur kas didesn s b tin rezerv normos, palyginus su terminuotais ar taupomaisiais ind liais. Mat j apyvartos greitis Z. Kurutien s (2004, 160psl.) teigimu, paprastai yra didesnis nei kit r ši ind li . Tod l, anot D. Ivaškevičiaus ir A. Sakalo (1997, 139psl.), didžioji dalis kiekvieno lito, d to iki pareikalavimo, turi b ti nukreipiama i pirminius ir antrinius rezervus, o mažesnioji dalis investicijas su garantuotu užstatu. Modelyje D. Ivaškevičiaus ir A. Sakalo (1997, 139psl.) nuomone, skiriami keli „likvidumo ir pelningumo centrai“ banko viduje, kurie panaudojami iš skirting šaltini gautoms l šoms kaupti. Šie centrai, kaip teigia autoriai, vadinami „bankais banko viduje“, kadangi l šos kiekviename centre paskirstomos autonomiškai. Kitaip sakant, banke yra ind li iki pareikalavimo bankas, taupom j ind li bankas, terminuot j ind li ir pagrindinio kapitalo bankas, ir j l š paskirstymas pagal aktyv r šis yra nevienodas. Tod l anot D. Ivaškevičiaus ir A. Sakalo (1997, 140psl.), atsižvelgdama l š priklausym atskiriems centrams j likvidumo ir pelningumo požiriu, banko vadovyb nustato j panaudojimo tvark kiekviename centre. Ind liai iki pareikalavimo, autori supratimu, turi b ti geriausiai padengti b tinaisiais rezervais ir tur ti didžiausi apyvartum , siekiant iki 30-50 apyvart per metus. Taigi, didžioji ind li iki pareikalavimo dalis iš centro bus perkelta pirminius rezervus, likusi ind li dalis daugiausia bus perkelta antrinius rezervus investuojant juos trumpalaikius vyriausybinis vertybinius popierius, ir tik palyginti nedidel dalis bus skirta trumpalaikiams komerciniams kreditams. Pagal š metod , anot G. Dudzevi i t s (2003, 91psl.), b tina iš anksto numatyti konkre ius šaltinius, iš kuri bus gauta l š .

Šio metodo pranašumas yra tas, kad visi banko ištekliai ir j naudojimas prad tas skirstyti trumpalaikius ir ilgalaikius. Kaip teigia G. Dudzevi i t (2003, 91psl.), tai buvo pirmasis žingsnis rizikos valdymo link. Bankai, tos pa ios autor s manymu, taikantys š metod , turi kitoki prioritet sistem nei jungdami l šas. Šiuo atveju vadovyb pirmiausia suteiks pelningiausias paskolas, nes bankas gali nustatyti, kokie ištekliai pigiausi ir pasistengti juos kuo pelningiau investuoti. Pasak G. Dudzevi i t s (2003, 91psl.), taikydamas š metod bankas pirmiausia siekia gauti pelno. Didžiausias šio metodo privalumas, pasak Z. Kurutien s (2004, 160psl.), yra likvidži aktyv

dalies sumaž jimas ir papildom l š d jimas kreditus bei investicijas. D. Ivaškevi ius ir A. Sakalas (1997, 140psl.) teigia, kad pelno norma padid ja pašalinus likvidži aktyv pervirš terminuot j ind li ir pagrindinio kapitalo s skaita. Ta iau, anot V. Vaškelaio (2003, 166psl.), jis turi ir tr kum . Likvidumo/pelningumo centr išskyrimas paremtas skirtingu ind li r ši apyvartumu, bet svyruoja ir apyvartumas, ir l š sumos atskirose ind li grup se. Dažnai šis svyravimas nesuderintas. Ypa šie svyravimai dideli nestabilios ekonomikos s lygomis. Ne vertinama V. Vaškelaio (2003, 166psl.) nuomone, ind lininko, kaip l š teik jo, ir ind lininko, kaip potencialaus l š vartotojo, priklausomyb vienas nuo kito.

1.2.2. pav. Aktyv valdymas aktyv paskirstymo metodu

Šaltinis: D. Ivaškevi ius, A. Sakalas, 1997, 140psl.

Aptartieji metodai, D. Ivaškevi iaus ir A. Sakalo (1997, 141psl.) teigimu, yra supaprastinti. Juos reikia nagrin ti ne kaip normatyvini nurodym kompleks , bet kaip bendr schem . Be to, kaip teigia Z. Kurutien (2004, 160psl.), kiekvien iš aptart metod banko vadovyb gali pritaikyti aktyv valdymo problemai spr sti, atsižvelgdama konkre ias banko s lygas.

Tuo tarpu Lavrušin (2003), cituojamo pas S. Kazilait (2008, 32psl.) teigimu, abu metodai turi dar vien tr kum , jie remiasi vidutiniu, o ne ribiniu likvidumo lygiu. Vidutinis santykis, anot autoriaus, gryn j pinig kasoje ir vyriausy b s vertybini popieri su bendra ind li suma gali b ti pakankamas, vertinti bank sistemos kaip visumos likvidum , bet jis nenurodys atskiro banko

vadovybei, kokia pinigų suma turi būti jo kasoje kitą savaitę, kad būtų galima patenkinti indėlininkų ir paraiškas. Tiksliai atskira banko klientų skaitmenų analizė ir geras žinojimas vietos rinkos kintamais ir finansiniais lygiais Lavrušin (2003), cituojamo pas S. Kazilait (2008, 32psl.) nuomone, leis bankui nustatyti duoto momento grynųjų pinigų poreikį. Šis metodas trūkumas, to paties autoriaus sitikinimu, yra ir tai, kad vienodai liečia tiek bendro lėšų fondo metodas, tiek aktyvų paskirstymo metodas. Taipogi abu metodai akcentuoja privalomą aktyvų likvidumą ir galimą indėlininkų, skirdami mažiau dėmesio būtinumui tenkinti klientų paraiškas gauti kreditus.

Tuo tarpu vienas iš matematinių modelių, naudojamų valdymo problemoms spręsti, V. Vaškėlaio (2003, 167psl.) nuomone, yra *tiesinis programavimas*. Anot Rid, Kotter, Gill, Smit, (1991), cituojamo pas A. Lileikienę ir J. Martinkienę (2005) nuomone, šis metodas susieja aktyvų valdymo problemą su pasyvų valdymo problema, atsižvelgiant operacijų pelningumą bei likvidumą apribojimus. Pasak V. Vaškėlaio (2003, 167psl.), tiesinis programavimas - matematinio modeliavimo metodas, išreiškiantis sprendimo priėmimo elementų tarpusavio ryšius standartine matematine forma. Rid, Kotter, Gill, Smit, (1991) cituojamo pas A. Lileikienę ir J. Martinkienę (2005) teigimu, modelis naudoja vieną iš standartinių skaičiavimo modelių, pavyzdžiui simplekso metodą, nustatant optimalų elementų derinį, kurį turi kontroliuoti asmuo, priimančias sprendimus. Kaip teigia V. Vaškėlaitis (2003, 167psl.), tiesinio programavimo metodas duoda vienintelį optimalų sprendimą, todėl apribojimų pobūdis turi būti tiksliai žinomas arba aproksimuotinas. Autoriaus teigimu, tikslo funkcija turi būti nuosekli, t.y. pagrindiniai kintamieji koeficientai turi leisti jiems gyti bet kokias reikšmes. Tiesinio programavimo modelis, anot V. Vaškėlaio (2003, 167psl.), reikalauja aiškiai suformuluoto tikslo, kuris turi būti optimizuotas. Aktyvų valdymo uždavinio tikslas – maksimizuoti aktyvų dėdėjimo skirtingus vertybinius popierius, kuriuos galima nupirkti, pelną. Tiesinio programavimo modelis gana elastingas ir gali jungti bet kokius vadovybės norimus ar kontrolės organų reikalaujamus apribojimus. Už mokslinį auditorijų ribas, kaip teigia Rid, Kotter, Gill, Smit, (1991) cituojami pas A. Lileikienę ir J. Martinkienę (2005), niekas neužsiima linijiniu programavimu rankiniu būdu. Palengvinti naudojimo tokie sudėtingi modeliai yra sukurtos standartinės taikymo programos. Tai ypač svarbu, anot autorių, kad vadovybė galėtų išskirti tas problemas, kurias priimančias sprendimus, kurias galima išsivirti linijinio programavimo metodo pagalba. Pasak V. Vaškėlaio (2003, 170psl.), tiesinio programavimo lygties sistemos sprendimas rodo, kokias sumas reikia investuoti kiekvienam aktyvui, kad būtų maksimizuotas pelnas. Sprendinys nurodo alternatyvias išlaidas, susijusias su apribojimų traukimu modeliu.

Be to V. Vaškėlaio (2003, 170psl.) supratimu, banko vadovybė turi vertinti šį metodą kaip sprendimą priėmimo proceso tobulinimo būdą, bet ne kaip turimos patirties pakaitalą. Modelio naudojimas, to paties autoriaus nuomone, parodo kai kuriuos sprendimų pasekmes. Jis naudingas tuo, kad

leidžia naudotis greitu informacijos ir duomenų apdorojimu kompiuteriais, apibendrinant sudėtingus daugelio kintamųjų tarpusavio ryšius, kuriuos valdytojai turi vertinti paskirstydami lėšas skirtingus aktyvus. Pagrindinis trūkumas, V. Vaškėlio (2003, 170psl.) nuomone - reikalingi patyrę, specialistai ir gana galinga skaičiavimo technika. Ir viena, ir kita brangu mažiems bankams, bet jei laukiama nauda viršija ribines leidžiamas išlaidas, o rizika pagrįsta, tada šiuolaikinius metodus ir techniką reikia taikyti. Nesvarbu, koks metodas ar jo kombinacija būtų pasirinkta, svarbiausia V. Vaškėlio (2003, 170psl.) nuomone yra tai, kad banko vadovybė neturi užmiršti rizikos ir pelningumo santykio tarp atskirų kategorijų aktyvų ir pasyvų. Maksimalus pelnas pasiekiamas kruopščiai lyginant lėšų pritraukimo išlaidas ir ribines galimas pajamas iš aktyvų operacijų.

Matematiniai ir skaičiavimo modelio aspektai ir jo konkretus taikymas yra gana sunkus dalykas, tačiau visiškai nebūtina, kad juos sudarinėtų asmenys, taikantys linijinį programavimą.

Linijinio programavimo tikslo funkcija, D. Ivaškevičius ir A. Sakalas (1997, 141psl.):

$$P = p_1x_1 + p_2x_2 + p_3x_3 + \dots + p_nx_n \rightarrow \max$$

Sprendžiamoji lygtis sistema, D. Ivaškevičius ir A. Sakalas (1997, 141psl.):

$$\begin{cases} k_{11}x_1 + k_{12}x_2 + k_{13}x_3 + \dots + k_{1n}x_n \leq I_1, \\ k_{21}x_1 + k_{22}x_2 + k_{23}x_3 + \dots + k_{2n}x_n \leq I_2, \\ \dots\dots\dots \\ k_{m1}x_1 + k_{m2}x_2 + k_{m3}x_3 + \dots + k_{mn}x_n \leq I_m. \end{cases}$$

čia

- P – pelnas,
- p_n - n -osios veiklos pelno norma;
- x_n - didėjimai pirminius ir antrinius rezervus, kreditus, nekilnojamąjį turtą ir pan.;
- k_{mn} - m -j išteklių panaudojimo dalis n -ajam didėjimui;
- I_m - išteklių pagal formavimo rėžius suma.

Kaip teigia D. Ivaškevičius ir A. Sakalas (1997, 141psl.), prognozuojant I_m ir k_{mn} skirtingas reikšmes, galima apskaičiuoti daug skirtingo pelningumo variantų, kurie leistų atlikti pelningumo analizę priklausomai nuo išteklių formavimo rėžių ir jų panaudojimo krypties.

Kadangi visi metodai turi ir privalumų ir trūkumų, tai apibendrinant visus aktyvų valdymo metodus pateikiama tokia lentelė, kuri leis komerciniam bankui pasirinkti sau tinkamiausią aktyvų valdymo metodą (žr. 1.2.1. lentelę).

Aktyv valdymo metodai pliusai ir minusai

Pagrindiniai teiginiai	Pliusai	Minusai
Aktyv valdymo metodai		
bendras I š fondo metodas		
Visi ištekliai ir jų panaudojimo sritys sujungiami vieningose sistemose, traktuojami kaip vieninga sistema;	Atsižvelgiama tiek likvidumo, tiek pelningumo aspektus;	Reikia gana sudėtingos apskaitos sistemos ir sudėtingo vertinimo metodo; Per daug akcentuojama likvidumo svarba;
aktyv paskirstymas – I š konversijos metodas		
M ginama vertinti kiekvieno I š šaltinio efektyvumą, išskiriant pelno centrus;	Didėja pelningumas;	Mažėja likvidumas, nes akcentuojamas pelningumas;
mokslinio valdymo metodas		
Nustatant atskirus parametrus, labai plačiai taikomi matematiniai metodai ir skaičiavimo technika;	Galima pasinaudoti skaičiavimo technikos teikiamais privalumais; Galima apibendrinti praeities tendencijas ir prognozuoti plėtrą ateityje;	Tai ne naujas teorinis sprendimas, bet nauji techniniai galimybių panaudojimai;

Šaltinis: autorius, sudarytas remiantis D. Ivaškevičiumi ir A. Sakalu, 1997.

Pats paprasčiausias, yra pirmas metodas, kuris vadinasi bendro I š fondo metodu. Nagrinėjamo metodo pagrindas yra visų resursų apjungimo idėja. Naudojant bendro I š fondo metodą yra nesvarbu iš kokių šaltinių gautos lėšos, kol jų paskirstymas padeda pasiekti banko išskeltus tikslus. Antras, aktyv paskirstymo metodas yra susijęs su siekimu pašalinti pirmo metodo trūkumus, t.y. visas lėšas paskirstomos tarp tokių rėšių aktyv (paskolos, valstybės vertybiniai popieriai, grynieji pinigai ir t.t.), kurie laikomi būtinais. Trečias metodas yra susijęs su metodo naudojimu valdyje ir analizėje, panaudojant kompiuterines programas.

1.3. Aktyv valdymas

Aktyv valdymas, anot A. Lileikienės ir J. Martinkienės (2005), priskiriamas prie svarbiausių komercinio banko valdymo krypčių. Aktyv valdymas gyvendina numatytą atitinkamam periodui banko politiką. Pasak V. Vaškelaičio (2003, 160 psl.), tiksliai apibrėžti aktyv ir pasyv valdymo (APV) savybės turin ir apimtis gana sunku, nes daugelio autorių nuomonių nesutampa. Būtent F. S. Mishkin (1992), aktyv ir pasyv valdymą apibūdina ne kaip visumą, o kaip atskiras banko veiklos valdymo sritis: aktyv valdymą ir pasyv valdymą. Toks požiūris, anot autoriaus aiškinamas tuo, kad

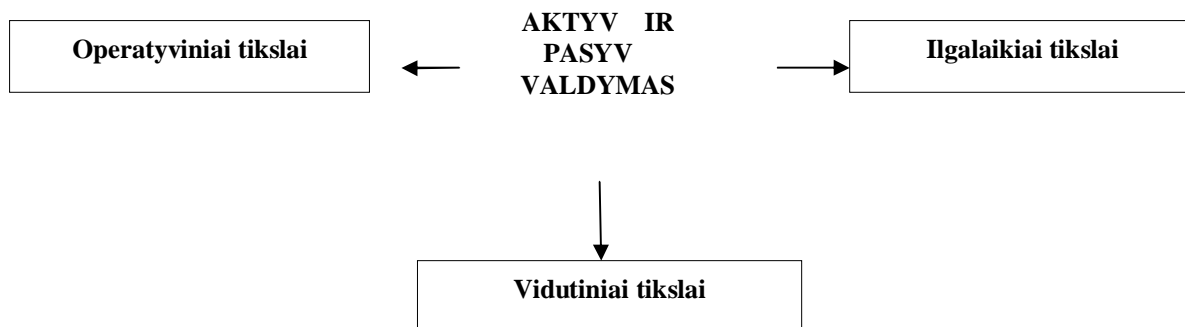
istoriškai pasyv valdymas pakeit aktyv valdym ir tik v liau buvo sukurta šiuolaikin aktyv ir pasyv valdymo koncepcija. Kaip teigia V. Vaškelaitis (2003, 161 psl.), bankininkyst s ir finans enciklopedijoje si lomas toks apibr žimas: „APV - tai planingos proced ros, kuri metu vertinamos finans institucijos aktyv ir pasyv sumos, vert ir terminai. J tikslas - rizikos apskai iavimas ir kontrol , pagrindin d mes skiriant grynosios pal kan maržos rizikos kontrolei, siekiant pelningos veiklos“. Tuo tarpu, M. Jasien (1998, 9 psl.) mano, kad banko aktyvai ir pasyvai privalo b ti valdomi taip, kad b t garantuotas stabilus gryn j pal kan pajam srauto did jimas, klientams patraukli pajam norma nustatytam kapitalo ir likvidumo lygiui. Tai galima pasiekti, M. Jasien s (1998, 9psl.) nuomone, sukuriant tok banko finansinio valdymo planavimo ir kontrol s mechanizm , kurio esm - koordinuoti ir valdyti kartu ir aktyvus, ir pasyvus. Taigi bankams, norintiems gauti pelno, anot V. Vaškelai io (2003, 161 psl.), labiausiai reik jo r pintis, kaip efektyviai ir saugiai panaudoti pritrauktas l šas, o tai reiškia, kaip geriau valdyti banko aktyvus. Tradicinis aktyv ir pasyv valdymas, M. Jasien s (1998, 53psl.) supratimu, yra tiesiogiai susij s su pal kan normos rizikos vertinimu, banko veiklos steb jimu ir kontrole bei gryn j pal kan pajam ir kapitalo rinkos vert s stabilizavimo ir didinimo politika. Tuo tarpu S. Bereza, cituojama pas G. Dudzevi i t (2003, 91psl.), aktyv ir pasyv valdym apibr žia kaip finansini proces , kuriame siekiama sudaryti toki kokybin aktyv ir pasyv strukt r , kuri pad t pasiekti optimal finansin rezultat . Aktyv ir pasyv valdymas, pasak Z. Kurutien s (2004, 159psl.) - tai sud tingas procesas, kuriame bankas valdo l šas, gryn j pal kan marž ir akcinio kapitalo vert , kontroliuoja rizik . Aktyv ir pasyv valdymas, Z. Kurutien s (2004, 159psl.) nuomone, tiesiogiai veikia banko aktyv ir pasyv apimt , sud t , jautrum pal kanoms, kokyb ir likvidum . Tuo tarpu A. Lileikien s ir J. Martinkien s (2005), sitikinimu, aktyv ir pasyv valdymas apima *operatyvinius, vidutinius, ilgalaikius tikslus*.

Operatyviniai tikslai, A. Lileikien s ir J. Martinkien s (2005), nuomone, nukreipti gerinti aktyv kokyb , manomi šiomis priemon mis:

- Ø aktyv kokyb s lygio k limas;
- Ø vertybini popieri portfelio perži r jimas, susidariusioms problemoms spr sti;
- Ø paskol kain k limas, leidžiantis padengti tik tinus infliacijos nuostolius.

Vidutiniai tikslai, anot A. Lileikien s ir J. Martinkien s (2005), yra orientuoti aktyv ir saugaus turto pervedim , vidutines rinkas, komercines paskolas.

Ilgalaikiai tikslai, t pa i autori supratimu, apima nauj paslaug kitose geografin se vietov se, diegim .

1.3.1. pav. Aktyv ir pasyv valdymo operatyviniai, vidutiniai, ilgalaikiai tikslai.

Šaltinis: A. Lileikienė ir J. Martinkienė 2005.

Tačiau pasak Z. Kurutienės (2004, 160psl.), aktyv ir pasyv valdymas yra procesas, kuris remiasi daugelio rizikos rėšė monitoringu ir kontrole. Tuo tarpu, V. Vaškelaitis (2003, 161psl.) mano, kad aktyv ir pasyv valdymas priklauso nuo tų pačių veiksmų, kurie veikia banko riziką ir pajamas. Be to Z. Kurutienės (2004, 160psl.) teigimu, spręsdamas banko likvidumo ir pelningumo konfliktą, bankas siekia sigyti tokius aktyvus (pirkti vertybinius popierius ar išduoti paskolas), kurių pelningumas yra didžiausias esant tokiai rizikai, kurią bankas yra pasirengęs prisiimti, t.y. padidinti bankinių operacijų su aktyvais pelningumą, neperžengdamas likvidumo ribų.

S. Kazilaitis (2008, 29psl.) nuomone, banko aktyvų valdymas suprantamas kaip pritrauktas lėšų paskirstymo būdai ir tvarka. Komerciniame banko atveju, anot autorius, tai paskirstymas grynuosius pinigus, investicijas, paskolas ir kitus aktyvus. Ypatingas dėmesys, pasak S. Kazilaitis (2008, 29psl.), paskirstant lėšas skiriamas investicijoms vertybinius popierius, operacijoms su paskolomis. Tačiau banko lėšų paskirstymas vairių rėšė aktyvus priklauso nuo galiojančių statymų ir kitų teisės aktų, būtinybės palaikyti aukštą likvidumo lygį ir poreikio gauti pakankamai didelį pelną. Valdant aktyvus, A. Lileikienė ir J. Martinkienė (2005) nuomone, keliamas toks uždavinys: užtikrinti pelningą komerciniame banko darbą, išlaikant jam balansą likvidumą. Tų pačių autorių nuomone, tai manoma tik tikslingai keičiant aktyvus, remiantis besiformuojančios intuicijos sisteminė analize. Aktyv ir pasyv valdymo koncepcija, pasak G. Dudzevičiaus (2003, 92sl.), vadovaujasi principu, kad pajamos ir išlaidos atsiranda tada, kai jos ataskaitose parodomos kaupimo principu. Siekiant garantuoti stabilų grynąjį palikimą pajamų srauto didėjimui, S. Kazilaitis (2008, 20psl.) sitikinimu, banko aktyvai ir pasyvai turi būti valdomi taip, kad klientams būtų patraukli pajamų norma nustatytam kapitalo ir likvidumo lygiui. Tai galima padaryti sukuriant tokio banko finansinio valdymo planavimo ir kontrolės mechanizmą, kurio esmė

- koordinuoti ir valdyti kartu aktyvus ir pasyvus. Pasak M. Jocien s (2000), aktyv ir pasyv valdymas apima:

1. Likvidumo valdym , mok jimo termin keitim , kuris:

- Ø formuoja aktyv ir pasyv valdymo politik ,
- Ø reguliuoja balanso strukt r ,
- Ø nustato finansin s veiklos tikslus.

2. Pal kan norm nepastovum , užsienio valiut pirkimo - pardavimo rizik , kuri:

- Ø nustato vairius rizikos apribojimus, arba limitus,
- Ø pl toja valiut pirkimo - pardavimo valdymo strategij bei taktik ,
- Ø pal kan norm nepastovumo valdym .

3. Produkto kainojim , kuris apima :

- Ø sandori kaini nustatym ,
- Ø žini rinkim finansavimo galimyb ms gerinti ir tobulinti.

Užsienio mokslininkai Miller, Ban-Huz (2000) ir kt., cituojami pas S. Kazilait (2008, 21psl.) teigia, kad optimaliausias aktyv valdymo b das yra toks paskol ir investicij suteikimas, kuris gali duoti didžiausi peln , esant rizikos laipsniui, kuris yra priimtinas banko vadovybei, dažniausiai didži j dal pritraukt l š bankas turi išmok ti iki pareikalavimo arba po labai trumpo termino.

Valdant aktyvus, S. Kazilait s (2008, 34psl.) nuomone, keliamas toks uždavinys: užtikrinti pelning komercini bank veikl , išlaikant j balans likvidum . Tod l bankai turi suklasifikuoti visus aktyvus pagal l š d jimo terminus, j pelningum ir rizikos laipsn . Nesvarbu, kok metod ar j kombinacij pasirinkt , banko vadovyb neturi užmiršti pelningumo ir rizikos santykio tarp atskir kategorij aktyv ir pasyv . Aktyv pelningumas V. Katkaus (2000, 175psl.) nuomone, tur s lemiamos takos banko investiciniam pasirinkimui. Kitaip sakant, bankas sieks sigyti toki aktyv (pirkti vertybinius popierius ir išduoti paskolas), kurie gali atnešti daugiausia pelno, esant tokiai rizikai, kuri banko vadovyb yra pasiruošusi prisiimti.

Pasak Lisausko (1996), yra žinoma, kad skirtingi aktyvai duoda komerciniams bankams nevienod peln , turi skirting rizikos laipsn . Tod l, anot autoriaus, bankai turi suklasifikuoti visus aktyvus pagal l š d jimo terminus, j pelningum ir rizikos laipsn . Kaip teigia S. Saksonova (2003, 236psl.), tik optimali banko aktyv strukt ra, kvalifikuotas j valdymas gali laiduoti j konkurencingum finansini paslaug rinkoje. Šioje rinkoje, pasak S. Saksonovos (2003, 236psl.),

konkurencija aštrėja dėl to, kad sparčiai keičiasi banko operacijų technologijos, atsiranda reiklesni klientai, kuriuos galima pritraukti tik gerinant paslaugų kokybę, pagaliau globalizacijos procesai susilygoja tarptautinę konkurenciją.

Aktyvų valdymas yra viena iš svarbiausių komercinio banko veiklos krypčių. Mat valdydamas aktyvus, bankas valdo lūšas, grynąjį palikimą, maržą ir akcinio kapitalo vertę, kontroliuoja riziką. Ne gana to aktyvų valdymas tiesiogiai veikia komercinio banko aktyvų ir pasyvų apimtį, jų sudėtį, kokybę ir likvidumą. Aktyvams valdyti gali būti pasitelkiami operatyviniai, vidutiniai, ilgalaikiai tikslai. Tinkamas aktyvų valdymas padeda pasiekti optimalų finansinį rezultatą.

1.4. Komercinio banko pelningumo ir likvidumo samprata bei pagrindiniai rodikliai pristatymas

Kaip teigia E. Pavasaryt (2009, 57psl.), pelningumas – tai banko finansinio valdymo rezultatas, kurį lemia sėkmingas arba nesėkmingas visų banko finansinio valdymo veiksmų naudojimas, pusiausvyros tarp banko prisiimtų finansinių rizikų ir banko veiklos pelningumo išlaikymas. Banko sugebėjimas uždirbti pelną yra pirminis saugumo garantas prieš riziką, susijusią su banko veikla. D. Masilionis (1998, 38psl.) teigia, jog absoliutus pelno rodiklis ne visada atspindi komercinio banko veiklos efektyvumą. Du komerciniai bankai, gaudami tą patį pelną, gali būti labai skirtingai vertinami pagal veiklos efektyvumą. Todėl, norint vertinti banko veiklos efektyvumą vairiais aspektais, reikia apskaičiuoti pelningumo rodiklius. Pelningumo rodikliai nereguliuoja centrinių bankų ir kitos kontrolės instancijos, nes pelnas – tai kiekvieno banko tikslas ir veiksmingumo kriterijus (žinoma, kai yra laikomasi banko veiklos rizikų ribojančių normatyvų). Anot V. Vaškelių (2003, 58psl.), siekiant plačiau išanalizuoti pelną pagal jo struktūrą ir šaltinius, reikia analizuoti pelno (nuostolio ataskaitą). Veiklos pelningumas yra svarbiausias rodiklis, nes glaudžiai koreliuoja su pinigų srautais, likvidumu ir kapitalo pakankamumu.

Atliekant komercinio banko pelningumo ir veiklos efektyvumo analizę, dažniausiai skaičiuojami ir interpretuojami šie pagrindiniai santykiniai finansiniai rodikliai: turto pelningumo rodiklis (ROA) ir kapitalo pelningumo rodiklis (ROE). E. Pavasaryt (2009, 57psl.) teigia, kad pirmiausiai skaičiuojamas vienas iš pagrindinių banko veiklos pelningumo rodiklių – turto pelningumo rodiklis (ROA), dar kitaip vadinamas turto grąža. Jis parodo, kaip sėkmingai banko vadovybė sugeba gauti pajamas iš banko turto, t.y. parodo turto naudojimo veiksmingumą.

Vidutiniškai šis koeficientas svyruoja nuo 0,6-1,4 procent ir rodo, kiek kiekvienas aktyv litas atneša pelno. Kuo aukštesn šio rodiklio reikšm rodo, jog bankas sugeba optimaliau panaudoti turt pajamoms uždirbti.

ROA rodiklis skaičiuojamas pagal formulę :

$$ROA = \text{Grynasis pelnas} / \text{Turtas}$$

Tai labiausiai pasaulyje paplitęs banko pelningumo rodiklis, kuris rodo aktyv (turto) panaudojimo veiksmingumą. Šis rodiklis parodo, kaip banko vadovai maksimizuoja aktyv pelningumą. ROA rodiklis apibūdina banko gebėjimą priversti aktyvus „dirbti“ kuo naudingiau ir pelningiau. Tam turi takos aktyv pajamos ir banko galimybės sumažinti išlaidas. Kai kuri ekspertų nuomone, aktyv pelningumas - daugiau rodiklis, nusakantis banko vidaus politiką, jo personalo profesionalumą, palaikant optimali aktyv ir pasyv struktūrą pagal pajamas ir išlaidas. Iš šio rodiklio galima spręsti, kiek grynojo pelno tenka vienam turto litui arba kiek šis turtas duoda pinigų grąža per atskaitin laikotarpį grynojo pelno pavidalu. Remiantis S. Biržietys (2006, 15psl.) nuomone, daugelis finansų analizės specialistų turto grąžos laiką svarbiu indikatoriumi, parodančiu kinšios veiklos efektyvumą, neatsižvelgiant monšios (banko) finansavimo struktūrą.

Tuo tarpu ROE rodiklis skaičiuojamas pagal formulę :

$$ROE = \text{Grynasis pelnas} / \text{Akcinis kapitalas}$$

V. Vaškėlaio (2003, 102psl.) teigimu, ROE yra pelningumo akcininkams rodiklis, nustatantis grynojo pelno dydį, kur akcininkai gauna investuodami savo kapitalą. Šis rodiklis rodo, kaip greitai atsiperka akcininkų investuotas kapitalas. Kuo jis didesnis, tuo atsipirkimo laikas yra trumpesnis. E. Pavasaryt (2009, 57psl.) teigimu, nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) arba nuosavybės grąža, parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru mastu banko vadovybės darbo efektyvumą, naudojant investuotą kapitalą. Jis taip pat parodo, ar pakankamas nuosavybės uždirbtas pelnas, ar gerai parinkta investavimo sritis, kuri duotų palyginti daugiau grynųjų pajamų. Šie pasirinkti santykiniai rodikliai leidžia vertinti banko veiklos efektyvumą ir palyginti jį su kitų bankų rezultatais, nepriklausomai nuo banko dydžio ir veiklos apimčių. V. Kasputytis – Šarkauskienė (2005, 32psl.) teigimu, norint atlikti išsami pelningumo analizę, patogiausia naudoti Dupont modelį.

Likvidumas (lotyniškai liquidus - skystas tekantis) - tai matas to, kaip greitai (lengvai, be nuostolių) turtas gali būti paverstas grynaisiais pinigais. Taigi, plačiau prasme likvidumas - tai

geb jimas materialines vertybes paversti pinigais. Daugelis autori : V. Vaškelaitis (2003, 100psl.) ir D. Ivaškevičius, A. Sakalas (1997, 170psl.) likvidumo srovė aiškina panašiai, jie teigia, kad likvidumas - tai banko sugebėjimas vykdyti savosipareigojimus (grąžinti skolas), su juo nustatytam terminui. D. Masilionis (1998, 35psl.) likvidumą apibrėžia kaip banko gebėjimą paversti turtą grynaisiais pinigais, patiriant kuo mažesnius nuostolius. Tuo tarpu bankininkystės terminų žodyne likvidumas apibūdinamas kaip banko gebėjimas laiku užtikrinti savosipareigojimų vykdymą, tai yra skolų grąžinimą su juo nustatytam terminui, ir paskolų paklausos patenkinimą, palaikant atitinkamą aktyvų ir pasyvų portfelių apimtį ir sudėtį.

Pagal likvidumo apibrėžimą bankas gali būti laikomas likvidžiu, jeigu jo grynųjų lėšų ir kitų likvidžių aktyvų suma, taip pat galimybės greitai mobilizuoti lėšas iš kitų šaltinių yra pakankama skoliniams ir finansiniams sipareigojimams laiku padengti. V. Vaškelaitis (2003, 137psl.) teigia, kad bankams likvidumas reikalingas dėl šių priežasčių:

- Ø kasdieniniams mokėjimams atlikti;
- Ø išvengti galimos rizikos bei netikėtumų, t.y. apsisaugoti;
- Ø spekuliuoti didinant pajamas ir pelną, t.y. laikyti grynuosius pinigus turint tikslų juos investuoti po laukiamo palikanormos pakilimo.

Kad galėtų atlikti kasdieninius mokėjimus, bankai turi laikyti žymią savo turto dalį likvidžia forma, t.y. grynaisiais pinigais arba jų ekvivalentais. Pasak V. Vaškelaitis (2003, 137psl.), stebdami mokėjimų sistemą plėtrai bankai turi pakankamai užtikrinti likvidžiojo turto kiekį, kad mokėjimai ir atsiskaitymai būtų atliekami greitai ir sklandžiai. Be to dėl šių priežasčių, bankai turi pasirūpinti likvidžiais resursais savo finansiniams sipareigojimams vykdyti, t.y. likvidžioji banko pozicija turi būti lygi arba didesnė už numatomą likvidumo poreikį. Apsisaugojimas – tai antroji priežastis, dėl kurios bankai žymi savo turto dalį laiko likvidžia forma. Vienas iš svarbiausių banko veiklos sričių yra paskolų teikimas, todėl bankas turi būti pasiruošęs tenkinti šiuos poreikius. Sėkmingas banko likvidumo valdymas sudaro sąlygas bankui tenkinti potencialių paskolų poreikio didėjimą arba išaugusius individualink reikalavimus atsiimti savo lėšas. Tai reiškia, kad bankas turi būti pasiruošęs tenkinti ne tik numatomus likvidumo poreikius (kasdienini mokėjimų motyvas), bet ir nenumatomus likvidumo poreikius (apsisaugojimo motyvas). Spekuliacija pasak V. Vaškelaitis (2003, 139psl.) – tai trečioji priežastis, dėl kurios bankai gali laikyti dalį turto likvidžia forma.

V. Kasputytis – Šarkauskienė (2005, 32psl.) nuomone, bankams likvidumas svarbus dar ir dėl šių priežasčių:

- Ø leidžia bankui vykdyti savo sipareigojimus;
- Ø suteikia bankui galimybę pilnai patenkinti paskolų paklausą;

Ø leidžia bankui vengti brangi l š sigijimo;

Anot E. Pavasaryt s (2009, 22psl.), atliekant banko likvidumo analiz , pirmiausia reikia atkreipti d mes , kaip vykdomas Lietuvos banko (LB) nustatytas likvidumo normatyvas. Banko likvidumo vertinimo bei apskai iavimo taisykles nustato Lietuvos bankas. Lietuvos banko valdybos nutarime Nr. 1 „D l likvidumo normatyvo skai iavimo taisykli “ parašyta, kad Lietuvos komerciniai bankai, kredito unijos vertindami likvidum turi skai iuoti likvidumo rodikl . Likvidumo rodiklis neturi b ti mažesnis nei 30%. Skai iuojant likvidumo rodikl , imami duomenys iš banko balanso aktyvo ir pasyvo straipsni . Likvid komercinio banko turt sudarantys elementai pateikiami 13 priede. Banko einam j sipareigojim apskai iavimas pateikiamas 14 priede. Pagal Lietuvos banko normatyvus likvidumo rodiklis apskai iuojamas:

$$\text{Likvidumo rodiklis} = \text{Likvidus turtas} / \text{Einamieji banko sipareigojimai}$$

E. Pavasaryt s (2009, 23psl.) nuomone, norint išsamiau vertinti banko likvidum , nepakanka apskai iuoti LB normatyve numatyto rodiklio, reikia naudoti ir kitus, papildomus santykinus rodiklius. Prie ši rodikli priskiriamas Europos centrinio banko rekomendacijose nustatytas likvidumo rodiklis, kuris yra apskai iuojamas kaip:

$$\text{Likvidaus turto santykis su visu turtu}$$

Rodiklis tiksliau vertina banko likvidum , kadangi j skai iuojant vertinami aktyvai, traukiant j susigr žinimo trukm . Šis rodiklis parodo koki turto dal sudaro likvidus turtas. Likvidaus turto nuo viso turto rodiklis neturi b ti mažesnis nei 20%. Likvid turt , kuris naudojamas min to rodiklio skai iavimui, sudaro kituose bankuose ir finansin se institucijose esan ios l šos, kuri likvidumas trumpesnis nei 3 m nesiai. Kuo ši rodiklio reikšm aukštesn , tuo didesnis ir banko likvidumas.

Nors vair s autoriai si lo vertinti daugyb likvidumo rodikli , ta iau pirmiausia yra b tina laikytis t normatyv ir vertinimo metod , kurie yra nustatyti Lietuvos banko.

Tam, jog b t užtikrintas bank stabilumas, saugumas ir patikimumas, bankas turi stengtis ne tik efektyviai valdyti aktyv bei pasyv strukt r , kapitalo pakankamum , bet ir likvidum . Siekiant vertinti banko likvidum , apskai iuojami ir nagrin jami likvidumo rodikliai, o atliekant komercinio bankas pelningumo ir veiklos efektyvumo analiz , dažniausiai skai iuojami ir interpretuojami šie pagrindiniai santykiniai finansiniai rodikliai: turto pelningumo rodiklis (ROA)

ir kapitalo pelningumo rodiklis (ROE). Šie rodikliai leidžia vertinti banko veiklos efektyvumą ir palyginti jį su kitų bankų rezultatais, nepriklausomai nuo banko dydžio ir veiklos apimties.

1.5. Lietuvos komercinių bankų aktyvų apimtys ir struktūros tyrimo metodologija

Dinamikos santykiniai dydžiai parodo tiriamo reiškinio kitimą laiko atžvilgiu. Jie gaunami palyginus to paties rodiklio einamojo laikotarpio duomenis su prieš tai buvusio laikotarpio duomenimis. Dinamikos santykiniai dydžiai skaičiuojami baziniu ir grandininiais būdais.

Baziniai rodikliai – tam tikro laikotarpio reikšmė lyginama su ta pačia reikšme (dažniausiai pirmojo laikotarpio reikšme). Viso laikotarpio pokytį parodo paskutini metų bazinis rodiklis. Grandininiai rodikliai gaunami tam tikro laikotarpio reikšmė lyginant su prieš tai buvusio laikotarpio reikšme. Kartais jie dar vadinami metiniais arba rodikliais, lyginamais su kintama baze.

Vienas iš svarbiausių statistikos darbo metodų yra visuomeninio gyvenimo reiškinio pasikeitimo laiko atžvilgiu atvaizdavimas. Socialinio reiškinio apimtys kitimas laiko atžvilgiu yra vadinamas dinamika. Duomenų už eilę praėjusių metų analizavimas leidžia daryti įvairias išvadas ir duoda tam tikrą pagrindą perspektyviniams planams sudaryti, lyginti vienos šalies vairo kitimo šakį vystymosi tempus su kitų šalių vystymosi tempais. (Bartosevičienė, V., 2006)

Konkrečiai eilutės reikšmės, rodanti reiškinio dydį tam tikro laiko momentu, vadinama dinamikos eilutės lygiu. Sugretinus dinamikos eilutes lygius, galima spręsti apie reiškinio raidos greitį ir intensyvumą, jo vystymosi pagrindines tendencijas. (Martišius, S.A., 2001)

Turėdami tam tikrą dinamikos eilutę, galime apskaičiuoti įvairius rodiklius, kurie vadinami dinamikos eilutės analitiniais rodikliais. Naudojantis Lietuvos komercinių bankų (AB SEB, AB Swedbank, AB DnB Nord ir kt.) finansiniais ataskaitomis bus atliekami tokie dinamikos eilutės analitiniai rodikliai: vidutinis absoliutinis pokytis, vidutinis kitimo tempas, vidutinis lygis bei padidėjimo/sumažėjimo tempas ir kt. Šie rodikliai leis vertinti kaip, kiek ir koku tempu per analizuojamą laikotarpį (t.y. 2003 - 2008) pakito Lietuvos komercinių bankų aktyvai. Trumpai aptarkime šiuos rodiklius.

Grandininiai dydžiai rodo rodiklio kitimą per vienerius metus, nes jie lyginami su kintama baze. Sudauginus dinamikos grandininis santykinis dydžius gaunami baziniai dinamikos santykiniai dydžiai.

Padid jimo/sumaž jimo tempas (arba procentinis pokytis) parodo reikšm s pasikeitim procentine išraiška, kai atskaita prilyginama 0. Baziniai ir grandininiai padid jimo - sumaž jimo temp rodikliai skai iuojami taip:

$$a) T_p \text{ bazinis} = \frac{y_n}{y_{1(n-1)}} \cdot 100 - 100 \quad (1)$$

$$b) T_p \text{ grandininis} = \frac{y_n}{y_{n-1}} \cdot 100 - 100 \quad (2)$$

Vidutinis absoliutinis pokytis parodo, kiek padid jo/sumaž jo nagrin jama reikšm absoliutiniu dydžiu:

$$\Delta \bar{y} = \frac{y_n - y_1}{n - 1} \quad (3)$$

y_n – paskutinio laikotarpio reikšm ;

y_1 – pirmo laikotarpio reikšm ;

$n - 1$ eilut s reikšmi skai ius minus 1.

Vidutinis lygis skai iuojamas socialinio - ekonominio reiškinio bendram lygiui apib dinti per vis dinamikos eilut s parodyt laikotarp . Šis rodiklis parodo, kiek vidutiniškai per vien laikotarp sudar nagrin jama reikšm , vertinant absoliutiniu dydžiu. Šio vidurkio apskai iavimo b das priklauso nuo dinamikos eilu i pob džio ir r šies.

a) *intervalin je atkarpoje* dinamikos eilu i vidutinis lygis skai iuojamas pagal paprasto aritmetinio vidurkio formul :

$$\bar{y} = \frac{\sum y}{n} \quad (4)$$

b) *pilnos momentin s dinamikos eilut s* su vienodais laiko tarpais vidutinis lygis apskai iuojamas pagal *chronologinio vidurkio formul* :

$$\bar{y} = \frac{\frac{1}{2} \cdot y_1 + y_2 + y_3 + \dots + \frac{1}{2} \cdot y_n}{n - 1} \quad (5)$$

c) *nepilnos momentin s eilut s*, kai laiko tarpai tarp moment yra nevienodi, vidutinis lygis apskai iuojamas pagal aritmetinio svertinio vidurkio formul :

$$\bar{y} = \frac{(y_1 + y_2) \cdot t_1 + (y_2 + y_3) \cdot t_2 + \dots + (y_{n-1} + y_n) \cdot t_{n-1}}{2 \cdot (t_1 + t_2 + \dots + t_{n-1})} \quad (6)$$

y_1 – pirmo laikotarpio reikšm ;

y_2 – pirmo laikotarpio reikšm ;

t_1 – laikas (mesiais), praejusių tarp 1-ojo ir 2-ojo laikotarpio reikšmių registravimo;
 y_{n-1} – priešpaskutinio laikotarpio reikšmė;
 $n - 1$ – laikotarpių skaičius.

Vidutinis kitimo tempas parodo, kiek vidutiniškai per vieną laikotarpį padidėja/sumažėja nagrinėjama reikšmė, vertinant procentine arba koeficientine išraiška, kai atskaita prilyginama 100 proc.:

$$\overline{T}_d = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \cdot 100 \quad (7)$$

y_n – paskutinio laikotarpio reikšmė;
 y_1 – pirmo laikotarpio reikšmė.

Vidutinis padidėjimas/sumažėjimas (arba vidutinis pokytis) parodo, kiek vidutiniškai per vieną laikotarpį padidėja arba sumažėja nagrinėjama reikšmė, vertinant procentine išraiška, kai atskaita prilyginama 0. Vidutinis pokytis apskaičiuojamas taip:

$$\overline{T}_p = \overline{T}_d - 100 \quad (8)$$

§ Turto grąžos rodiklis parodo, kaip banko vadovai maksimizuoja aktyvų pelningumą. Tai labiausiai pasaulyje paplitęs banko pelningumo rodiklis, kuris rodo aktyvų (turto) panaudojimo veiksmingumą.

$$ROA = \text{Grynasis pelnas} / \text{Turtas} \quad (9)$$

§ Nuosavybės grąžos rodiklis parodo, kaip greitai atsiperka akcininkui investuotas kapitalas. Kuo jis didesnis, tuo atsipirkimo laikas yra trumpesnis.

$$ROE = \text{Grynasis pelnas} / \text{Akcinis kapitalas} \quad (10)$$

§ Banko likvidumo rodiklis (pagal Lietuvos banko normatyvus) padeda vertinti banko likvidumą ir parodo, kaip trumpalaikis turtas padengia trumpalaikiussipareigojimus. Jis apskaičiuojamas taip:

$$\text{Likvidumo rodiklis} = \text{Likvidus turtas} / \text{Einamieji banko sipareigojimai} \quad (11)$$

§ Banko likvidumo rodiklis (pagal Europos centrinį banką), tiksliau vertina banko likvidumą, kadangi jį skaičiuojant vertinami aktyvai, traukiant jį susigrąžinimo trukmę. Šis rodiklis parodo kokią turto dalį sudaro likvidus turtas. Apskaičiuojamas kaip:

$$\text{Likvidaus turto santykis su visu turtu} \quad (12)$$

Remiantis Lietuvos banko pateiktomis finansinėmis ataskaitomis išanalizuota bendra aktyvų dinamika. O naudojantis Lietuvos komercinių bankų (AB SEB, AB Swedbank, AB DnB Nord ir kt.) finansinėmis ataskaitomis atlikta ir ten esančių straipsnių, kokių kaip: pinigai, lėšos bankuose ir kitose finansinėse institucijose, skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai, materialūs ir nematerialūs turtas bei klientams suteiktos paskolos, statistinių duomenų analizė. Analizės metu stengtasi išsiaiškinti kiek kiekvienas Lietuvos komercinis bankas 2003-2008 metais turėjo turto (aktyvų), kokios to turto sudėtinės dalys, kaip tas turtas kito. Be to, remiantis Lietuvos bei komercinių bankų (AB SEB, AB Swedbank, AB DnB Nord ir kt.) finansinėmis ataskaitomis lyginamas pelnas su aktyvais. Taip sužinoma, kurio Lietuvos komercinio banko veikla efektyviausia. Žinodami pelningumą ir aktyvumą, nesunkiai galima vertinti komercinių bankų likvidumą. Taip sužinome, kuris bankas Lietuvoje likvidžiausias. Be to ieškota priežasčių ir veiksnių turėjusių didžiausios takos aktyvų kitimui.

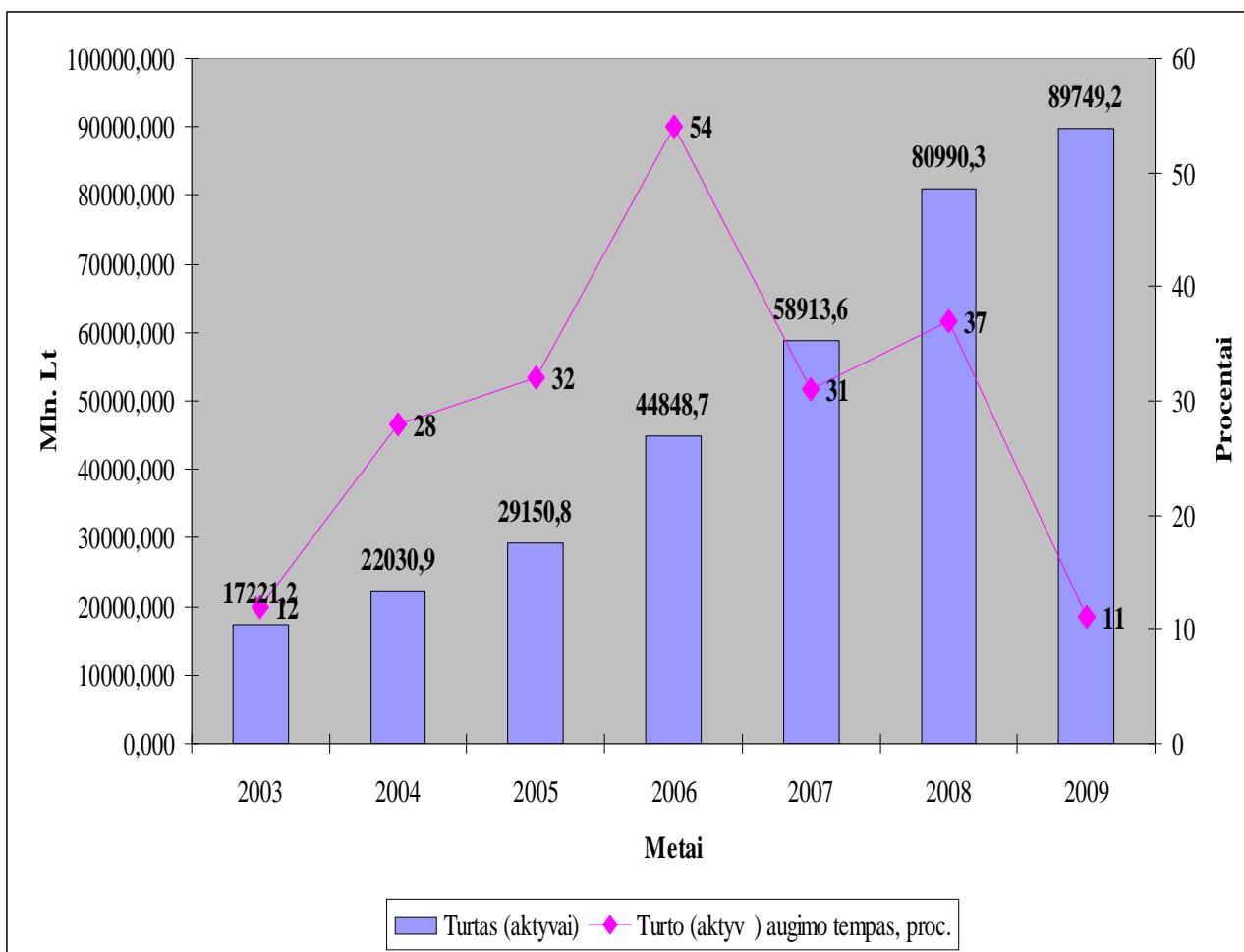
Taikydami dinamikos analitinius rodiklius, bei analizuodami statistinius Lietuvos komercinių bankų duomenis, galime nustatyti aktyvų dinamiką, į apimties ir struktūros pokyčius 2003 – 2008 metais, taip pat bus galima vertinti Lietuvos komercinių bankų pelningumą bei veiklos efektyvumą, apskaičiuojant pelningumo ir likvidumo rodiklius.

2. LIETUVOS KOMERCINI BANK AKTYV DINAMIN ANALIZ 2003 – 2009 METAIS

Šioje dalyje bus analizuojamas Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai). Bus atlikta bendra Lietuvos komercini bank turto (aktyv) analiz ir pateikta atskirai tuo metu šalyje veikusi Lietuvos komercini bank turto (aktyv) kaita. Taip pat bus pateikiamos priežastys, tur jusios takos turto (aktyv) poky iams 2003 – 2008 metais.

2.1. Lietuvos komercini bank turto (aktyv) 2003 – 2008 met analiz

Analiz s metu bus sužinota kiek Lietuvos komerciniai bankai analizuojamu laikotarpiu tur jo turto, kaip tas turtas kito, kokia jo kitimo tendencija. Tod l dabar aptarsime Lietuvos komercini bank turto kitim . 2.1.1. diagramoje kaip tik ir matome Lietuvos komercini bank turto dinamik .

2.1.1. pav. Lietuvos komercini bank turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) 2003 – 2009 met laikotarpiu pasižymi didjania tendencija. Be to nuo 2003 m. iki 2009 m. Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) padidjo daugiau kaip 7 kartus. Iš 2.1.1. pav. matome, kad 2003 m. veikianišalies komercini bank aktyvai sudar 17,2 mlrd. Lt, o jau 2004 m. veikianišalies komercini bank turtas sudar 22 mlrd. Lt ir per metus išaugo 4,8 mlrd. Lt arba 28 proc. Dar spartesn bank sistemos turto išaugim šiais metais pristabd JAV dolerio kurso kritimas. Ne gana to š pokyt labiausiai takoj ir žymus paskol portfelio dydžio augimas, padidjind liai bankuose ir kitose kredito bei finans institucijose. 2005 met pabaigoje veikianišalies komercini bank turtas (aktyvai) sudar 29,2 mlrd. Lt ir per pra jusius metus išaugo 7,1 mlrd. Lt, o kalbant apie 2006 m. veikianišalies komercini bank turtas (aktyvai) sudar 44,8 mlrd. Lt ir per metus išaugo 15,7 mlrd. Lt arba 54 proc. Min t met turto augimui didžiausios takos taip pat tur jo paskol portfelio augimas. 2007 met šalies komercini bank turtas (aktyvai) sudar 58,9 mlrd. Lt. Tuo tarpu 2008 m. veikianišalies komercini bank turtas (aktyvai) ir toliau tendencingai didjo. Min tais metais turtas (aktyvai) sudar 81 mlrd. Lt. 2009 m. veikianišalies komercini bank turtas (aktyvai) sudar 89,7 mlrd. Lt ir per metus išaugo 8,8 mlrd. Lt arba 11 proc. Ži rint augimo temp matome, kad labiausiai Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) išaugo per 2006 metus 54 proc. Šiam augimui didžiausios takos tur jo ne tik paskol portfelio augimas, bet ir skolos bei nuosavyb s vertybini popieri portfelio augimas. V liau pastebimas l tesnis Lietuvos komercini bank turto (aktyv) augimo tempas. Per 2008 metus turtas (aktyvai) išaugo 37 proc., o 2008 metus palyginus su 2009 metais Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) padidjo 8758,9 mln. Lt arba 11 proc. Š Lietuvos komercini bank turto (aktyv) l t jim l m ne tik šal užklupusi finans kriz , bet ir nuolat did jantis nedarbas, griežt jan ios paskol išdavimo s lygos.

2.1.1. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank turto (aktyv) didjimo (vidutinis kitimo) tempas, vidutinis rodiklis bei vidutinis absoliutus padid jimas.

2.1.1. lentel

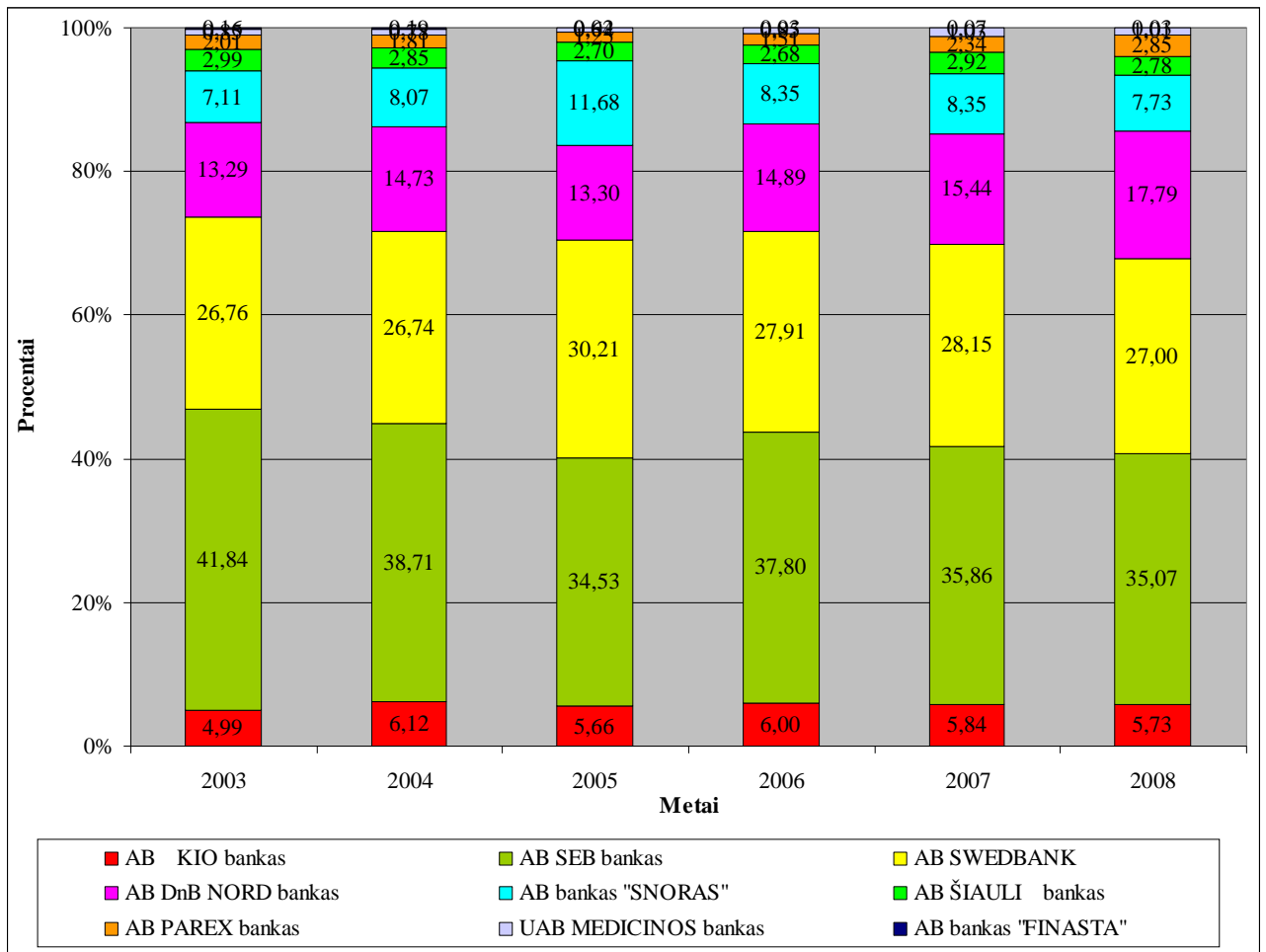
Lietuvos komercini bank turto (aktyv) vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, $\frac{\Delta \bar{y}}{\bar{y}}$ %
Turtas (aktyvai)	48986,4	12088	132

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2009 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) sudar 48986,4 mln. Lt. Be to tai reiškia, kad analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) padidavo po 12088 mln. Lt arba 32 proc.

Kadangi dauguma Lietuvos komercini bank pateikia 2009 met tik 6 m nesi ataskait , tod l analizuojant atskirai Lietuvos komercinius bankus pasirinktas 2003 – 2008 met laikotarpis, kad b t galima lengviau apibendrinti gautus rezultatus ir padaryti teisingas išvadas.

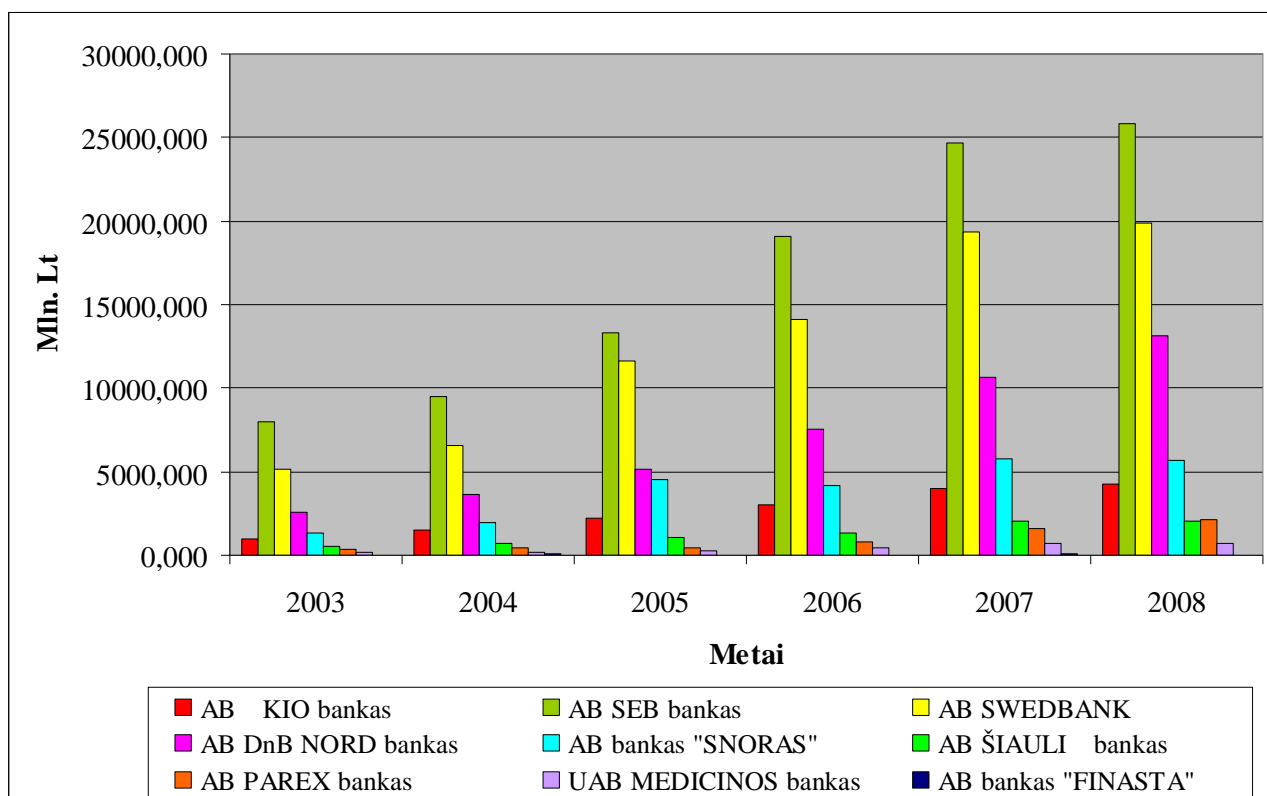

2.1.2. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusių Lietuvos komercini bank turto (aktyv) procentinis dalis

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank ataskaitomis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad didžiausiu turimo turto kiekiu galime išskirti tris bankus: AB SEB, AB Swedbank ir AB DnB Nord. Kalbant apie AB SEB bank pastebima nepastovi turto kitimo tendencija. 2004 ir 2005 metais turtas šiame banke mažo nuo 38,71 proc. iki 34,53 proc. Bankas daug investavimo klient aptarnavim , steig naujus padalinius, modernizavo technologijas. 2006 metais pastebimas turto padidėjimas, be to šie metai AB SEB

banke išsiskiria ir kaip daugiausia turto turintys metai ir siekia 37,80 proc. Mat šiais metais bankas didino savo klient skaičių, papild teikiam paslaugas, siūlo palankias investavimo ir paskol suteikimo galimybes, ne gana to 2006 metai išsiskiria ir kaip ekonomikos augimo metai. Kalbant apie AB Swedbank matome, kad 2003 - 2005 metais šio banko turtas pasižymėjo didžiania tendencija. O 2006 ir 2008 metais pastebimas turto sumažėjimas šiame banke. Daugiausia turto AB Swedbank turėjo 2005 metais, net 30,21 proc. Turto padidėjimą besiplečianti paties banko veikla, naujų paslaugų ir produktų sukūrimas. Didelio turto sumažėjimo kalta ne tik šalį užgriuvusi finansų krizė, bet ir nuolat griežtėjantis kreditavimo sąlygos. Kalbant apie AB DnB Nord banką 2004 ir 2005 metais pastebima turto mažėjimo tendencija kaip ir AB SEB banke. AB DnB Nord bankas minėtais metais taip pat daug dėmesio skyrė banko tinklui optimizuoti, steigiant klient aptarnavimo poskyrius palankiose vietose ir uždarant neperspektyvius, ribotų galimybių rinkose veikiančius poskyrius. Taip pat atnaujinamas ir vystomas grynųjų pinigų išdavimo automatų tinklas. Nuo 2006 iki 2008 metų šiame banke nuolat matomas turto augimas. Tam tokos turto klientams siūlomos paprastos, aiškiai suprantamos paslaugos, be to bankas teikė paslaugas itin patraukliomis kainomis. Turto didėjimą ir sparčiai augantis paskolų portfelis, aktyvi veikla investiciniams bankininkystės rinkoje ir nuolatinis dėmesys veiklos efektyvumo bei paskolų portfelio kokybei gerinimui.

2.1.3. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusių Lietuvos komercinių bankų turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.1.3. pav. Lietuvos komerciniai bankai 2003 – 2008 met laikotarpiu pasižymėjo didžiania turimo turto tendencija. Didžiausiu turimo turto kiekiu 2003 – 2008 metais išsiskiria AB SEB bankas, AB Swedbank, AB DnB Nord bankas bei AB bankas „Snoras“. AB SEB bankas yra rinkos lyderis pagal turimo turto kiekį. Šiame banke turimo turto kiekis nuo 2003 iki 2008 metų išaugo 17827,553 mln. Lt, kai tuo tarpu AB banke „Snoras“ turtas min tu laikotarpiu išaugo tik 10560,009 mln. Lt (žr. 7 pried). Mažiausiai turto 2003 – 2008 met laikotarpiu turėjo AB bankas „Finasta“. Ne gana to šiame banke nuo 2003 metų iki 2008 metų turtas sumažėjo 9,572 mln. Lt. Labiausiai turtas 2006 metus palyginus su 2005 metais padidėjo AB DnB Nord banke 46 proc. bei AB banke „Finasta“ 102 proc. Tam tokos turėjo geriantis šalies gyvenimas, augantys klientų poreikiai. O be to AB DnB Nord bankas tvirtai išlaikė savo poziciją stipriausi į šalies bankų diapazone. Turto padidėjimą šiame banke lėmė padidėjus banko paskolų portfelis privatiems ir verslo klientams. Tuo tarpu AB banke „Snoras“ min tais metais turtas sumažėjo 6 proc. Tuo tarpu 2007 metus palyginus su 2006 metais AB Swedbank, AB SEB, AB DnB Nord bankuose, AB banke „Finasta“ bei AB banke „Snoras“ turimas turtas didėjo. Min tais metais fiksuojamas didžiausias augimas bank sektoriuje, vertinant turimo turto dalį, kadangi 2007 metais Lietuvos ekonomika, o tuo pačiu ir bankinis sektorius išgyveno pakilimą. Labiausiai min tais metais turtas padidėjo AB banke „Snoras“ 37 proc. bei AB banke „Finasta“ net 2,5 karto. Kiti bankai pasižymėjo mažesne turto didėjimo kaita. Tam tokos turėjo lengvai suteikiami kreditai, didėjantis dirbančiųjų skaičius, laiku mokami atlyginimai, kitaip sakant, geresni žmonių buitis ir didesni jų poreikiai. Taip pat turto padidėjimą lėmė besiplečianti pačių bankų veikla, naujų paslaugų ir produktų sukūrimas. Tuo tarpu 2008 metais dėl pasauliškai išstikusios finansų krizės, Lietuvos komercinių bankų turtas ir šiais metais didėjo tik daug mažesniais tempais. AB SEB banke ir AB Swedbank turtas 2008 metus palyginus su 2007 metais atitinkamai padidėjo tik 5 proc. ir 3 proc. ir tik AB DnB Nord banke turto padidėjimas min tais metais siekė 23 proc. Tam tokos turėjo klientams siūlomoms paprastoms, aiškiai suprantamos paslaugoms. Be to bankas teikė paslaugas itin patraukliomis kainomis. Ne gana to banko kreditavimas tapo konservatyvesnis, be to daug dėmesio skirta rizikų valdymui ir veiklos išlaidų taupymui. Tuo tarpu kalbant apie AB banką „Finasta“ 2008 metais turtas šiame banke sumažėjo 28,269 mln. Lt (žr. 7 pried) ir šis sumažėjimas lėmė ne tik šalies užklupus sunkmetis, didėjanti infliacija, bet ir lėtesnį paskolų portfelio augimo tendenciją.

2.1.2. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų turto padidėjimo/sumažėjimo tempai.

2.1.2. lentel

Lietuvos komercini bank turto augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Turto padid jimo/sumaž jimo tempas Tp, proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	57	45	39	33	5
AB SEB bankas		-	19	40	43	30	5
AB SWEDBANK		-	28	77	21	38	3
AB DnB NORD bankas		-	42	42	46	42	23
AB bankas "SNORAS"		-	46	127	-6	37	-1
AB ŠIAULI bankas		-	22	49	30	49	2
AB PAREX bankas		-	16	9	58	112	30
UAB MEDICINOS bankas		-	18	30	72	66	5
AB bankas „FINASTA“		-	54	-85	102	247	-58

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad daugelio Lietuvos komercini bank (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) turtas 2004 – 2008 metais didėjo. Labiausiai turtas padidėjo AB banke „Finasta“ 2006 metus palyginus su 2005 metais net 102 proc. taip pat ir UAB Medicinos banke 72 proc. O minėtais metais labiausiai turtas sumažėjo AB banke „Snoras“ 6 proc. 2007 metus palyginus su 2006 metais vis Lietuvos komercini bank turtas didėjo. Labiausiai 2007 metus palyginus su 2006 metais turtas padidėjo AB Parex banke 853,317 mln. Lt (žr. 7 pried) arba 112 proc. bei AB banke „Finasta“ 34,993 mln. Lt (žr. 7 pried) arba beveik 2,5 karto. Kalbant apie 2008 metus pastebime, kad labiausiai turtas 2008 metais padidėjo AB Parex banke 30 proc. bei AB DnB Nord banke 23 proc., o labiausiai sumažėjo AB banke „Finasta“ 28,269 mln. Lt (žr. 7 pried) arba 58 proc.

2.1.3. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercini bank turto vidutiniai rodikliai, didėjimo (vidutinis kitimo) tempas bei vidutinis absoliutus padidėjimas.

2.1.3. lentel

Lietuvos komercini bank turto vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, \bar{T}_d %
AB KIO bankas	Turtas	2651,876	653,841	135
AB SEB bankas		16734,738	3565,511	126
AB SWEDBANK		12780,532	2954,475	131
AB DnB NORD bankas		7088,208	2112,002	139
AB bankas "SNORAS"		3917,400	867,125	133
AB ŠIAULI bankas		1287,283	295,473	129
AB PAREX bankas		964,687	343,695	140
UAB MEDICINOS bankas		413,770	116,614	136
AB bankas „FINASTA“		28,083	-1,914	93

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu daugiausia turto turėjo AB Swedbank ir AB SEB bankas. AB Swedbank turtas vidutiniškai kasmet sudarė 12780,532 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidavo po 2954,475 mln. Lt. Tuo tarpu AB SEB banke turtas vidutiniškai kasmet sudarė 16734,738 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidavo po 3565,511 mln. Lt. Mažiausiai turto 2003 – 2008 metų laikotarpiu turėjo AB bankas „Finasta“. Min tame banke vidutiniškai kasmet turtas sudarė 28,083 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet sumažavo po 1,914 mln. Lt. Be to 2003 – 2008 metų laikotarpiu didžiausias turto kitimo tempas buvo AB Parex banke 40 proc. bei AB DnB Nord banke 39 proc. Tuo tarpu AB banke „Finasta“ turto kitimo tempas nagrinėjamo laikotarpiu sumažėjo 7 proc. punktais.

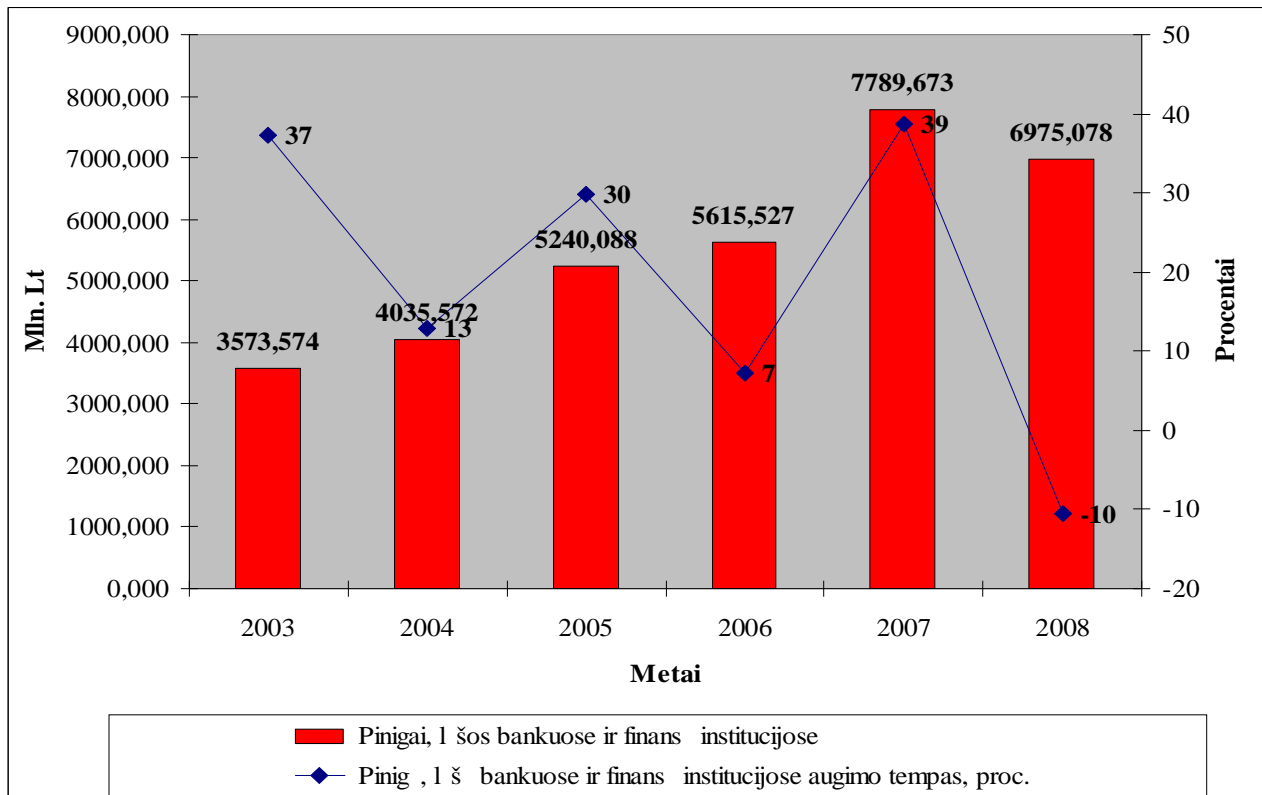
2.2. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ ATSKIRŲ AKTYVŲ STRAIPSNIŲ EKONOMINIS ANALIZAS 2003 – 2008 METAIS

Šioje dalyje bus analizuojami tokie aktyvų straipsniai: pinigai, lėšos bankuose ir kitose finansinėse institucijose, skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai, materialus ir nematerialus turtas bei klientams suteiktos paskolos. Taip pat bus pateikiamos priežastys, turėjusios tokios aktyvų struktūros pokyčius bei veiksniai nulmę aktyvų struktūros kitimą 2003 – 2008 metais.

2.2.1. Pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose 2003 – 2008 metų analizė

Kadangi dauguma Lietuvos komercinių bankų pateikia 2009 metų tik 6 mėnesių ataskaitas, todėl analizuojant atskirai Lietuvos komercinius bankus pasirinktas 2003 – 2008 metų laikotarpis, kad būtų galima lengviau apibendrinti gautus rezultatus ir padaryti teisingas išvadas.

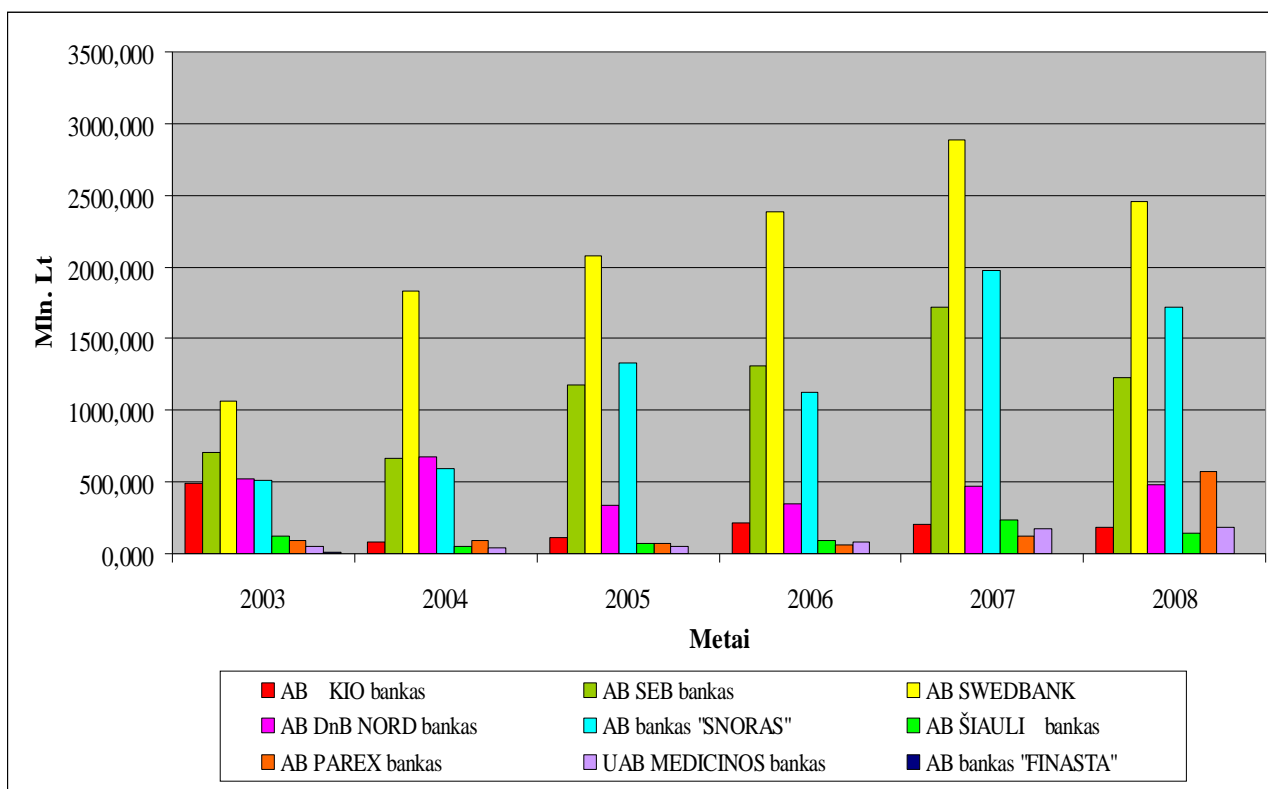
Lietuvos komercinių bankų pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose sudaro atskirą visų banko aktyvų dalį. Todėl dabar ir aptarsime Lietuvos komercinių bankų pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose dinamiką.

2.2.1.1. pav. Lietuvos komercinių bankų pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Kaip matyti iš pateiktos diagramos Lietuvos komercini bank pinigai, l šos bankuose ir kitose finans institucijose 2003 – 2007 met laikotarpiu nuolat did jo. 2003 m. pinig , l š bankuose ir kitose finans institucijose buvo 3573,574 mln. Lt, o 2007 metais, šis skai ius jau išaugo iki 7789,673 mln. Lt. Tai rodo, kad nuo 2003 met iki 2007 met pinigai, l šos bankuose ir kitose finans institucijose išaugo daugiau nei 2 kartus. 2003 – 2004 metais pinigai, l šos bankuose ir kitose finans institucijose Lietuvos komerciniuose bankuose padid jo d l stojimo Europos S jung . Bankai gavo papildom l š iš Europos S jungos fond , kurias gal jo panaudoti vairiems tikslams. Be to 2005 metais kai kurie Lietuvos komerciniai bankai gal jo didžiuotis gav paskolas iš kit Europos bank . 2006 – 2007 metais šaliai išgyvenant ekonomikos pakilim , bei augant klient poreikiams, did jant j vartojimo lygiui pinigai, l šos bankuose ir kitose finans institucijose augo ir atitinkamai padid jo dar 7 proc. ir 30 proc. Tuo tarpu 2008 metais matomas pinig , l š bankuose ir kitose finans institucijose sumaž jimas. T mums parodo ir augimo tempas, kuris min tais metais siekia net 10 proc. Š sumaž jim l m infliacija, kuri pasiek aukštumas, sumaž j s paskol portfelis, išaugusios pal kan normos.

2.2.1.2. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusi Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.1.2 pav. Lietuvos komercini bank pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose analizuojamu laikotarpiu, t. y. 2003 – 2008 metais kito labai nevienodai. AB Swedbank išsiskiria kaip rinkos lyderis pagal turim pinig , l š bankuose ir finans institucijose kiek . Labiausiai pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose min tu laikotarpiu augo AB SEB banke, AB Swedbank ir AB banke „Snoras“. Kalbant apie AB SEB bank ir AB Swedbank pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose nuo 2003 iki 2007 met nuolat did jo, t pat galime pasakyti ir apie AB bank „Snor “ tik ia 2006 metais pastebimas pinig , l š bankuose ir finans institucijose maž jimas. Bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose did jimui takos tur jo ne tik stojimas Europos S jung , pal kan norm lygis, bet ir šalies ekonomikos augimas, kuris sudar palanki aplink naujoms investicijoms. Mažiausia pinig , l š bankuose ir finans institucijose did jimo tendencija 2003 – 2008 metais pastebima UAB Medicinos, AB Parex ir AB „Finastos“ bankuose. Kalbant apie 2008 metus pastebimas min t bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose maž jimas. AB SEB banko pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose 2008 metus palyginus su 2007 metais sumaž jo 29 proc., AB Swedbank 15 proc., o AB banko „Snoras“ 13 proc. Tam takos tur jo ne tik šal užklup s sunkmetis, bet ir klaidinga informacija d l lito devalvavimo, kai daugelis klient suskubo atsiimti savo ind lius.

2.2.1.1. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose padid jimo/sumaž jimo tempai.

2.2.1.1. lentel

Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Pinig , l š bankuose ir finans institucijose padid jimo/sumaž jimo tempas Tp, proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	-83	38	89	-6	-7
AB SEB bankas		-	-5	76	11	31	-29
AB SWEDBANK		-	72	13	15	21	-15
AB DnB NORD bankas		-	29	-49	4	35	2
AB bankas "SNORAS"		-	16	123	-16	76	-13
AB ŠIAULI bankas		-	-58	44	24	145	-38
AB PAREX bankas		-	-4	-15	-25	117	357
UAB MEDICINOS bankas		-	-21	19	51	123	6
AB bankas „FINASTA“		-	-79	-95	1138	20	-66

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad Lietuvos komercini bank (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose 2004 – 2008 metais kito labai nevienodai. Labiausiai pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose padid jo AB Kio ir AB „Finastos“ bankuose 2006 metus palyginus su 2005 metais atitinkamai 89 proc. ir 11 kart . Tuo tarpu AB Parex banke pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose min tu laikotarpiu labiausiai sumaž jo 18,713 mln. Lt (žr. I pried). 2008 metais pastebimas daugumos Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose maž jimas, tik UAB Medicinos, AB Parex ir AB DnB Nord bankai išlaik pinig , l š bankuose ir finans institucijose did jimo tendencijas. UAB Medicinos banke pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose padid jo 9,667 mln. Lt (žr. I pried) arba 6 proc., o AB Parex banke jie padid jo 444,187 mln. Lt (žr. I pried). arba 3,5 karto. Tuo tarpu labiausiai pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose 2008 metais sumaž jo AB banke „Finasta“ net 66 proc. Po to seka AB Šiauli bankas, kurio pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose 2008 metais sumaž jo 87,601 mln. Lt (žr. I pried) arba 38 proc.

2.1.1.2. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose did jimo (vidutinis kitimo) tempas, vidutiniai rodikliai bei vidutinis absoliutus padid jimas.

2.1.1.2. lentel

Lietuvos komercini bank pinig , l š bankuose ir finans institucijose vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

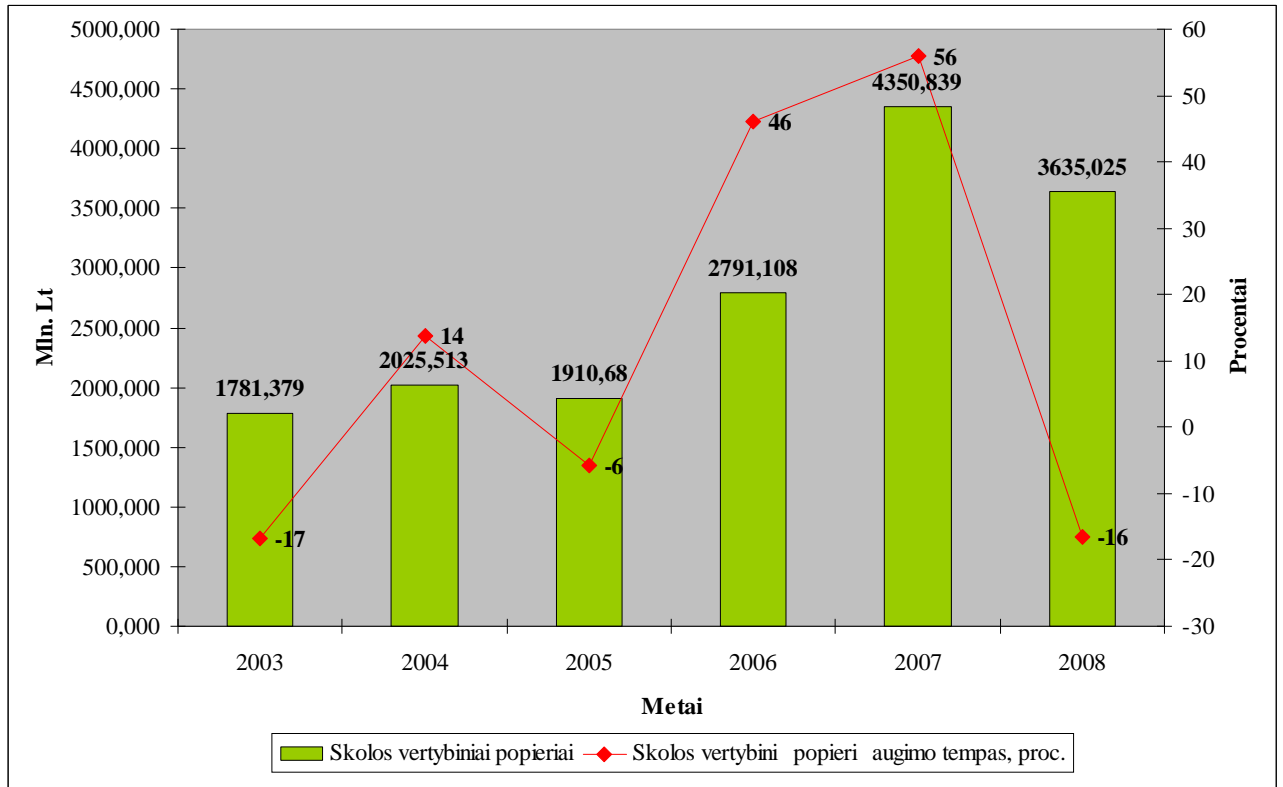
Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, $\frac{\Delta \bar{y}}{\bar{y}}$ %
AB KIO bankas	Pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose	215,263	-60,149	83
AB SEB bankas		1134,458	104,768	112
AB SWEDBANK		2117,702	278,868	118
AB DnB NORD bankas		473,516	-6,941	99
AB bankas "SNORAS"		210,171	241,095	127
AB ŠIAULI bankas		120,236	3,454	103
AB PAREX bankas		168,155	95,168	144
UAB MEDICINOS bankas		96,625	25,572	127
AB bankas „FINASTA“		2,127	-1,535	56

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu daugiausia pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose turėjo AB Swedbank 2117,702 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet jie padidavo po 278,868 mln. Lt bei AB SEB bankas, kuriame pinigai, lėšos bankuose ir finansinėse institucijose analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet sudarė 1134,458 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose 2003 – 2008 metų laikotarpiu buvo AB banke „Finasta“ kur vidutiniškai kasmet jie sudarė 2,127 mln. Lt. Be to iš gautų duomenų matome, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu didžiausias pinigų, lėšų bankuose ir finansinėse institucijose kitimo tempas buvo AB Parex banke 44 proc., o žemiausias AB Šiaulių banke 3 proc. Tuo tarpu AB „Finastos“ ir AB Kio bankuose pinigai, lėšos bankuose ir finansinėse institucijose nagrinėjamo laikotarpiu sumažėjo atitinkamai 44 proc. punktais ir 17 proc. punktų.

2.2.2. Skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai 2003 – 2008 metų analizė

Teigiama, kad vertybiniai popieriai sudaro atskirą banko aktyvų dalį. Iš esmės vertybiniai popieriai, yra specialioji paskolų forma, todėl bankai nemažai savo aktyvų dalį laiko vertybiniais popieriais forma, kadangi jie yra daug likvidesni nei paskolos. Vertybiniai popieriai sudaro galimybes aktyviau dalyvauti į prekyboje, o tai reiškia papildomas banko pajamas komisinių formų [11]. Todėl dabar aptarsime Lietuvos komercinių bankų skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai dinamiką.

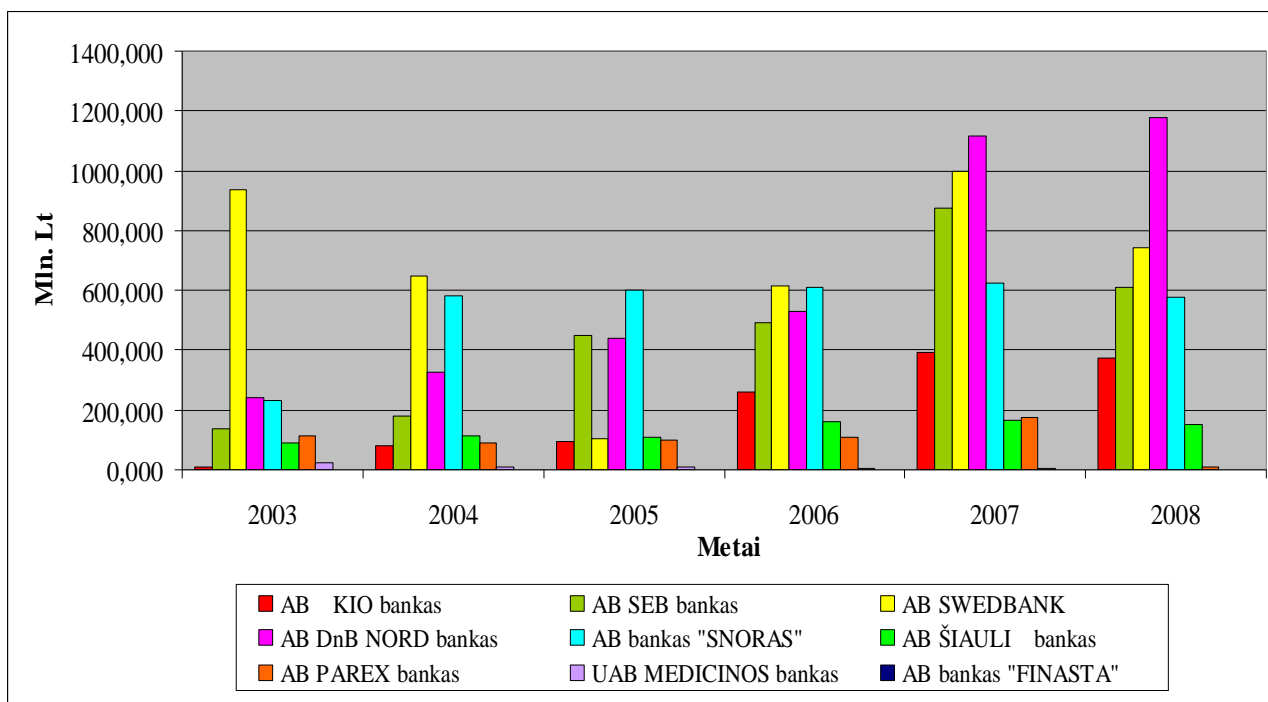

2.2.2.1. pav. Lietuvos komercini bank skolos vertybini popieri dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad skolos vertybini popieri kitimas labai nevienodas. Pastebime, kad nuo 2003 iki 2008 met Lietuvos komercini bank skolos vertybiniai popieriai padid jo daugiau kaip 2 kartus. Iš 2.2.2.1. pav. matome, kad 2004 metais skolos vertybiniai popieriai palyginus su 2003 metais padid jo 14 proc. Min tais metais iš skolos vertybini popieri Lietuvos komerciniai bankai tur jo tik Lietuvos Respublikos Vyriausybs skolos vertybini popierius, obligacijas ir euroobligacijas. Bankai sigydami nauj skolos vertybini popieri , orientavosi didesnio pelningumo ilgesn s trukm s vertybinius popierius. Labiausiai Lietuvos komercini bank skolos vertybiniai popieriai išaugo 2006 metais. Mat 2006 metus palyginus su 2005 metais matome, kad skolos vertybiniai popieriai padid jo 46 proc. Min tais 2006 metais daugelio Lietuvos komercini bank akcijos buvo trauktos Vilniaus vertybini popieri biržos prestižin oficial j prekybos s raš . Ne gana to bankai s kmingai platino akcij emisijas, kuri d ka geri veiklos rezultatai sustiprino Lietuvos komercini bank kapitalo baz ir sudar prielaidas tolesniam spar iam skolos vertybini popieri augimui. Šis augimas pastebimas iki pat 2007 met . Tam takos tur jo ir nuolat did jantis bank akcij populiarumas. Tuo tarpu 2008 metais pastebimas skolos vertybini popieri sumaž jimas. 2008 palyginus su 2007 metais matome, kad Lietuvos komercini bank skolos vertybiniai popieriai sumaž jo net 16 proc. Tam tak padar pasaul

užklupusi finans kriz , kuri neaplenk ir Lietuvos finans sektoriaus. D l išaugusios rizikos, bankai 2008 metais nesiryžo papildomai išleisti nauj skolos vertybini popieri , be to ir susidom jimas šiais vertybiniais popieriais sumaž jo.

2.2.2.2. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusi Lietuvos komercini bank skolos VP dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.2.2. pav. Lietuvos komercini bank skolos vertybini popieri dinamika 2003 – 2008 metais buvo labai nevienoda. Reik t pamin ti, kad skolos vertybinius popierius sudaro LR Vyriausyb s obligacijos, Lietuvos moni išleistos obligacijos, bei užsienio moni išleistos obligacijos. Rinkos lyderiais skolos vertybini popieri srityje išliko AB SEB bankas ir AB Swedbank. Nemažai skolos vertybini popieri 2003 – 2008 met laikotarpiu tur jo AB DnB Nord bankas ir bankas „Snoras“. Labiausiai skolos vertybiniai popieriai sumaž jo AB Swedbank 2005 metus palyginus su 2004 metais 544,928 mln. Lt (žr. 2 pried). Min tais metais rinkoje veik nedidelis dalyvi skai ius, be to buvo maža skolos vertybini popieri apyvarta. 2006 ir 2007 metais tiek AB SEB, tiek AB DnB Nord bankuose bei AB Swedbank pastebimas skolos vertybini popieri augimas. Min ti bankai s kmingai išplatino skolos vertybini popieri emisijas, kurios didino investuotoj susidom jim . O be to min tais metais bank obligacijos trauktos Vilniaus vertybini popieri biržos skolos vertybini popieri s raš . Didžiausiu skolos vertybini popieri kiekiu 2007 – 2008 met laikotarpiu pasižym jo AB DnB Nord bankas. Mat 2007 metus palyginus su 2006 metais skolos vertybiniai popieriai šiame banke padid jo 585,731 mln. Lt, o 2008 m.

palyginus su 2007 metais skolos vertybiniai popieriai AB DnB Nord banke padidėjo dar 62,924 mln. Lt. Mat bankas sudarė patrauklias skolinimosi sąlygas su Vokietijos bendrove, o tai padidino šio banko akcijų populiarumą. AB banke „Snoras“ skolos vertybiniai popieriai nuo 2003 metų iki 2007 metų išlaikė didį augimo tendenciją. Tuo tarpu 2008 metais daugelio bankų skolos vertybiniai popieriai sumažėjo. Tam tokos turėjo nepatrauklios skolinimosi galimybės, sušlubavęs bankų likvidumas ir vis didėjantis skolinimosi palūkanos.

2.2.2.1. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų skolos vertybinių popierių padidėjimo/sumažėjimo tempai.

2.2.2.1. lentelė

Lietuvos komercinių bankų skolos vertybinių popierių augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Skolos vertybinių popierių padidėjimo/sumažėjimo tempas T _p , proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	698	24	171	50	-6
AB SEB bankas		-	33	149	9	77	-30
AB SWEDBANK		-	-31	-84	490	62	-26
AB DnB NORD bankas		-	35	36	20	110	6
AB bankas "SNORAS"		-	148	3	2	2	-8
AB ŠIAULI bankas		-	26	-2	49	1	-9
AB PAREX bankas		-	-19	12	9	58	-95
UAB MEDICINOS bankas		-	-61	-3	-31	-4	-100
AB bankas „FINASTA“		-	-	-	0	-100	-

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad Lietuvos komercinių bankų (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) skolos vertybiniai popieriai 2004 – 2008 metais kito labai nevienodai. Labiausiai skolos vertybiniai popieriai padidėjo AB Swedbank 2006 metus palyginus su 2005 metais daugiau nei 4 kartus. 2007 metais išlieka daugelio bankų skolos vertybinių popierių augimo metais. 2007 metais skolos vertybiniai popieriai labiausiai padidėjo AB DnB Nord banke, o labiausiai sumažėjo AB banke „Finasta“. Mat šio banko skolos vertybiniai popieriai nepasižymi dideliu populiarumu. 2008 metais – tai daugumos Lietuvos komercinių bankų skolos vertybinių popierių mažėjimo metai. 2008 metus palyginus su 2007 metais labiausiai skolos vertybiniai popieriai sumažėjo AB Parex banke 95 proc.,

o did jant augimo temp min tais metais išlaik AB DnB Nord bankas, kurio skolos vertybiniai popieriai padid jo 62,924 mln. Lt (žr. 2 pried) arba 6 proc.

2.2.2.2. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank skolos vertybini popieri did jimo (vidutinis kitimo) tempas, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutiniai rodikliai.

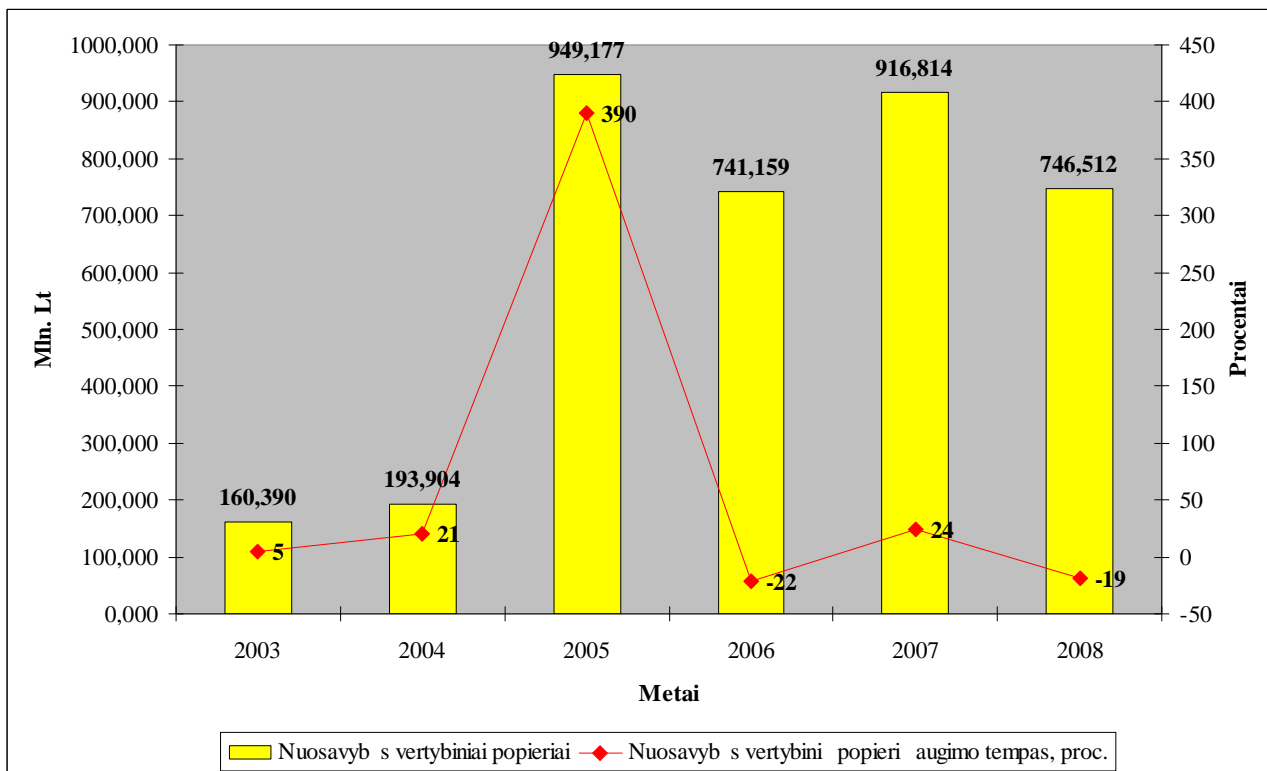
2.2.2.2. lentel

Lietuvos komercini bank skolos vertybini popieri vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, $\frac{\Delta \bar{y}}{\bar{y}}$ %
AB KIO bankas	Skolos vertybiniai popieriai	202,086	72,441	207
AB SEB bankas		457,533	94,595	135
AB SWEDBANK		673,460	-39,064	95
AB DnB NORD bankas		638,542	187,650	137
AB bankas "SNORAS"		537,844	68,468	120
AB ŠIAULI bankas		130,988	12,071	111
AB PAREX bankas		99,107	-20,464	61
UAB MEDICINOS bankas		9,504	-4,998	0
AB bankas „FINASTA“		0,029	0,031	-

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

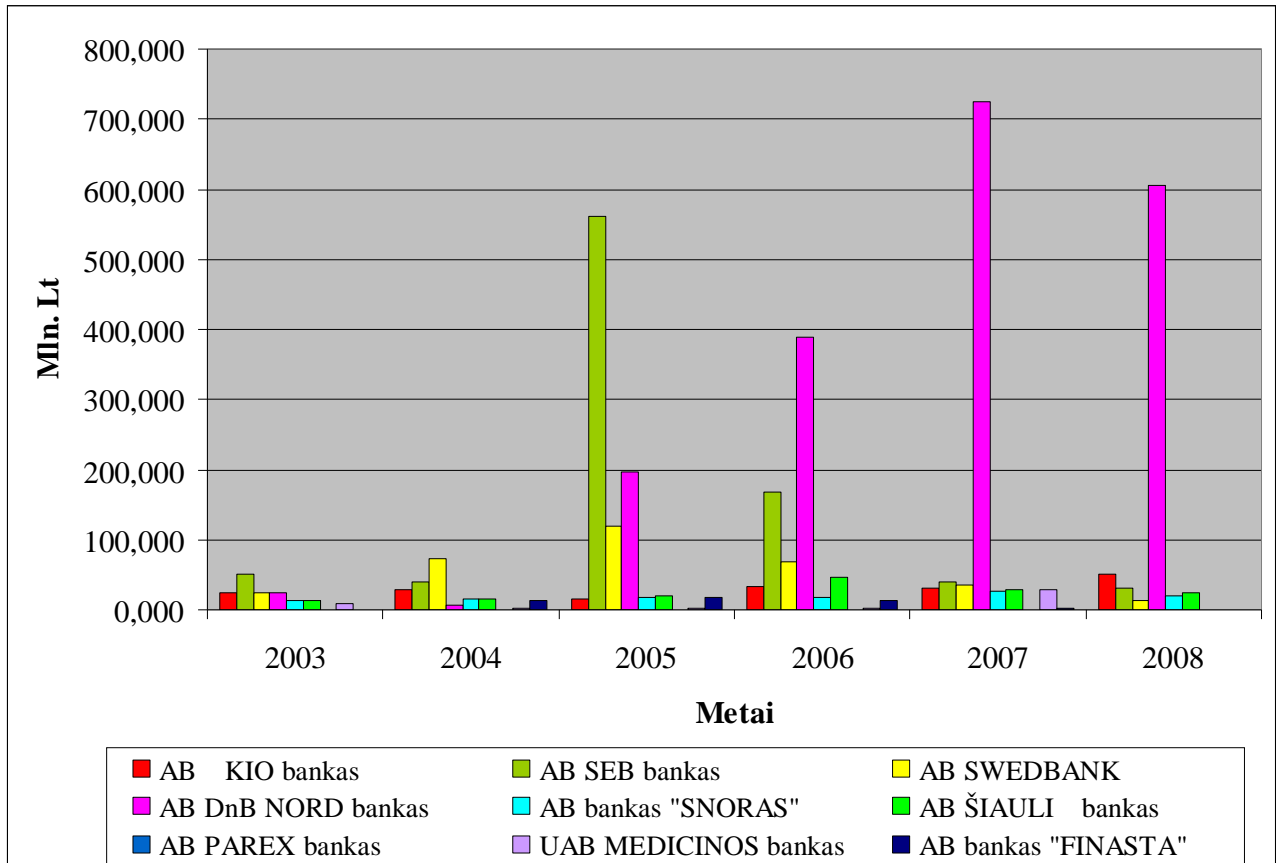
Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 met laikotarpiu daugiausia skolos vertybini popieri tur jo AB Swedbank 673,460 mln. Lt bei AB DnB Nord bankas, kuriame skolos vertybiniai popieriai analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet sudar 638,542 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padid davo po 187,650 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai skolos vertybini popieri 2003 – 2008 met laikotarpiu buvo AB banke „Finasta“, kuriame vidutiniškai kasmet jie sudar 0,029 mln. Lt ir padid davo po 0,031 mln. Lt. Be to gauti duomenys leidžia daryti išvad , kad 2003 – 2008 met laikotarpiu didžiausias skolos vertybini popieri kitimo tempas buvo AB kio banke 107 proc. ir AB DnB Nord banke 37 proc. Tuo tarpu kiti Lietuvos komerciniai bankai pasižym jo mažesniu skolos vertybini popieri kitimo tempu. Mažiausias kitimo tempas fiksuojamas AB Parex banke 39 proc. punktai.

2.2.2.3. pav. Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybini popieri dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybini popieri kitimas taip pat nepastovus. Reik t pamin ti, kad nuosavyb s vertybinius popierius sudaro investicijos Lietuvos ir užsienio moni akcijos. Kaip matome, iš 2.2.2.3. pav. 2003 – 2005 met laikotarpiu nuosavyb s vertybiniai popieriai pasižym jo did jan ia tendencija. Be to 2005 metais fiksuojamas didžiausias Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybini popieri augimas. 2005 metus palyginus su 2004 metais matome, kad nuosavyb s vertybiniai popieriai išaugo beveik 4 kartus. D l stojimo Europos S jung ir gaut papildom l š bankai nesivaržydami investavo jiems patraukli moni akcijas. 2006 metais pastebime, kad nuosavyb s vertybiniai popieriai sumaž jo net 22 proc. D l spartaus ekonomikos augimo ir vis did jan ios konkurencijos bankai steng si modernizuotis, ieškoti naujesni , patrauklesni ir lengvai pasiekiam paslaug , tod l daugiau investavo klient aptarnavim , nei nuosavyb s vertybinius popierius. Tuo tarpu 2007 metais matome, kad Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybiniai popieriai v l padid jo ir augimas siek 24 proc. Tuo tarpu 2008 palyginus su 2007 metais matome, kad nuosavyb s vertybini popieri Lietuvos komerciniuose bankuose sumaž jo 19 proc. Tam tokos tur jo pasaul ištikusi finans kriz , kuri atsiliep nuolat did jan ia infliacija, rizika, nepatraukliomis investavimo galimyb mis bei nuolat did jan iu moni bankrutavimu.

2.2.2.4. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusių Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.2.4. pav. Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių kitimo tendencija 2003 – 2008 metų laikotarpiu buvo labai nevienoda. Tarp rinkos lyderių didžiausiu nuosavybės vertybinių popierių kiekiu išsiskyrė du bankai: AB SEB bankas bei AB DnB Nord bankas. Visi kiti Lietuvos komerciniai bankai pasižymėjo mažesne šio vertybinių popierių kitimo tendencija. Žiūrint AB DnB Nord banką matome, kad nuosavybės vertybiniai popieriai šiame banke nuo 2003 metų iki 2008 metų padidėjo net 26 kartus. 2005 - 2006 metais AB DnB Nord banke pasižymi kaip nuosavybės vertybinių popierių augimo metai. Mat min tu laikotarpiu bankas oficialiai pradėjo investicinius bankininkystės veiklų Latvijoje ir Estijoje, taip pat buvo užmegzti kontaktai su Skandinavijos šalių investiciniais bankais, per kuriuos buvo pasiekti šios šalies investuotojai. Didžiausias šio vertybinių popierių padidėjimas šiame banke fiksuojamas 2007 metais. Mat šiuos metus palyginus su 2006 metais matome, kad nuosavybės vertybiniai popieriai AB DnB Nord banke padidėjo 336,133 mln. Lt (žr. 3 pried). Priežastis tokio padidėjimo suprantama: auganti šalies ekonomika, besiplečiantis investuotojų ratas. Tuo tarpu AB SEB bankas didžiausiu nuosavybės vertybinių popierių kiekiu pasižymėjo 2005 metais. 2005 metus palyginus su

2004 metais nuosavybės vertybiniai popieriai šiame banke padidėjo 521,694 mln. Lt (žr. 3 pried.). AB SEB bankas atsižvelgdamas rinkos situaciją ir pasinaudodamas stojimu Europos Sąjungos skatino vis didėjantį investuotojų susidomėjimą, siūlydamas patrauklias investavimo sąlygas. 2006 – 2008 metų laikotarpis AB SEB banke pasižymi nuolat mažėjantia šios vertybinių popierių tendencija (žr. 3 pried.). 2006 – 2007 metais nuosavybės vertybinių popierių sumažėjimą takojo investicijos savo tinklo praplėtimui, naujų paslaugų sukūrimui ir naujovių diegimui. Tuo tarpu 2008 metais pasižymėjo kaip finansinės krizės metai nebuvo itin palankūs naujų investicijų atsiradimui ir gyvendinimui dėl padidėjusios rizikos bei sunkios ir neprognozuojamos ekonominės situacijos šalyje.

2.2.2.3. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių padidėjimo/sumažėjimo tempai.

2.2.2.3. lentelė

Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Nuosavybės vertybinių popierių padidėjimo/sumažėjimo tempas T_p , proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	16	-44	103	-5	61
AB SEB bankas		-	-23	1307	-70	-76	-21
AB SWEDBANK		-	202	63	-43	-49	-62
AB DnB NORD bankas		-	-68	2575	99	86	-16
AB bankas "SNORAS"		-	14	14	8	43	-27
AB ŠIAULI bankas		-	14	36	132	-37	-12
AB PAREX bankas		-	-89	-94	1183	0	0
UAB MEDICINOS bankas		-	-82	2	89	774	-98
AB bankas „FINASTA“		-	-	34	-20	-88	-91

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad Lietuvos komercinių bankų (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) nuosavybės vertybiniai popieriai 2004 – 2008 metais kito labai nevienodai. Labiausiai nuosavybės vertybiniai popieriai padidėjo AB SEB banke 2005 metus palyginus su 2004 metais 13 kartus bei AB DnB Nord banke net 25 kartus. Tuo tarpu 2006 metus palyginus su 2005 metais didžiausiu

nuosavybės vertybinių popierių padidėjimo tempu pasižymėjo AB Parex bankas 11 kart. Mat AB Parex bankas sėkmingai investavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės obligacijas bei aukšto investicinio reitingo vertybinius popierius užsienio šalyse. 2007 - 2008 metų laikotarpiu pastebimas daugumos Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių mažėjimas. 2008 metus palyginus su 2007 metais labiausiai nuosavybės vertybiniai popieriai sumažėjo UAB Medicinos banke 98 proc. bei AB banke „Finasta“ 91 proc.

2.2.2.4. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių vidutiniai rodikliai, vidutinis absoliutus padidėjimas bei nuosavybės vertybinių popierių didėjimo (vidutinis kitimo) tempas.

2.2.2.4. lentelė

Lietuvos komercinių bankų nuosavybės vertybinių popierių vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padidėjimas bei vidutinis kitimo tempas

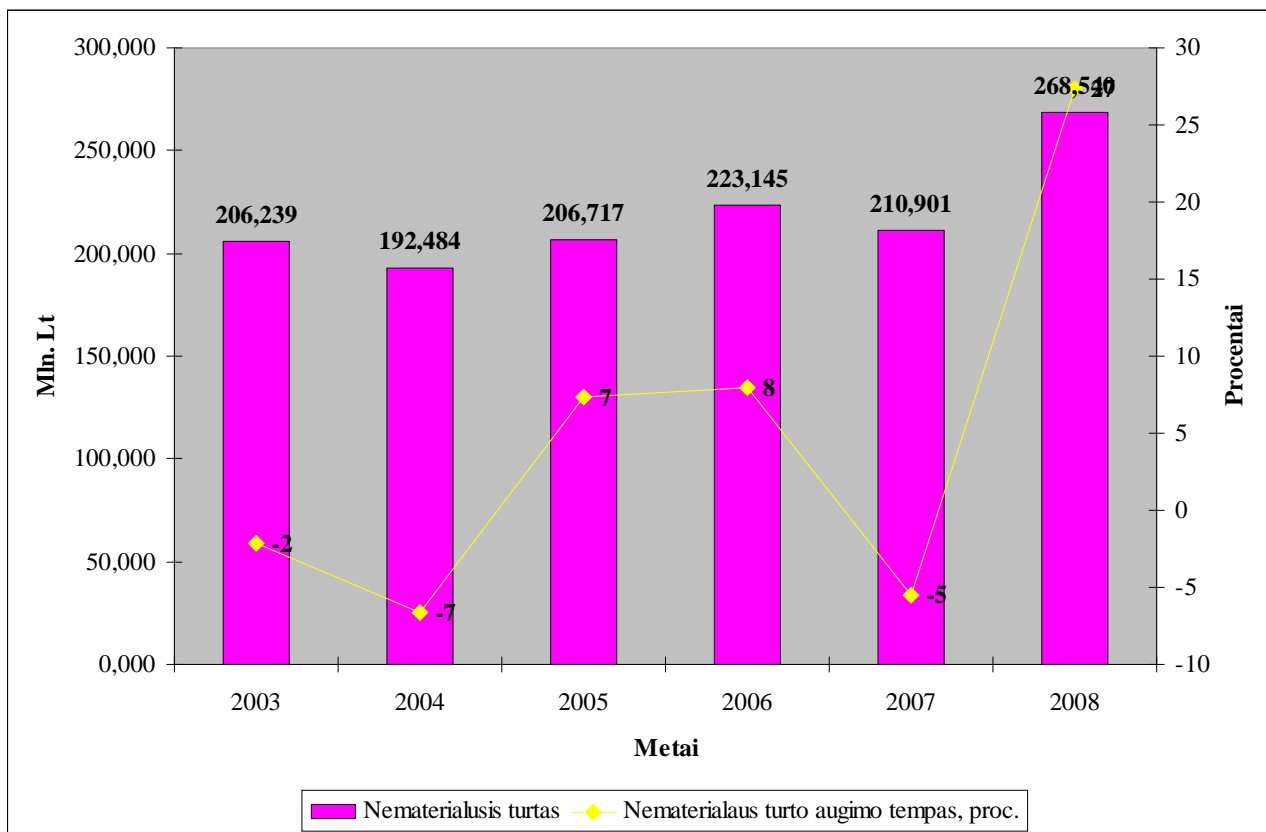
Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padidėjimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, $\frac{\Delta \bar{y}}{\bar{y}}$ %
AB KIO bankas	Nuosavybės vertybiniai popieriai	30,930	5,036	115
AB SEB bankas		148,932	-4,086	90
AB SWEDBANK		55,849	-2,185	89
AB DnB NORD bankas		324,787	116,602	192
AB bankas "SNORAS"		18,164	1,230	108
AB ŠIAULI bankas		24,300	2,476	115
AB PAREX bankas		0,204	-0,162	61
UAB MEDICINOS bankas		7,324	-1,716	55
AB bankas „FINASTA“		7,504	-0,030	-

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu daugiausia nuosavybės vertybinių popierių turėjo AB DnB Nord bankas 324,787 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet jie padidėjo po 116,602 mln. Lt bei AB SEB bankas, kuriame nuosavybės vertybiniai popieriai analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet sudarė 148,932 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai nuosavybės vertybinių popierių 2003 – 2008 metų laikotarpiu turėjo AB Parex bankas. Minėtame banke vidutiniškai kasmet nuosavybės vertybiniai popieriai sudarė 0,204 mln. Lt. Be to gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu didžiausias nuosavybės vertybinių popierių kitimo tempas buvo AB DnB Nord banke 92 proc. Tuo tarpu labiausiai nuosavybės vertybiniai popieriai sumažėjo AB Parex banke 45 proc. punktais ir UAB Medicinos banke 39 proc. punktais.

2.2.3. Nematerialaus ir materialaus turto 2003 – 2008 met analiz

Kaip žinome Lietuvos komercini bank turtas yra klasifikuojamas material j ir nematerial j , kuris 2003 – 2008 met laikotarpiu pateikia taip pat dom savo kitim . Tod l dabar aptarsime Lietuvos komercini bank materialiojo ir nematerialiojo turto dinamik .

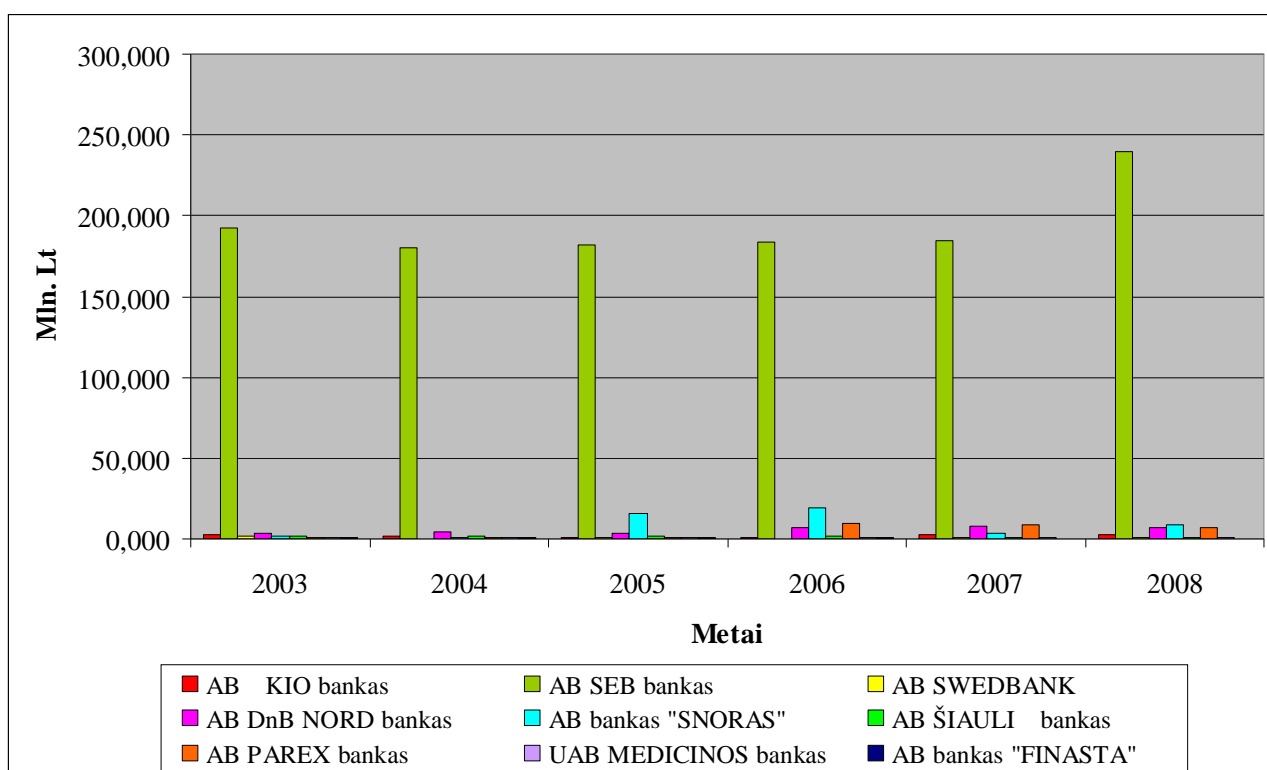

2.2.3.1. pav. Lietuvos komercini bank nematerialaus turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad nematerialaus turto dinamika 2003 – 2008 metais buvo labai vari. Min tu laikotarpiu pastebima nepastovi nematerialiojo turto tendencija. Nuo 2004 met Lietuvos komercini bank nematerialusis turtas nuolat did jo. 2005 metus palyginus su 2004 metais nematerialusis turtas padid jo 7 proc., o 2006 metus palyginus su 2005 metais Lietuvos komercini bank nematerialusis turtas išaugo dar 8 proc. Tok nematerialiojo turto augim takajo Lietuvos komercini bank noras tobul ti, siekti geriausi rezultat ir b ti pripažintais. Investuojant informacines technologijas pirmiausia d mesys skiriamas ryši su klientais sistemai vystyti, interneto ir mobiliosios bankininkyst s paslaug bei duomen saugumo valdymui tobulinti. Kaip žinoma nematerialiojo turto strukt ra, kuria naudojasi Lietuvos komerciniai bankai, tai vairios

programinis rangos, informacijos apdorojimo, demonstracinės ir mokomosios programos. Žirint 2005 ir 2006 metus nematerialaus turto augimas nekelia nuostabos. Auganti ekonomika, besivystanti internetinė bankininkystė, nuolat besiplečiantis informacinių technologijų ratas, vertė bankus kurti ir tobulinti savo paslaugas, diegti naujausias programas atsižvelgiant klientų lūkesčius, siūlyti jiems paprasčiausius ir greičiausiai pasiekiamus rezultatus. Daug investuota ir aptarnavimo gerinimui bei kokybei, tobulinamos vairios paslaugų lygos, nepamirštami ir darbuotojai. Be to kai kurie Lietuvos komerciniai bankai numato ir toliau investuoti klientų nuomonis apie banko paslaugas tyrimus. 2007 metais pastebimas Lietuvos komercinių bankų nematerialaus turto sumažėjimas. 2007 metus palyginus su 2006 metais nematerialiojo turto Lietuvos komerciniuose bankuose sumažėjo 5 proc. punktais. Šiais metais jau pakankamai išplėtotą bankų veiklą, steigta daug modernizuotų bankomatų. Be to nematerialiojo turto sumažėjimą ir jo nuvertėjimą. Kaip nekeista 2008 metais matomas nematerialiojo turto padidėjimas. 2008 metus palyginus 2007 metais nematerialusis turtas nuo 210,901 mln. Lt išaugo iki 268,540 mln. Lt. Tam tokos turto augantys klientų poreikiai, verčiantys bankus atsinaujinti, ieškoti dar patogesnių ir greitesnių aptarnavimo galimybių, profesionalių darbuotojų, spartus klientų aptarnavimo tempas, informatyvios interneto svetainės ir vis didėjanti konkurencija.

2.2.3.2. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusių Lietuvos komercinių bankų nematerialaus turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.3.2. pav. Lietuvos komercini bank nematerialiojo turto kitimo tendencija 2003 – 2008 met laikotarpiu buvo labai nevienoda. AB SEB bankas išlieka rinkos lyderiu, be to jis pasižymi ir didžiausiu nematerialiojo turto kiekiu 2003 – 2008 metais. Šiame banke nematerialusis turtas 2003 - 2008 metais nuolat did jo. Bankas klientams moderniomis priemonėmis siūlo pinigų pervedimus išties per , taip pat pasiūlo efektyvesnės skait tvarkym , greitesn ir asmeniškesn aptarnavim . Banko modernizacijos programa leidžia sparčiau didinti mažmenin s bankininkyst s produkt ir paslaug pasiūlym , gerinti aptarnavimo kokybę . Atnaujinus banko informacines sistemas, pagreit jo atsiskaitymai, o klientai savo s skaitas gal jo tvarkyti bet kuriame banko filiale ar skyriuje, neatsižvelgdami tai, kur jos buvo atidarytos. Didžiausias nematerialiojo turto did jimas pastebimas 2008 metus palyginus su 2007 metais 55,182 mln. Lt (žr. 4 pried). Tam tokos tur jo augantys klient poreikiai, kurie vert bank atsinaujinti, ieškoti dar patogesni ir greitesni aptarnavimo galimybi . Bankas siek sukurti savo klientams finansin gerov diegdamas ir gerindamas paslaugas bei j kokybę , greitindamas sprendim priimim ir pateikdamas individualius sprendimus vairioms klient grup ms. Daug d mesio skiriama elektronin s bankininkyst s pl tojimui, siekiant suteikti klientams daugiau patogumo ir saugumo. Be to bankas daug investicij skyr programin s rangos tobulinimui ir pl trai. AB SEB bankas negail jo l š investuoti pažangiausias informacines technologijas. Jis dieg nauj , moderni ir patogi vartotojui internetin s bankininkyst s sistem . Ypatingas d mesys buvo skiriamas s kmingai prad tos ryši su klientais valdymo CRM sistemos projekto gyvendinimui ir pl trai. Bankas ir toliau automatizavo duomen bazes, nor damas užtikrinti duomen kokybę ir greit ataskait parengim , buvo tobulinamos banko vidin s proced ros, siekiant greičiau reaguoti rinkos poky ius. Be to nuolat auganti konkurencija vert AB SEB bank ir toliau tobul ti, ieškoti, si lyti ir diegti naujas modernias technologijas. Mažiausiu nematerialiojo turto kiekiu nagrin jamu laikotarpiu, t.y. 2003 – 2008 metais išsiskiria AB bankas „Finasta“. Nuo 2005 iki 2008 met šiame banke fiksuojamas nematerialiojo turto nuolatinis maž jimas.

2.2.3.1. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank nematerialaus turto padid jimo/sumaž jimo tempai.

2.2.3.1. lentel

Lietuvos komercini bank nematerialaus turto augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Nematerialaus turto padid jimo/sumaž jimo tempas Tp, proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	-23	-26	-7	92	18
AB SEB bankas		-	-6	1	1	1	30
AB SWEDBANK		-	-76	6	-13	156	2
AB DnB NORD bankas		-	28	-11	80	21	-10
AB bankas "SNORAS"		-	-40	1475	25	-81	149
AB ŠIAULI bankas		-	-2	-2	-24	-20	-36
AB PAREX bankas		-	7	-31	1736	-3	-22
UAB MEDICINOS bankas		-	1	-13	-13	-1	17
AB bankas „FINASTA“		-	1	-22	-29	-38	-79

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad Lietuvos komercini bank (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) nematerialusis turtas 2004 – 2008 metais kito labai nevienodai. Labiausiai nematerialusis turtas padidėjo AB Parex banke 2006 metus palyginus su 2005 metais net 17 kart. Min tais metais bankas ypač didelį dėmesį skyrė elektroniniam bankininkystės plėtrai, klientams siūlydamas naujus piniginius lėšų valdymo būdus ir pelningas investavimo galimybes. O 2007 metus palyginus su 2006 metais labiausiai nematerialusis turtas padidėjo AB Swedbank 156 proc. Tuo tarpu labiausiai min tais metais nematerialusis turtas sumažėjo AB banke „Snoras“ 81 proc. Kalbant apie 2008 metus pastebime, kad labiausiai šiais metais nematerialusis turtas padidėjo AB SEB banke 55,182 mln. Lt (žr. 4 pried.) arba 30 proc. ir AB banke „Snoras“ 149 proc. Siekdami, kad minėti bankų sistemos veiktų kuo efektyviau, bankai investavo naujausias informacines technologijas ir taip diegė pažangiausias sprendimus. Tuo tarpu labiausiai nematerialusis turtas 2008 metus palyginus su 2007 metais sumažėjo AB banke „Finasta“ net 79 proc.

2.2.3.2. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercini bank nematerialaus turto vidutiniai rodikliai, vidutinis absoliutus padidėjimas bei šio turto didėjimo (vidutinis kitimo) tempas.

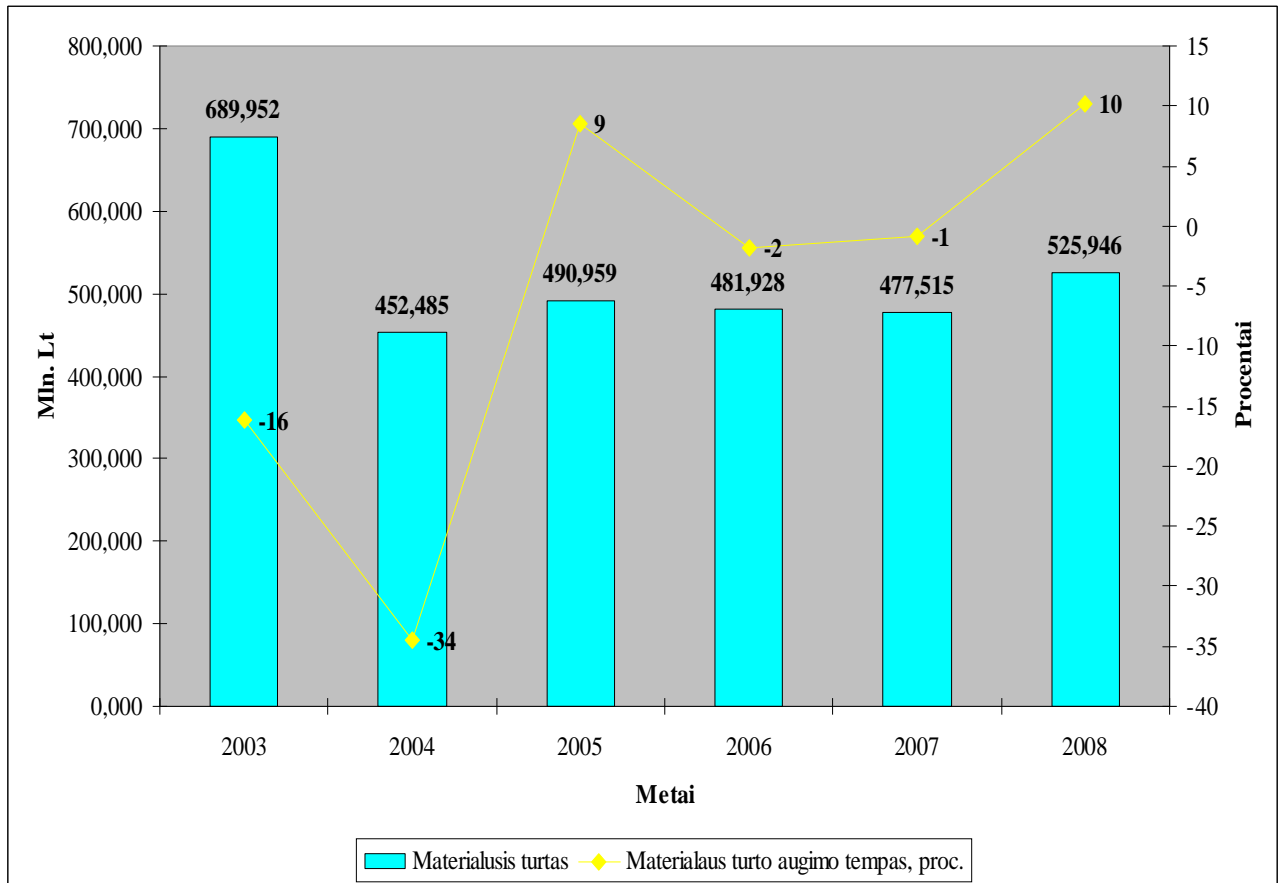
2.2.3.2. lentel

Lietuvos komercini bank nematerialaus turto vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, \bar{T}_d %
AB KIO bankas	Nematerialusis turtas	1,953	0,095	104
AB SEB bankas		193,714	9,392	104
AB SWEDBANK		0,865	-0,153	90
AB DnB NORD bankas		5,624	0,822	118
AB bankas "SNORAS"		8,298	1,473	141
AB ŠIAULI bankas		1,634	-0,271	82
AB PAREX bankas		4,625	1,289	159
UAB MEDICINOS bankas		0,727	-0,019	98
AB bankas „FINASTA“		0,569	-0,168	59

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu daugiausia nematerialaus turto turėjo AB SEB bankas 193,714 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet jis padidavo po 9,392 mln. Lt bei AB bankas „Snoras“, kuriame nematerialusis turtas analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet sudarė 8,298 mln. Lt ir padidavo po 1,473 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai nematerialaus turto 2003 – 2008 metų laikotarpiu turėjo AB bankas „Finasta“. Minime banke vidutiniškai kasmet nematerialusis turtas sudarė 0,569 mln. Lt. Be to iš gautų duomenų matyti, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu didžiausias nematerialaus turto kitimo tempas buvo AB Parex banke 59 proc. ir AB banke „Snoras“ 41 proc. Žemiausias nematerialaus turto kitimo tempas fiksuojamas AB Kio ir AB SEB bankuose po 4 proc. Dar reikėtų paminėti AB „Finastos“ banką, kuriame nematerialaus turto kitimo tempas nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo 41 proc. punktu.

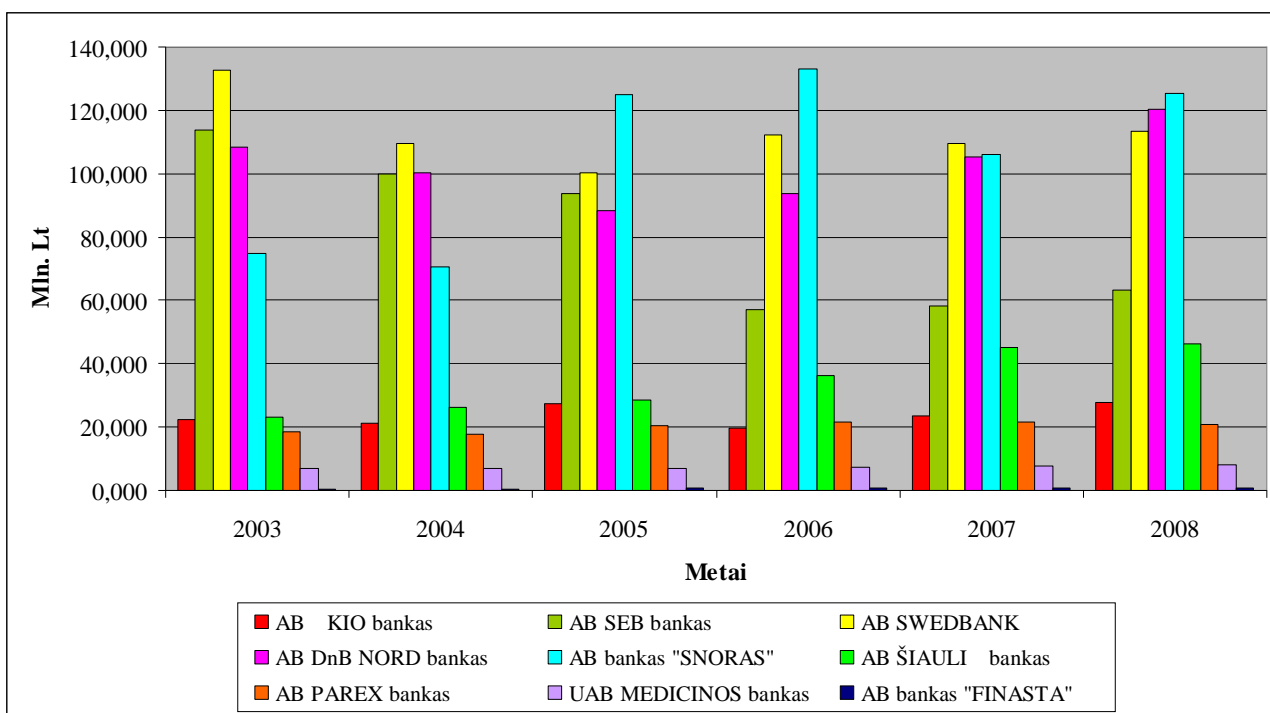

2.2.3.3. pav. Lietuvos komercini bank materialaus turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad materialusis turtas 2003 – 2008 metais kito labai nevienodai. Didžiausias materialiojo turto maž jimas fiksuojamas 2004 metais. 2004 metus palyginus su 2003 metais šis sumaž jimas siekia 34 proc. Toliau 2005 metais pastebimas materialaus turto did jimas. Prad ta gyvendinti nauja aptarnavimo koncepcija – banko klient patogumui modernizuotos klient aptarnavimo vietos, organizuotas aptarnaujanti darbuotojų mokymas, išpl stos j funkcijos. Kaip matome, 2005 metus palyginus su 2004 metais materialusis turtas padid jio 9 proc., o 2006 palyginus su 2005 fiksuojamas materialiojo turto sumaž jimas 2 proc. 2005 metais ir toliau buvo atnaujinamas ir vystomas gryn j pinig išdavimo automat tinklas, modernizuojama ir atnaujinama biur ranga. Ple iant aptarnavimo tinkl , siekiama sikurti klientams patogiausiose vietose, neapsiribojant tik didžiausiais Lietuvos miestais. Be to bank tinkl pakeitimai ir modernizavimai didina j funkcionalum ir gerina klient aptarnavimo kokyb . Klient aptarnavimo tinklai yra nuolat tobulinami, atsižvelgiant did jant klient rat bei augan ius j poreikius. Platus aptarnavimo tinklas ir buvimas arti klient sudaro s lygas patogioje vietoje ir patogiu laiku atlikti finansines operacijas, atsiskaityti už paslaugas, vykdyti mok jimus.

2005 metais Lietuvos komerciniai bankai siek sukurti tarptautin klient aptarnavimo tinkl Europoje. 2007 metais Lietuvos komercini bank materialusis turtas nežymiai sumaž jo ir tam maž jimui takos tur jo nekilnojamo turto vert s padid jimas. Kaip beb t keista 2008 metais matomas materialiojo turto padid jimas. 2008 metus palyginus su 2007 metais Lietuvos komercini bank materialusis turtas padid jo 10 proc. 2008 metais Lietuvos komerciniai bankai kryptingai siek užsibr žt strategini tiksl . Bankai pl t savo filial tinkl , o d l nekilnojamo turto vert s sumaž jimo materialaus turto atsargos ir padid jo.

2.2.3.4. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusi Lietuvos komercini bank materialaus turto dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.3.4. pav. Lietuvos komercini bank materialiojo turto kitimo tendencija 2003 – 2008 met laikotarpiu buvo labai nevienoda. Žinoma, kad material j turt sudaro ne tik pastatai, transporto priemon s, bet ir staigos ranga. Kaip rinkos lyderiai, pasižymintys didžiausiu materialiojo turto kiekiu nagrin jamu laikotarpiu išsiskiria AB SEB, AB DnB Nord bankai, AB Swedbank ir AB bankas „Snoras“. D l ger jan i s lyg šalyje, augan i klient poreiki min ti bankai nuolat ieškojo b d kaip tikti savo klientams, atnaujindami ir vis modernizuodami patalpas, siekdami pritraukti vis didesn nauj klient skai i . Be to bank sigytas nekilnojamas turtas min tu laikotarpiu tur jo taip pat nemenk paklaus . Mažiausiai materialiojo turto 2003 - 2008 metais tur jo AB bankas „Finasta“ (žr. 5 pried). Labiausiai materialusis turtas sumaž jo AB SEB

banke 2006 metus palyginus su 2005 metais 36,714 mln. Lt (žr. 5 pried). AB SEB bankas min tu laikotarpiu pardav savo nekilnojam turt . O tuo tarpu kiti bankai (AB DnB Nord, AB Swedbank ir AB bankas „Snoras“) min tu laikotarpiu pasižym jo did jan iu materialiojo turto kiekiu. AB DnB Nord banko materialiojo turto didži j dal 2006 metais sudar nebaigtos statybos pastatas Maskvoje, kurio vert atitinkamai padid jo. Didžiausias augimas min tu laikotarpiu fiksuojamas AB Swedbank 12,226 mln. Lt ir AB banke „Snoras“ 8,290 mln. Lt (žr. 5 pried). AB bankas „Snoras“ sigijo vien seniausi ir didžiausi tinkl turin i Latvijos bank „Latvijas Krajbanka“. Be to bankas atidar atstovybes Latvijoje ir Estijoje, tod l savo klientams gal jo pasi lyti kokybiškas bankines paslaugas visame spar iai besivystan iame Baltijos regione. AB Swedbank suk r ir prad jo diegti nauj padalini rengimo ir dizaino koncepcij . Padaliniuose pagal nauj koncepcij buvo daugiau erdv s, yra savitarnos zona, kur klientai gali pasinaudoti bankomatais. Padaliniuose ne tik atnaujinamas dizainas, bet ir pastatyta patogi minkštasuoli , dominuoja šiltesn s spalvos, be to rengti plazminiai ekranai, kuriuose rodoma naudinga klientui informacija. Min ti bankai modernizuodami savo tinkl atnaujino ne tik biur rang , bet ir visoje šalyje steig daugyb pinig išmok jimo automat . Siekdamas kokybiškai teikti finansines paslaugas AB DnB Nord bankas taip pat atidar penkis naujus padalinius, kuriuos rekonstravo, pertvark ir perk l verslui palankesnes vietas. Be to bankas steig Kontakt centr , kurio darbuotojai nemokama linija teik informacij klientams aktualiais klausimais. AB bankas „Snoras“ 2006 metais atv r naujoviško dizaino banko skyrius didžiuosiuose prekybos ir pramog centruose, o unikali mini bank id ja pasiteisino. Mat skirtingas formas gav teritoriniai klient aptarnavimo padaliniai šiandien sudaro didžiausi ir moderniausi šalyje banko paslaug teikimo tinkl . Be to pas mus pasiteisinsi mini bank koncepcija prad ta taikyti ir kaimynin je Latvijoje. Šie modern s ir mobil s paviljonai papild vieno didžiausi ir seniausi bank Latvijoje „Latvijas Krajbanka“ tinkl . 2008 metus palyginus su 2007 metais matomas materialiojo turto padid jimas (išskyrus AB bank „Finasta“). Kalbant apie AB SEB bank 2008 metais šis bankas ypating d mes skyr aptarnavimo gerinimui: klient patogumui dalis banko klientus aptarnaujan i padalini didžiuosiuose šalies miestuose prad jo dirbti savaitgaliais, bankas išpl t skyri tinkl , pl t ir tobulino produkt ir paslaug pardavim elektroniniais kanalais. Be to bankas pirmasis Lietuvoje pristat vairuotojams skirt bankomat .

2.2.3.3. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank materialaus turto padid jimo/sumaž jimo tempai.

2.2.3.3. lentel

Lietuvos komercini bank materialaus turto augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Materialaus turto padid jimo/sumaž jimo tempas Tp, proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	-5	29	-29	20	19
AB SEB bankas		-	-12	-6	-39	2	9
AB SWEDBANK		-	-17	-9	12	-3	4
AB DnB NORD bankas		-	-8	-12	6	12	15
AB bankas "SNORAS"		-	-6	77	7	-21	18
AB ŠIAULI bankas		-	13	9	28	24	2
AB PAREX bankas		-	-4	14	6	1	-5
UAB MEDICINOS bankas		-	0	-1	8	2	4
AB bankas „FINASTA“		-	-15	67	22	3	-26

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad Lietuvos komercini bank (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) materialusis turtas 2004 – 2008 metais kito labai nevienodai. Labiausiai materialusis turtas padidėjo AB Šiauli banke 2006 metus palyginus su 2005 metais net 28 proc. Tuo tarpu minėtais metais materialusis turtas labiausiai sumažėjo AB SEB banke 36,714 mln. Lt (žr. 5 pried.) arba 39 proc. 2007 metus palyginus su 2006 metais labiausiai materialusis turtas padidėjo AB Šiauli banke 24 proc., o minėtais metais labiausiai materialusis turtas sumažėjo AB banke „Snoras“ 21 proc. Kalbant apie 2008 metus pastebime, kad materialusis turtas daugumos Lietuvos komercini bank didėjo. Labiausiai materialusis turtas 2008 metais padidėjo AB Kio banke 19 proc., mat Kio bankas prisijungė prie Aptarnavimo kokybės asociacijos (AKA), kurios tikslas – gerinti klient aptarnavimo kokybę gerinimu šalyje ir populiarinti gero aptarnavimo idėjas. O labiausiai šis turtas 2008 metais sumažėjo AB banke „Finasta“ 26 proc.

2.2.3.4. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercini bank materialaus turto vidutiniai rodikliai, vidutinis absoliutus padidėjimas bei materialaus turto didėjimo (vidutinis kitimo) tempas.

2.2.3.4. lentel

Lietuvos komercini bank materialaus turto vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

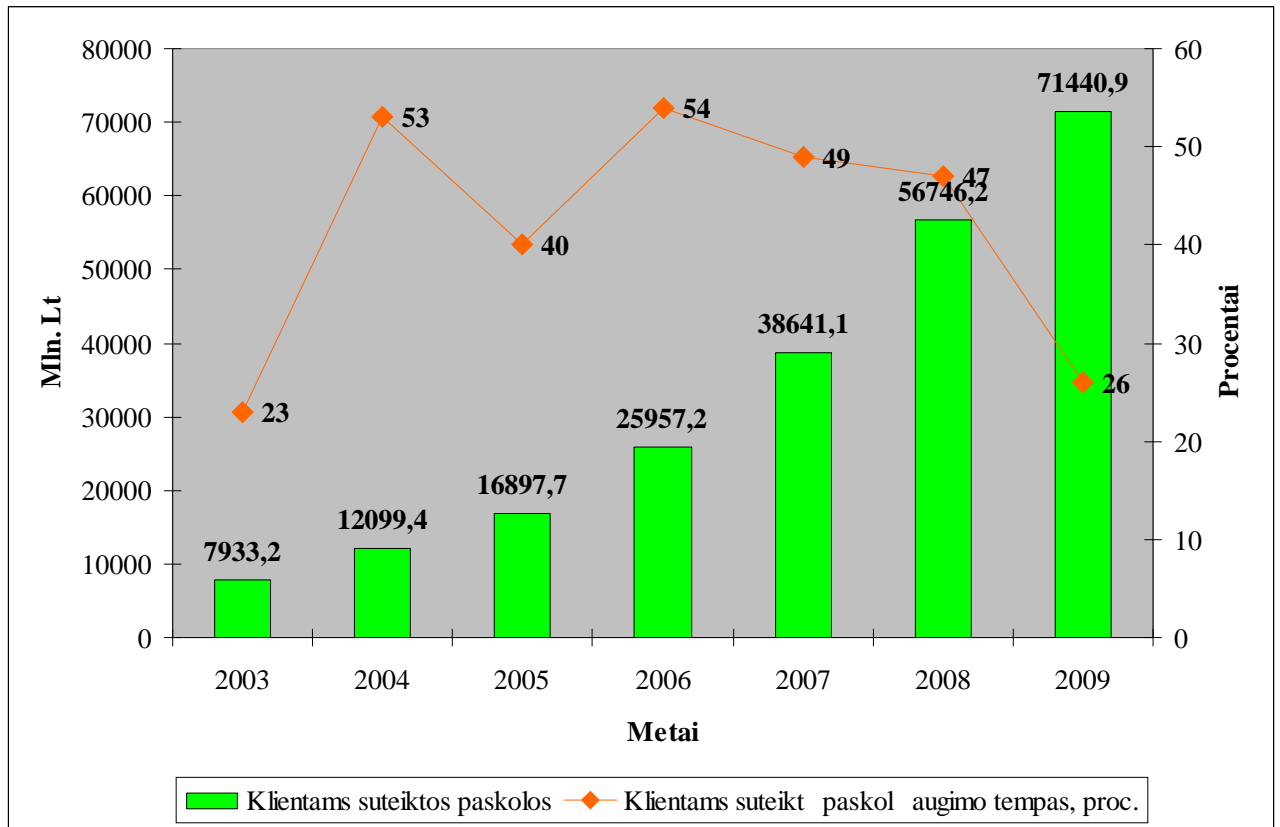
Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta\bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, \bar{T}_d %
AB KIO bankas	Materialusis turtas	55,121	-36,660	68
AB SEB bankas		80,938	-10,123	89
AB SWEDBANK		112,956	-3,800	97
AB DnB NORD bankas		102,714	2,443	102
AB bankas "SNORAS"		105,742	10,077	111
AB ŠIAULI bankas		34,273	4,615	115
AB PAREX bankas		20,111	0,420	102
UAB MEDICINOS bankas		7,292	0,195	103
AB bankas „FINASTA“		0,652	0,031	106

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercini bank metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu daugiausia materialaus turto turėjo AB Swedbank ir AB bankas „Snoras“. AB Swedbank materialusis turtas vidutiniškai kasmet sudarė 112,956 mln. Lt, o AB banke „Snoras“ šis turtas vidutiniškai kasmet sudarė 105,742 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidavo po 10,077 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai materialaus turto 2003 – 2008 metų laikotarpiu turėjo AB bankas „Finasta“. Minime banke vidutiniškai kasmet materialusis turtas sudarė 0,652 mln. Lt ir padidavo po 0,031 mln. Lt. Be to gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 metų laikotarpiu didžiausias materialaus turto kitimo tempas buvo AB Šiauli banke 15 proc. ir AB banke „Snoras“ 11 proc. Žemiausias materialaus turto kitimo tempas fiksuojamas AB Parex banke 2 proc. Dar reikėtų paminėti AB SEB banką, kuriame materialaus turto kitimo tempas nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo 11 proc. punktų.

2.2.4. Klientams suteikt paskol 2003 – 2008 metų analizė

Kaip žinome paskolos sudaro didžiąsias vis banko aktyvų dalis, taip pat atneša ir didžiąsias banko pajamų dalis. Todėl dabar aptarsime Lietuvos komercini bank paskol dinamiką. 2.2.4.1. diagramoje kaip tik ir matome Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol dinamiką.

2.2.4.1. pav. Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

2003 m. klientams suteikt paskol suma siek 7,9 mlrd. Lt. 2003 m. augant šalies ekonomikai, bankai ypa suaktyvino savo kreditavim ir tai buvo spar iausias bank paskol portfelio augimo tempas nuo 1994 m. 2003 m. ilgalaik s paskolos iš vienos pus s sudar bank klientams palankias s lygas pl toti investicinius projektus ir augti šalies kiui, iš kitos pus s bankams s lygojo didesn kredito rizik , kadangi per ilg laikotarp gali pasikeisti ekonomikos situacija. 2004 m. klientams suteiktos paskolos sudar 12,1 mlrd. Lt, ir, lyginant su pra jusi met sausio 1 d., išaugo 4,2 mlrd. Lt. Tam didžiausi tak padar pagrindini pasaulio centrini bank nustatytos žemos bazin s pal kan normos, kurios leido ir Lietuvos vartotojams pasinaudoti galimybe pigiai skolintis reikiam 1 š . 2005 m. klientams suteikt paskol suma buvo 16,9 mlrd. Lt, ir palyginti su pra jusi met sausio 1 d., j apimtis padid jo 4,8 mlrd. Lt arba 40 proc. Didelei daliai savo klient bankai palengvino kredit suteikimo s lygas, si lydami ir pad dami pasinaudoti valstyb s parama. 2006 m. klientams suteikt paskol suma siek 26 mlrd. Lt ir palyginti su 2005 m. j apimtis išaugo dar 9,1 mlrd. Lt arba 54 proc. Š paskol išaugim takoj o išaug s klient vartojimas, kuris ir padidino klientams suteikt paskol apimt . Ne gana to milijardin paskol portfelio augim nul m lankstumas ir patog s sprendimai klientams. Lietuvos komercini bank

si lomos palankios kreditavimo s lygos verslui, lankstumas bei išskirtinis dėmesys konkrečiau kliento poreikiams buvo vienos iš svarbiausių s lygų, l mūsiai spart paskol portfelio augim . 2007 – 2009 met laikotarpiu ir toliau pastebimas klientams suteikt paskol did jimas. 2007 m. klientams suteiktos paskolos sudar 38,6 mlrd. Lt ir išaugo 12,7 mlrd. Lt. Tuo tarpu 2008 m. klientams suteikt paskol suma sudar 56,7 mlrd. ir išaugo dar 18,1 mlrd. Lt arba 47 proc. Lietuvos bankai paskolas jau kuris laikas išduoda atsargiau ir griežtina paskol išdavimo s lygas (ypa žem s sklyp sigijimui, statyb finansavimui), todėl 2009 m. klientams suteikt paskol suma sudar 71,4 mlrd. Lt ir išaugo tik 11,3 mlrd. Lt arba 26 proc. Žvelgiant augimo temp kitim pastebime, kad klientams suteiktos paskolos per 2004 metus išaugo 53 proc. Labiausiai šios paskolos padid jo 2006 metus palyginus su 2005 metais 9059,5 mln. Lt (žr. 8 pried) arba 54 proc. V liau pastebimas l tesnis paskol klientams augimo tempas. Mat 2008 – 2009 metai negail jo išš ki šalies kiui. Tod l nenuostabu, kad išliekant didel ms pal kanoms, kreditavimo tempas Lietuvos komerciniuose bankuose l t jo.

2.2.4.1. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol vidutinis rodiklis, vidutinis absoliutus padid jimas bei paskol did jimo (vidutinis kitimo) tempas.

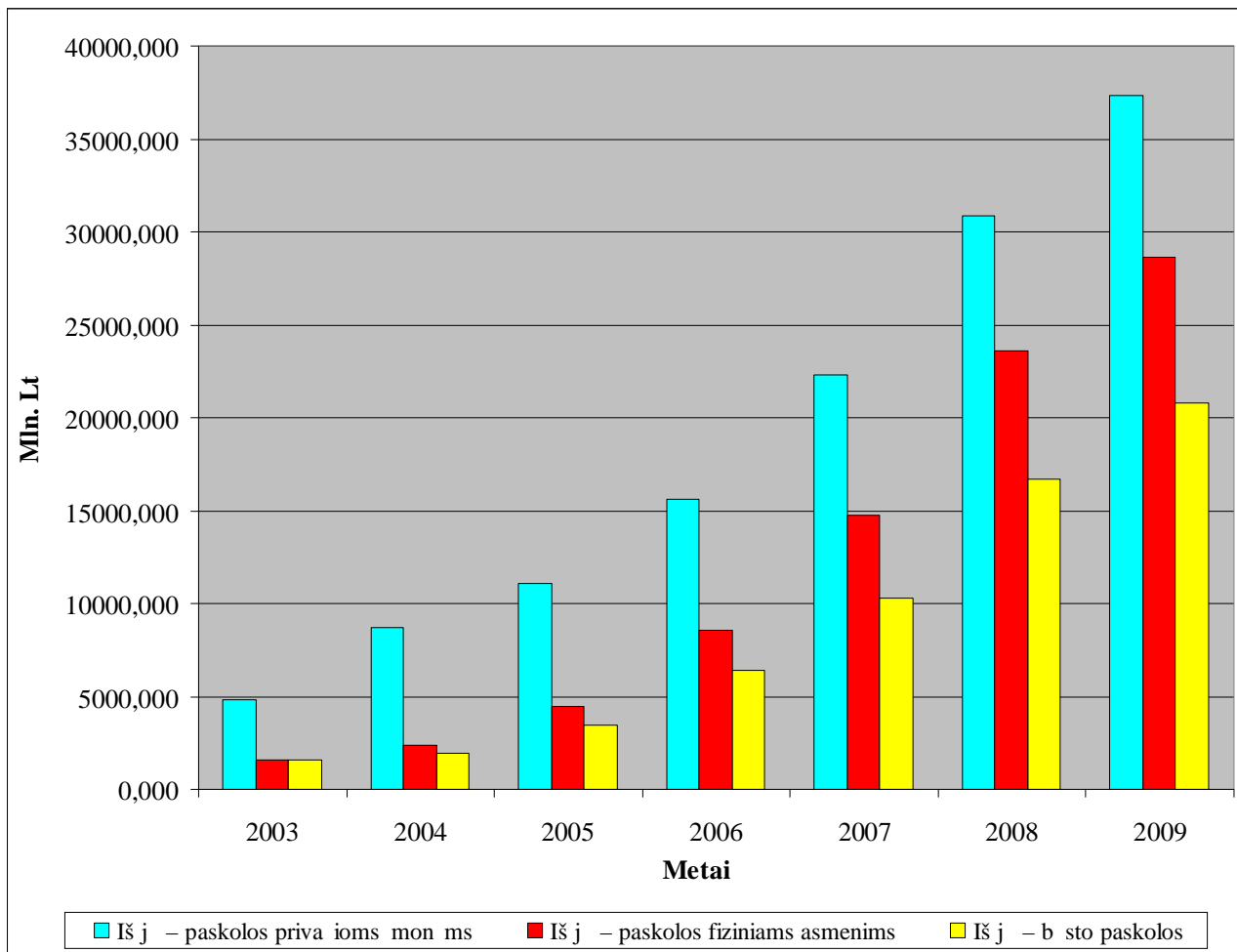
2.2.4.1. lentel

Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, \bar{T}_d %
Klientams suteiktos paskolos	32816,5	10584,6	144

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2009 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos komercini bank klientams suteiktos paskolos sudar 32816,5 mln. Lt ir padid davo po 10584,6 mln. Lt. Be to gauti duomenys leidžia daryti išvad , kad 2003 – 2009 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet paskolos klientams padid davo po 44 proc.

2.2.4.2. pav. Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol strukt ra

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Iš pateiktos diagramos matome, kad 2003 – 2009 met laikotarpiu tiek paskolos priva ioms mon ms, tiek fiziniams asmenis bei b sto sigijimo paskolos tendencingai did jo. Lietuvos komerciniai bankai teikia vairias trumpalaikio ir ilgalaikio kreditavimo paslaugas verslo klientams bei gyventojams. Gyventojams teikiami kreditai b stui ir kitos paskirties turtui sigyti, vartojimo reikm ms ir smulkiam verslui pl toti. 2003 m. pagal atskiras klient grupes daugiausia paskol buvo suteikta priva ioms mon ms 4,5 mlrd. Lt. Fiziniams asmenims suteiktos paskolos sudar 1,6 mlrd. Lt, o b sto kreditavimo paskolos siek 1,6 mlrd. Lt (žr. 8 pried). Bankams taikant palankias ši paskol teikimo s lygas bei išliekant didelei toki paskol paklausai, tik tinas ir tolesnis spartus šios r šies paskol augimas. B sto paskol augim tur t papildomai skatinti nuo 2003 m. sigaliojusios gyventoj pajam mokes io lengvatos, leidžian ios sumažinti apmokestinam sias pajamas už b sto paskolas mokam pal kan suma. 2004 metais (kaip ir 2003 metais) didžiausias paskol išaugimas pagal atskiras klient grupes teko taip pat priva ioms mon ms 8,7 mlrd. Lt. Fiziniams asmenims suteikt paskol suma siek 2,4 mlrd. Lt, o b sto paskol išaugimas buvo 1,9

mlrd. Lt. (žr. 8 pried). 2004 metais gyventojams suteiktos b sto paskolos padidėjo 0,3 mlrd. Lt (žr. 8 pried). Mat Lietuvos komercini bank pos kis mažmenin bankininkyst pad jo ir toliau didinti užimam banko dal b sto, vartojimo kredit rinkose. 2005 metais ir v l išlieka tokia pati paskol did jimo tendencija. Daugiausia paskol šiais metais suteikta priva ioms mon ms, po to seka paskolos fiziniams asmenims ir galiausiai atsiduria b sto paskolos. T takojo finansinio sektoriaus konkurencija bei palankesn mis s lygomis teikiamos paskolos bei vartojamieji kreditai. 2005 metais buvo tobulinami kreditavimo produktai – prad tos teikti paskolos už užstat klientams, neturintiems užtektinai paskolos gavimui reikiam pajam , ta iau turintiems pakankamai turto užstatui. Taip pat buvo pagerintos vartojam j paskol s lygos bei supaprastinta ši paskol teikimo proced ra. 2006 m. daugiausiai paskol buvo suteikta priva ioms mon ms (per metus jos išaugo 4,6 mlrd. Lt.) ir kiek mažiau – fiziniams asmenims 4,1 mlrd. Lt. (žr. 8 pried). Ypa spar iai kreditavimo paslaugos populiar jo tarp priva i klient , kurie aktyviai naudojosi kreditais vartojimo reikm ms bei smulkiam verslui pl toti. Poky iai mokes i srityje buvo palank s tiek mon ms, tiek privatiems asmenims, ta iau paskol fiziniams asmenims did jimo rezultatui tak dar rinkai pasi lytas naujas paklausus produktas – kreditas fiziniams asmenims, kei iant nekilnojam j turt . Be to šio kredito pal kanos tokios pat kaip ir b sto kredit . O per metus bank suteiktos b sto paskolos gyventojams išaugo 3 mlrd. Lt. Šiam rezultatui pokyt padar didel s ir spar iai augan ios užsienio kapitalo plaukos, kurios skatino vidaus vartojimo augim . Tuo tarpu 2007 metais paskolos priva ioms mon ms sudar 43 proc., o paskolos fiziniams asmenims – 72 proc. tuo tarpu b sto paskolos min tais metais išaugo dar 61 proc. (žr. 2.2.4.2. lentel). 2007 metais kreditavimo paslaugos spar iai populiar jo tarp fizini asmen , kuriems kreditai buvo teikiami b stui ir kitos paskirties turtui sigyti, vartojimo reikm ms, smulkiam verslui pl toti. Palankios b sto ir vartojam j paskol s lygos ne vienam klientui leido pasiekti aukštesn gyvenimo kokyb , grei iau realizuoti savo užmanymus. Skirtingai nuo ankstesni met , 2008 m. paskolos priva ioms mon ms išaugo 8,5 mlrd. Lt, o paskolos fiziniams asmenims – 8,8 mlrd. Lt. Visa tai takojo konservatyvesn kreditavimo politika, kuri taik daugelis Lietuvos komercini bank . D l sul t jusi b sto paskol augimo kalti ir gyventoj l kes iai, kad nekilnojamo turto kainos nebekils taip spar iai. 2009 m. paskol priva ioms mon ms suma sudar 37 mlrd. Lt, paskol fiziniams asmenims suma siek 28 mlrd. Lt, o paskol b stui sigyti prieaugis siek 4,1 mlrd. Lt (žr. 8 pried). Mat l tesn paskol portfelio augim takojo Lietuvos komercini bank reakcija besikei iant ekonomikos cikl , kas skatino bankus koreguoti kreditavimo politik , o tuo pat metu daug d mesio skirti taupymo ir investavimo priemon mis. 2009 metais išaugus skolinink kredito rizikai bei d l to sugriežt jus paskol suteikimo s lygoms sumaž jo paskol pasi la. 2009 metais maž j s ekonomikos aktyvumas, sumaž jusios nekilnojamojo turto kainos, padid j s moni

bankrot skaičius, išaugęs nedarbas, sumažėjęs darbo užmokestis bei konservatyvus banko paskolų vertinimas nulmė reikšmingą paskolų kokybę su pablogėjimu.

2.2.4.2. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktų paskolų struktūros padidėjimo/sumažėjimo tempai.

2.2.4.2. lentelė

Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktų paskolų struktūros augimo tempai 2003 – 2008 m.

Straipsnio pavadinimas		Metai						
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Iš j – paskolos privačioms mon. ms	Paskolų privačioms mon. ms padidėjimo/sumažėjimo tempas Tp, proc.	-	80	27	41	43	38	21
Iš j – paskolos fiziniams asmenims	Paskolų fiziniams asmenims padidėjimo/sumažėjimo tempas Tp, proc.	-	54	85	92	72	60	21
Iš j – bsto paskolos	Bsto paskolų padidėjimo/sumažėjimo tempas Tp, proc.	-	21	80	87	61	62	25

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Gauti duomenys rodo, kad paskolos privačioms mon. ms, fiziniams asmenims bei bsto paskolos 2003 – 2009 metais pasižymėjo nuolat didėjančia tendencija. Paskolos privačioms mon. ms per 2004 metus išaugo 80 proc., o labiausiai padidėjo 2007 metus palyginus su 2006 metais 43 proc. Tuo tarpu paskolos fiziniams asmenims ir bsto paskolos per 2004 metus išaugo 54 proc. ir 21 proc. atitinkamai. O labiausiai šios paskolos padidėjo 2007 metus palyginus su 2006 metais. Paskolos fiziniams asmenims 2007 metus palyginus su 2006 metais padidėjo 72 proc., o bsto paskolos tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 61 proc. 2008 - 2009 metais matomas daug lėtesnis minėtų paskolų augimo tempas.

2.2.4.3. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol strukt ros vidutiniai rodikliai, vidutinis absoliutus padid jimas bei did jimo (vidutinis kitimo) tempas.

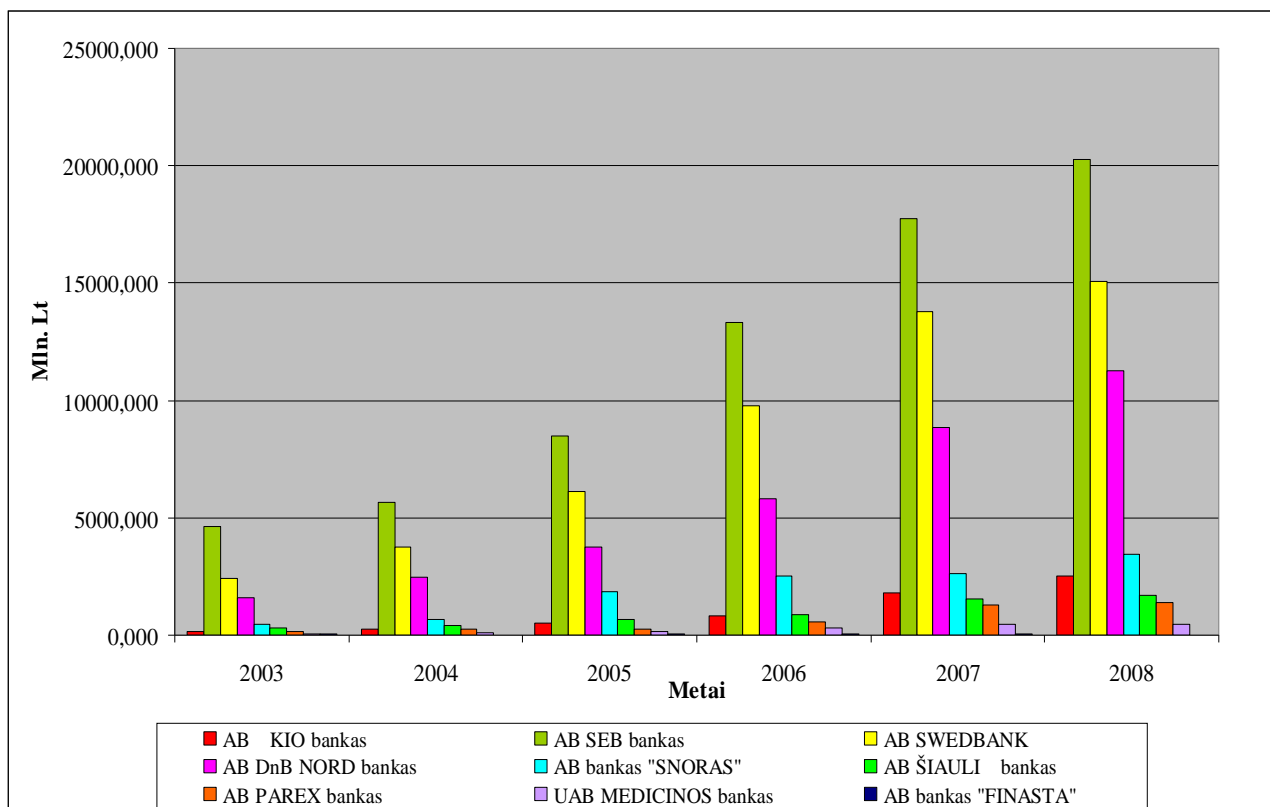
2.2.4.3. lentel

Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol vidutinis lygis, vidutinis absoliutus padid jimas bei vidutinis kitimo tempas

Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padid jimas, $\Delta \bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, \bar{T}_d %
Iš j – paskolos priva ioms mon ms	18670,4	5419,7	141
Iš j – paskolos fiziniams asmenims	11975,9	4506,9	162
Iš j – b sto paskolos	8728,5	3199,7	154

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos banko duomenimis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2009 met laikotarpiu daugiausia paskol buvo suteikta priva ioms mon ms. Vidutiniškai kasmet šios paskolos sudar 18670,4 mln. Lt ir padid davo po 5419,7 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai paskol sumine išraiška per analizuojam laikotarp sudar b sto paskolos, kurios vidutiniškai kasmet siek 8728,5 mln. Lt ir padid davo po 3199,7 mln. Lt. Be to suskai iuoti ir lentel je pateikti duomenys leidžia daryti išvad , kad didžiausias vidutinis kitimo tempas yra fiziniams asmenims suteikt paskol 162 proc., o mažiausias – priva ioms mon ms suteikt paskol 141 proc.

2.2.4.3. pav. 2003 – 2008 m. šalyje veikusių Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktų paskolų dinamika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Kaip matyti iš 2.2.4.3. pav. Lietuvos komerciniai bankai 2003 – 2008 metų laikotarpiu pasižymėjo didėjančia klientams suteiktų paskolų tendencija. Daugiausiai paskolų klientams minutu laikotarpiu suteikė AB SEB, AB DnB Nord bankai bei AB Swedbank. Tuo tarpu mažiausiu suteiktų paskolų kiekiu minutu laikotarpiu pasižymėjo AB bankas „Finasta“. 2004 metus palyginus su 2003 metais klientams suteiktos paskolos AB Swedbank padidėjo 1301,743 mln. Lt (žr. 6 pried). Toks paskolų portfelio augimo lankstumas ir patogūs sprendimai klientams. Mat AB Swedbank siūlo savo klientams ne tik būsto ar vartojamąsias paskolas, bet ir visą su finansavimu susijusią paslaugų kompleksą. Be to minėtais metais AB Swedbank diegė būsto finansavimo sistemą „Hansa namai“, kuri tapo svarbiausiu faktoriumi turėjusi tokos auganiam klientui pasitikėjimui. Ši finansavimo sistema buvo sukurta siklausius klientų poreikius, siekiant tradicinę būsto paskolą paversti paslaugų sistema, padedančia išspręsti visus klausimus ir problemas, susijusias su būsto sigijimu, rengimu ir kt. Tuo tarpu 2005 metais klientams suteiktos paskolos AB Swedbank dar padidėjo 2365,117 mln. Lt (žr. 6 pried). Toks paskolų augimas takojai diegta finansavimo sistema „Hansa namai“, kuri minutu laikotarpiu dar pasipildė keletu naujovių, palengvinusi būsto sigijimo

keli – tai pradinio našo finansavimas, ne keičiant nekilnojamo turto. 2006 metus palyginus su 2005 metais klientams suteiktos paskolos tiek AB SEB, AB DnB Nord bankuose bei AB Swedbank ir toliau tendencingai didėjo. DnB Nord bankas 2006 metais ir toliau finansavo gyvenamąjį namų statybą visuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir taip didino savo paskolų portfelį aktyviai kredituodamas smulkų ir vidutinį verslą. Be to bankas pateikė rinkai naują kreditinį produktą – greitą vartojimo kreditą su draudimu, taip pat patobulino būsto ir privačių kreditų teikimo tvarką ir procedūras bei išleido informacinį leidinį apie būsto kreditų gavimo etapus ir veiksmų schemą. Ne gana to bankas aktyviai bendradarbiavo su nekilnojamo turto, statybinėmis, konsultacinėmis ir kita veikla užsiimančiomis kompanijomis. Tokio bendradarbiavimo esmė yra tai, kad partneris savo klientams rekomenduoja banką kaip patikimą partnerį. 2006 metais AB Swedbank dėmesys buvo sukonzentruotas santykiu su klientų kokybe ir jo poreikių patenkinimo greičiu. gyvendinta akcija „Sprendimas dėl būsto paskolos per 48 val.“ tapo greito ir efektyvaus sprendimo standartu rinkoje, taip pat bankas padidino kredituojančių darbuotojų skaičių, kad klientams būtų dar lengviau ir paprasčiau susitikti su vadybininkais. Be to bankas padėjo klientams surasti geidžiamą būstą ir optimalų sprendimą, atsižvelgiant kiekvieno kliento finansines galimybes. AB Swedbank organizavo naują būsto parodą „Naują namų dieną“. Šioje vietoje buvo pristatomi naujausi projektai ir pateikiama išsami informacija apie jau pastatytus būstus. Sumažėjęs nedarbas, darbo užmokesčio augimas skatino vidaus vartojimą, o augant pajamoms, rinkoje atsirado daug naujų potencialių paskolų gavėjų. Be to palankios kreditavimo sąlygos, lankstumas bei išskirtinis dėmesys konkrečiam kliento poreikiams buvo vienos iš svarbiausių sąlygų, lėmusių spartų paskolų portfelio augimą 2006 metais. Tuo tarpu 2007 metus palyginus su 2006 metais pastebimas ir tolesnis šio banko klientams suteiktų paskolų augimas. AB SEB banke paskolos klientams minutu laikotarpiu padidėjo dar 4449,068 mln. Lt, AB DnB Nord banke 3051,016 mln. Lt, o AB Swedbank 4007,495 mln. Lt (žr. 6 pried). Tam didžiausi taką padarė gerėjantis šalies gyvenimas, auganti ekonomika, didėjantis darbo užmokestis bei augantys gyventojų poreikiai. Be to buvo puikios ir visiems prieinamos kreditavimo sąlygos. Dėl proceso supaprastinimo vartojamoji paskola tapo prieinama klientui per dieną, taip pat pagreitėjo ir kitų paslaugų sigijimo procesas. Be to nuo 2006 metų klientai telefonu galėjo gauti kvalifikuotą konsultaciją apie tai, kokį vartojamojo finansavimo produktą pasirinkti, kokią sumą jie gali pasiskolinti, bet ir susitarti dėl susitikimo patogiausiam banko padalinijai. Kalbant apie AB banką „Finasta“ pastebime, kad 2007 metus palyginus su 2006 metais paskolos klientams sumažėjo 18,260 mln. Lt (žr. 6 pried), o 2008 metus palyginus su 2007 metais paskolų klientams suteikimas šiame banke sumažėjo dar 21,743 mln. Lt (žr. 6 pried), mat klientams buvo nepalanki ir nepatraukli šio banko kreditavimo politika. Tuo tarpu kalbant apie AB SEB, AB DnB Nord bankus bei AB Swedbank klientams suteiktos paskolos 2008 metais ir toliau

didėjo, tik mažesniais tempais. Bankai automatizavo bsto paskol suteikimo procesą, suteik galimyb gauti vartojimo paskol internetu, be to patobulino bsto ir kit kredit suteikimo tvarkas ir proceduras. 2008 metus palyginus su 2007 metais AB SEB banke klientams suteiktos paskolos padidėjo 2537,724 mln. Lt., AB DnB Nord banke 2391,780 mln. Lt, o AB Swedbank tik 1278,584 mln. Lt (žr. 6 pried.). 2008 metais matome, kad skolinimosi augimo tempai tik šiek tiek sulėtėjo. Mat bankai msi konservatyviau vertinti klient riziką, dėl to sudarytos prastesnės skolinimosi sąlygos, didesni dokument rengimo mokesčiai, be to išaugo palikanormos ir sugriežtėjo kreditavimo sąlygos. 2008 metais dėl šal užklupusio sunkmeio bankai daug dėmesio skyrė kredit portfelio rizikos valdymui, racionaliems kreditavimo standartams, dėmiai stebėdami besikeičiančią ekonominę ir socialinę aplinką.

2.2.4.4. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktų paskolų padidėjimo/sumažėjimo tempai.

2.2.4.4. lentelė

Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktų paskolų augimo tempai 2003 – 2008 m.

Bankai	Klientams suteiktų paskolų padidėjimo/sumažėjimo tempas Tp, proc.	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas		-	54	89	59	127	38
AB SEB bankas		-	23	49	57	33	14
AB SWEDBANK		-	53	63	61	41	9
AB DnB NORD bankas		-	56	52	55	52	27
AB bankas "SNORAS"		-	45	178	36	4	29
AB ŠIAULI bankas		-	34	58	36	71	9
AB PAREX bankas		-	56	15	94	133	9
UAB MEDICINOS bankas		-	77	24	103	51	6
AB bankas „FINASTA“		-	-18	40	71	-32	-56

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad daugelio Lietuvos komercinių bankų (AB DnB Nord, AB Kio ir kt.) klientams suteiktos paskolos 2004 – 2008 metais nuolat didėjo. Labiausiai klientams suteiktos paskolos 2005 metus palyginus su 2004 metais padidėjo AB banke „Snoras“ 178 proc., tuo tarpu

mažiausias didėjimas fiksuojamas AB Parex banke 15 proc. 2006 metus palyginus su 2005 metais klientams suteiktos paskolos labiausiai padidėjo UAB Medicinos banke net 103 proc. ir AB Parex banke 94 proc. AB Parex bankas tęsia šeimos kredit programą ir siūlo klientams ne tik būsto kreditą palankiu nuolaidas, bet ir lojalumo programą, kuria naudodamiesi klientai gali pigiau apsipirkti daugiau nei 156 parduotuvėse visoje Lietuvoje. Be to AB Parex bankas pasiūlo naują produktą – „elastingą kreditą“, kuris suteikia galimybę klientui paįmęs šį būsto paskolą nevaržyti savo kasdienini poreikiu, nes paskolos dengimo mokesčio net iki 10 metų gali būti dvigubai mažesnis. 2007 metais taip pat pastebima klientams suteiktos paskolų didėjimo tendencija. Labiausiai klientams suteiktos paskolos 2007 metus palyginus su 2006 metais padidėjo AB KIO banke 127 proc. bei AB Parex banke 133 proc. Tuo tarpu 2007 metus palyginus su 2006 metais klientams suteiktos paskolos sumažėjo tik AB banke „Finasta“ 32 proc. Kalbant apie 2008 metus pastebime, kad ir toliau klientams suteiktos paskolos didėjo, tik ne tokiais sparčiais tempais. Labiausiai klientams suteiktos paskolos 2008 metus palyginus su 2007 metais padidėjo AB banke „Snoras“ 29 proc. bei AB KIO banke 38 proc. Tuo tarpu klientams suteiktos paskolos 2008 palyginus su 2007 metais vėl sumažėjo AB banke „Finasta“ 56 proc.

2.2.4.5. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktos paskolų vidutiniai rodikliai bei vidutinis absoliutus didėjimas, o taip pat ir didėjimo (vidutinis kitimo) tempas.

2.2.4.5. lentelė

Lietuvos komercinių bankų klientams suteiktos paskolų vidutinis lygis, vidutinis absoliutus didėjimas bei vidutinis kitimo tempas

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Vidutinis lygis, \bar{y} Mln. Lt	Vidutinis absoliutus padidėjimas, $\Delta\bar{y}$ Mln. Lt	Vidutinis kitimo tempas, $\frac{\Delta\bar{y}}{\bar{y}} \%$
AB KIO bankas	Klientams suteiktos paskolos	1012,482	467,928	171
AB SEB bankas		11681,327	3135,583	134
AB SWEDBANK		8493,588	2530,300	144
AB DnB NORD bankas		5625,657	1935,586	148
AB bankas "SNORAS"		1935,606	592,323	149
AB ŠIAULI bankas		917,127	272,480	140
AB PAREX bankas		646,339	245,970	155
UAB MEDICINOS bankas		257,828	81,624	148
AB bankas „FINASTA“		33,029	-2,435	90

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 met laikotarpiu daugiausia paskol klientams suteik AB Swedbank ir AB SEB bankas. AB Swedbank klientams suteiktos paskolos vidutiniškai kasmet sudar 8493,588 mln. Lt, o AB SEB banke šios paskolos vidutiniškai kasmet siek 11681,327 mln. Lt ir padidavo po 3135,583 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai paskol klientams 2003 – 2008 met laikotarpiu suteik AB bankas „Finasta“. Min tame banke vidutiniškai kasmet klientams suteiktos paskolos sudar 33,029 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet sumažavo po 2,435 mln. Lt. Be to gauti duomenys rodo, kad 2003 – 2008 met laikotarpiu didžiausias klientams suteikt paskol kitimo tempas buvo AB kio banke 71 proc. ir AB Parex banke 55 proc. Tuo tarpu AB banke „Finasta“ fiksuojamas klientams suteikt paskol kitimo tempo mažėjimas. Nagrinėjamu laikotarpiu jis siek 10 proc. punkt .

2.3. LIETUVOS KOMERCINI BANK PELNINGUMO IR LIKVIDUMO ANALIZ 2003 – 2008 METAIS

Kadangi pelnas – tai kiekvieno banko tinklas ir banko veiklos veiksmingumo kriterijus, o likvidumas – tai banko sugebėjimas laiku vykdyti savosipareigojimus, su juo nustatytam terminui, todėl atlikta ir ši rodiklių analizė, leidžianti vertinti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą. Šioje dalyje išanalizuoti labiausiai paplitę pelningumo ir likvidumo rodikliai, leidžiantys spręsti apie tai, kuri Lietuvos komercinių bankų veikla 2003 – 2008 metų laikotarpiu buvo efektyviausia.

2.3.1. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų turto grąžos rodikliai.

2.3.1. lentelė

Lietuvos komercinių bankų turto grąžos rodikliai 2003 – 2008 metais

Bankai	Turto grąžos rodikliai (proc.)					
	2003 m. ROA (proc.)	2004 m. ROA (proc.)	2005 m. ROA (proc.)	2006 m. ROA (proc.)	2007 m. ROA (proc.)	2008 m. ROA (proc.)
AB KIO bankas	0,52	0,51	0,90	1,57	2,06	1,36
AB SEB bankas	1,65	1,18	0,80	1,50	2,01	1,35
AB SWEDBANK	1,19	1,69	0,93	1,28	1,62	1,92
AB DnB NORD bankas	0,61	0,57	0,84	0,67	1,01	0,54
AB bankas "SNORAS"	0,53	0,58	1,01	1,23	1,25	0,39
AB ŠIAULI bankas	0,73	0,63	0,78	1,01	1,35	0,86
AB PAREX bankas	1,58	1,23	1,49	0,64	0,15	-1,12
UAB MEDICINOS bankas	0,87	0,83	0,85	0,83	0,79	0,80
AB bankas „FINASTA“	3,16	3,00	28,57	2,77	1,37	-3,78

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Iš 2.3.1. lentelės duomenų matyti, kad Lietuvos komercinių bankų turto pelningumas 2003 – 2008 metais kito labai nevienodai. 2006 – 2007 metais bankams didinant pelningumą, tačiau rizikingesni aktyvų dalį, išaugo bankų turto grąžos rodikliai. Kaip matyti iš 2.3.1. lentelės duomenų, 2003 metais pagal šį rodiklį lyderio pozicijas užėmė AB SEB bankas, kurio turto grąžos rodiklis siekė 1,65 proc., ir pagal šį rodiklį jis buvo pirmoje vietoje. 2004 metais lyderio statusas atiteko AB Swedbank, kurio turto grąžos rodiklis siekė 1,69 proc., ir kuris iš treiosios vietos pakilo pirmąjį. 2005 metais lyderio pozicijas užėmė AB Parex bankas, kurio turto grąžos rodiklis minėtais metais buvo 1,49 proc. 2006 - 2007 metais pagal turto grąžos rodiklį pirmavo AB KIO bankas. Šio banko

turto gr ŗa siek 1,57 proc. ir 2,06 proc. atitinkamai ir buvo 0,07 proc. ir 0,05 proc. didesn ŗ AB SEB banko. 2006 – 2007 metais AB KIO banko turto panaudojimo efektyvumas buvo didžiausias, kadangi pagal ŗio rodiklio reikŗmes tarp vis Lietuvos bank ŗis pakilo pirm ŗj viet ir ŗj iŗlaik . Did janti turto pelningumo reikŗm rodo, kad bankas sugeb jo pelningiau naudoti vis turim turt . 2008 metais pastebimas ŗymus daugelio Lietuvos komercini bank turto gr ŗos sumaŗ jimas. Tok turto pelningumo maŗ jim l m bankams priklausan ios turto vert s augimas, spar iau lenk s grynojo pelno augimo m st . Efektyviausiai turtas 2008 metais buvo naudojamas AB Swedbank, kadangi jo turto gr ŗa siek net 1,92 proc. 2008 metais sumaŗ jusi Lietuvos komercini bank turto gr ŗos rodikli reikŗm sp ja, kad turtas iŗnaudojamas nelabai racionaliai.

2.3.2. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank kapitalo gr ŗos rodikliai.

2.3.2. lentel

Lietuvos komercini bank kapitalo gr ŗos rodikliai 2003 – 2008 metais

Bankai	Nuosavyb s gr ŗos rodikliai (proc.)					
	2003 m. ROE (proc.)	2004 m. ROE (proc.)	2005 m. ROE (proc.)	2006 m. ROE (proc.)	2007 m. ROE (proc.)	2008 m. ROE (proc.)
AB KIO bankas	4,52	7,13	15,52	26,81	42,05	29,17
AB SEB bankas	14,02	10,72	9,01	19,72	25,63	15,40
AB SWEDBANK	13,11	17,93	12,04	31,50	55,17	45,05
AB DnB NORD bankas	8,82	10,53	16,00	10,83	14,74	7,49
AB bankas "SNORAS"	3,66	5,42	17,64	14,89	14,22	4,43
AB ŒIAULI bankas	7,43	7,13	8,98	8,97	10,11	6,20
AB PAREX bankas	22,15	16,69	17,14	6,36	1,25	-13,84
UAB MEDICINOS bankas	3,75	3,69	4,78	7,48	10,57	6,53
AB bankas „FINASTA“	11,78	31,98	21,17	2,85	6,42	-15,02

Œaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iŗ 2.3.2. lentel s duomen matyti, kad Lietuvos komercini bank kapitalo pelningumo rodiklis kito tokiomis pa iomis kryptimis, kaip ir bank turto gr ŗos pelningumo rodiklis: 2003 – 2007 metais rodiklis did jo, o 2008 metais pastebimai nukrito. Nagrin jant Lietuvos komercini bank nuosavyb s gr ŗos rodiklius kaip matyti iŗ 2.3.2. lentel s duomen , pagal ŗ rodikl 2003 - 2004 metais pirmavo AB Parex bankas. Tuo tarpu 2005 metais AB Parex bankas uŗleido lyderio pozicijas AB bankui „Snorui“, kurio nuosavyb s gr ŗa siek 17,64 proc. 2006 – 2007 metais lyderio pozicijas per m AB Swedbank. Œio banko nuosavyb s gr ŗa siek 31,50 proc. ir 55,17

proc. atitinkamai. Tuo tarpu AB SEB bankas 2006 – 2007 metų laikotarpiu pagal šį rodiklį užėmė tik trečią vietą, o antrąją vietą atiteko AB KIO bankui. 2008 metais pastebimas žymus daugelio Lietuvos komercinių bankų nuosavybės grąžos sumažėjimas. Tačiau nepaisant šio sumažėjimo 2008 metais efektyviausia veikla pasižymėjo AB Swedbank, kadangi jo nuosavybės grąža siekė net 45,05 proc. Didžiausi tokio kapitalo pelningumui turėjo grynojo pelno pasikeitimas.

Pagal ROA ir ROE rodiklius efektyviausia veikla 2008 metais pasižymėjo AB Swedbank, kadangi šio banko rodikliai buvo aukštesni tarp kitų Lietuvos komercinių bankų rodiklių.

2.3.3. lentelėje pateikti apskaičiuoti Lietuvos komercinių bankų likvidumo rodikliai (pagal Lietuvos banko nustatytą likvidumo normatyvą).

2.3.3. lentelė

Lietuvos komercinių bankų likvidumo rodikliai 2003 – 2008 metais

Bankai	Likvidumo rodiklis (proc.)					
	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
AB KIO bankas	54,82	39,92	55,49	79,89	61,80	57,58
AB SEB bankas	36,99	36,55	36,11	37,73	42,78	38,99
AB SWEDBANK	43,24	41,81	39,24	37,40	35,24	39,44
AB DnB NORD bankas	42,49	42,64	37,16	34,99	36,72	36,21
AB bankas "SNORAS"	46,67	55,91	77,14	69,61	60,99	49,63
AB ŠIAULIŲ bankas	51,13	43,53	38,34	35,14	36,16	33,41
AB PAREX bankas	54,90	38,56	39,01	36,29	32,79	32,93
UAB MEDICINOS bankas	42,12	45,11	49,86	51,71	45,51	59,43
AB bankas „FINASTA“	47,05	46,73	46,37	20,13	17,98	38,66

Šaltinis: sudaryta ir apskaičiuota darbo autorės, remiantis Lietuvos komercinių bankų metiniais ataskaitomis.

Iš 2.3.3. lentelės duomenų matome, kad 2003 – 2008 metais Lietuvos komercinių bankų likvidumas kito labai nevienodai: tai didėjo, tai mažėjo. Tačiau nepaisant to komerciniai bankai minėtu laikotarpiu viršijo Lietuvos banko nustatytą likvidumo normatyvą – 30 proc. AB SEB banke 2003 – 2005 metais likvidumas buvo pats blogiausias, 2006 – 2007 metais padidėjęs ir likvidumas pradėjo didėti. 2006 - 2007 metais didžiausiu likvidumu pasižymėjo AB KIO bankas, o kalbant apie AB Swedbank 2005 – 2007 metais pastebima mažėjanti likvidumo tendencija. 2005 - 2007 metais AB bankas „Finasta“ nevykdė Lietuvos banko likvidumo normatyvą. Didėjantis likvidumo rodiklis rodo, kaip trumpalaikis turtas sugeba greitai padengti trumpalaikiussipareigojimus.

2.3.4. lentel je pateikti apskai iuoti Lietuvos komercini bank likvidumo rodikliai (pagal Europos centrinio banko nustatyt likvidumo normatyv).

2.3.4. lentel

Lietuvos komercini bank likvidumo rodikliai 2003 – 2008 metais

Bankai	Likvidumo rodiklis (proc.)					
	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.
AB KIO bankas	42,37	31,63	48,14	53,73	46,76	49,81
AB SEB bankas	24,16	25,24	25,58	21,55	20,66	17,06
AB SWEDBANK	35,88	33,43	23,59	24,18	20,43	20,78
AB DnB NORD bankas	16,65	12,87	20,30	16,66	14,68	13,01
AB bankas "SNORAS"	24,88	41,72	55,44	72,11	44,93	42,18
AB ŠIAULI bankas	29,37	29,26	26,99	20,50	17,69	19,58
AB PAREX bankas	24,90	25,94	28,96	19,94	17,42	27,93
UAB MEDICINOS bankas	23,28	28,34	35,20	23,95	24,78	30,03
AB bankas „FINASTA“	11,66	11,70	83,08	20,91	9,27	29,88

Šaltinis: sudaryta ir apskai iuota darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Iš 2.3.4. lentel s duomen matome, kad Lietuvos komercini bank likvidumas 2003 – 2008 metais kito labai nevienodai: vien bank padid jo, kit sumaž jo. Ta iau daugelis Lietuvos komercini bank min tu laikotarpiu vykd likvidumo normatyv pagal Europos centrin bank , kuris turi b ti didesnis nei 20 proc. ir net gi sugeb jo j viršyti. 2003 metais lyderio pozicijos pagal š rodikl atiteko AB kio bankui, kurio likvidumo rodiklis buvo 42,37 proc. Tuo tarpu 2003 – 2004 metais šio likvidumo normatyvo ne vykd AB DnB Nord bankas bei AB bankas „Finasta“. 2004 metais lyderio pozicijas per m AB bankas „Snoras“, kurio likvidumo rodiklis siek 41,72 proc. Lyderio pozicijas pagal didžiausi likvidumo rodikl AB bankas „Snoras“ išlaik iki pat 2006 met . 2007 metais didžiausias likvidumo rodiklis fiksuojamas AB kio banke ir siekia 46,76 proc. 2006 – 2007 metais Europos banko likvidumo normatyv ne vykd AB bankas „Finasta“ bei AB DnB Nord bankas, kuriam ir 2008 metais nepavyko peržengti 20 proc. likvidumo rodiklio ribos. Didžiausi likvidumo rodikl 2008 metais tur jo AB kio bankas 49,81 proc. Iš šio rodiklio galima spr sti koki turto dal sudaro likvidus turtas. Did jantis šis likvidumo rodiklis rodo, kad vis didesn turto dal sudaro likvidžios l šos, o tai reiškia, kad mažesn ir bank likvidumo rizika.

Pagal likvidumo rodikli analiz galime padaryti tokias išvadas: labiausiai did jantis likvidumo rodiklis pagal Lietuvos banko normatyvus ir pagal Europos centrinio banko normatyvus

fiksuojamas AB kio banke. O tai reiškia, kad AB kio bankas trumpalaikiu turtu sugeba greičiausiai padengti trumpalaikiussipareigojimus ir kad vis didesnį turto dalį šiame banke sudaro likvidžios lėšos.

3. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ AKTYVŲ KĖTIMŲ MŪŠIOS PRIEŽASTYS 2003 – 2008 METAIS

2003 metais auganti ekonomika lėmė geriant žmonių pragyvenimo lygį, šalyje vystėsi pramonė, vis aktyviau veikė statybų rinkos dalyviai, todėl bankų teikiamos finansavimo paslaugos tapo nepamainomu naujų projektų gyvendinimo šaltiniu. Lietuvos stojimui Europos Sąjungoje Lietuvos komerciniai bankai pasitiks modernizavę savo veiklą. Atnaujintos informacinės sistemos garantuos veiklos efektyvumą, konkurencingumą ES rinkoje ir spartesnę integraciją. Be to modernios technologijos kasdienėje veikloje sudarė sąlygas Lietuvos komerciniams bankams diegti reikalingas paslaugas ir taikyti pažangius sprendimus. Atsižvelgiant į klientų poreikius, 2003 metais buvo kuriamos ir diegiamos naujos mobiliosios bankininkystės paslaugos, kurios padėjo ir toliau didinti užimamą banko dalį, vartojimo kreditą, internetinę bankininkystę ir mokamąjį kortelių rinkos. 2003 metais bankų klientų patogumui modernizuotos klientų aptarnavimo vietos, organizuotas aptarnaujamųjų darbuotojų mokymas, išplėtos jų funkcijos. Lietuvos ekonomikos plėtra, mažėjantis nedarbas, didėjantis darbo užmokestis bei žemos paskolų palūkanos turėjo tokios tolesniam skolinimosi ir taupymo augimui Lietuvoje. Lietuvos komerciniai bankai siūlė ne tik banko ar vartojamąsias paskolas, bet visų su finansavimu susijusių paslaugų kompleksą. Nuolat gerėjanti klientų aptarnavimo kokybė, darbuotojų profesionalumas, individualūs požiūriai klientams tapo svarbiausiais faktoriais, turėjusiais tokios augančiam klientams pasitikėjimą.

2004-ieji metai Lietuvos komerciniams bankams buvo ne tik dideli pasiekimai, bet ir vidinio tobulėjimo metai. Norėdami užsitikrinti geriausią klientų aptarnavimą, bankai turėjo išsikelti vienintelį tikslą tapti patraukliausiais darbdaviais Lietuvoje ir pritraukti pačius geriausius ir profesionaliausius darbuotojus, kartu sudarant tinkamas sąlygas jų talentui atsiskleisti. 2004-uosius metus pirmiausia prisiminsime kaip Europos Sąjungos plėtros metus. Naujajai šaliai stojimas Europos Sąjungoje 2004 metų gegužės 1-ją sukūrė palankias ekonomines sąlygas – sumažino paskolų palūkanas, atvėrė naujas galimybes eksportuojantioms monėms. Vienas svarbiausių faktorių – palūkanų normų lygis. Todėl daugelio Lietuvos komercinių bankų paskolų palūkanos 2004 metais buvo labai sumažėjusios. Kaip jau minėjome didžiausią taką tam padarė šalies stojimas Europos Sąjungoje ir Valiutų tarybos sistema. Rinkos pasitikėjimą tebestiprino Lietuvos Vyriausybės pasiryžimas irsipareigojimas prisijungti prie Europos Monetarinės Sąjungos ir siveisti eurą, kaip nacionalinę valiutą. Kaip ir tikėtasi, daugiausia tokios spartios plėtrai dar stipri vidaus paklausa ir kiti vidiniai ekonomikos procesai: sparčiausiai vystėsi paslaugas teikiantys sektoriai, be to kainų didėjimą skatino ir sparčiai augantis vidaus vartojimas, ir kylanti energetinių išteklių, o

ypa naftos produkt kainos, taip pat ir atlyginim bei darbo kašt did jimas. Pagrindini pasaulio centrini bank nustatytos žemos bazin s pal kan normos leido ir Lietuvos investuotojams bei vartotojams pasinaudoti galimybe pigiai skolintis reikiam l š . Did janti finansinio sektoriaus konkurencija, palankesn mis s lygomis teikiamos b sto paskolos ir vartojamieji kreditai skatino statyb rink bei mažmenin s prekybos pl tr .

2005 metai buvo pelningiausi metai per vis bank istorij , nors konkurencija šalies bankiniame sektoriuje buvo stipresn nei kada nors. 2005 metais Lietuvos komerciniai bankai papild savo si lom paslaug ir produkt spektr , didino j prieinamum klientams, toliau pl tojo ir modernizavo turim šalyje klient aptarnavimo tinkl . Tuo tarpu 2005 metais finansini produkt patrauklumas, klient aptarnavimo kokyb ir darbuotoj profesionalumas prisid jo prie ger Lietuvos komercini bank veiklos rezultat ir toliau nuolat augan i aktyv . Bankai sumaniai ir maksimaliai pasinaudojo palankia makroekonominė situacija šalyje. Pritrauk gaus nauj verslo ir priva i klient b r . Be to pažym tina, jog kasmet tolygiai did jantis bank klient skai ius akivaizdžiai rodo ir stabiliai did jant pasitik jim Lietuvos komerciniais bankais. Ne gana to, kai kuri Lietuvos komercini bank (AB kio, AB SEB ir kt.) pl trai reikšmingos takos tur jo Vakar Europos bank suteiktos sindikuotos paskolos. 2005 m. Lietuvos komerciniai bankai ir toliau pl t smulkaus ir vidutinio verslo kreditavim aktyviai bendradarbiaudami su valstybiniais fondais, teikian iais param bei garantijas bankams už kreditus verslui. Be to didelei daliai savo klient bankai palengvino kredit suteikimo s lygas, si lydami ir pad dami pasinaudoti valstyb s parama. Šiais metais spar iai augo ne tik klient skai ius, bet ir paskol portfelis.

2006-ieji metai Lietuvos komercini bank veiklos istorijoje pažym tini kaip išskirtinio augimo ir itin s kmingos veiklos metai. Nors žvelgiant iš kitos pus s 2006 metai nebuvo itin lengvi: toliau did jo konkurencija, tarptautin se rinkose m kilti pal kan normos. Kita vertus sp dingas šalies ekonomikos augimas bei didel vidaus paklausa buvo palank s veiksniai klientams si lyti paprastas ir aiškias paslaugas patraukliomis kainomis. Taip pat ir Lietuvos žmon s asmeniškai pajuto augan ios ekonomikos privalumus. Bankai s kmingai išlaik esamus klientus bei pritrauk nauj . Augantis klient pasitik jimas bankais išlaik ir didel investuotoj susidom jim . Vienas iš svarbiausi Lietuvos komercini bank (toki kaip AB kio, AB SEB, AB Swedbank) pasiekim 2006 m. buvo tai, kad šie bankai tapo viena iš pirm j finansini institucij , kuri akcijas Vilniaus vertybini popieri birža trauk prestižin Oficial j prekybos s raš . D l šios priežastys 2006 m. Lietuvos komercini bank akcijos tapo vienomis patraukliausi rinkoje, o j kaina pakilo daugiau nei dvigubai. Kitas svarus pasiekimas tai – bank akcij traukimas prestižinius OMX Baltijos vertybini popieri rinkos indeksus, tokius kaip OMX Baltic Benchmark ir OMX Baltic 10. Tai bankams pad jo atkreipti dar didesn ne tik Baltijos regiono, bet ir Šiaur s Europos šali

investuotoj d mes . traukimas šiuos indeksus byloja apie Lietuvos komercini bank pripažinim , j akcij likvidum , augant investuotoj bei analitik d mes . Be to gautos sindikuotos paskolos buvo s kmingai panaudotos ir sudar s lygas tolesniam Lietuvos komercini bank augimui ir pl trai užtikrinant banko klient poreikius, kuriant palankias kreditavimo s lygas. Norint s kmingai dirbti aštrios konkurencijos s lygomis, smarkiai išaugo ir klient aptarnavimo kokyb s svarba: pad tas tvirtas technologinis pagrindas šioje srityje – aktyviai diegiamos bei nuolat atnaujinamos modernios technologijos, leidžian ios optimizuoti kasdien darb bei klient aptarnavim . Buvo pakeisti regionini skyri valdymai, taip pat ir verslo bankininkyst s padaliniai atsirado ar iau savo tiesioginio kliento. Bankai investavo padalini atnaujinim , pristat grynusius pinigus priiman ius bankomatus, be to vis daugiau klient prad jo naudotis internetin s bankininkyst s paslaugomis. Augant Lietuvos ekonomikai, ir šalies gyventojai gal jo skirti vis daugiau l š ne tik vartojimui, bet ir savo geresnei atei iai užtikrinti ar kitoms taupymo reikm ms. Maž jantis nedarbas, did jan ios pajamos sudar dar palankesnes s lygas pla iam augimui finansini produkt ir paslaug srityje. Ne gana to ekonomin politika išliko liberali, o poky iai mokes i srityje buvo palank s mon ms bei privatiems asmenims. Didel s ir spar iai augan ios užsienio kapitalo plaukos skatino vidaus vartojimo augim . Lietuvos komerciniai bankai ne tik steng si pasinaudoti rinkos augimu, bet ir diegti tokius poky ius, kurie leist smarkiai augan ioje rinkoje išlaikyti savo lankstum ir prieinamum klientams. Stabiliai pelninga pastar j met veikla, nuolat augan ios bank paslaug apimtys, did jantis klient skai ius sudaro tvirt pagrind tolesniam Lietuvos komercini bank augimui, pl trai bei veiklos efektyvumo didinimui.

2007-uosius vadiname metais prieš l ž Lietuvos ekonomikoje. Nors ir šiais metais daugelyje Lietuvos komercini bank fiksuojamas aktyv augimas. Nepaisant to, kad šalies kio augimas išliko spartus, išryšk jo ekonomini problem : infliacija pasiek aukštumas, did jo šalies siskolinimas užsieniui, išaugo pal kan normos ir bankai sugriežtino kreditavimo s lygas. Be to, šiais metais stebima ir nekilnojamojo turto rinkos „v simo“ pradžia, o akcij rinkose – neramum užuomazgos. Nepaisant šalies ekonomikos l t jimo ženkl , rinka išlieka dinamiška, o gyventoj ir moni poreikiai gauti universalias banko paslaugas nuolatos did ja. D l šios priežasties Lietuvos komerciniai bankai ir toliau pl t bei atnaujino bank tinkl , investavo darbuotoj kvalifikacijos k lim ir teikiam paslaug kokyb , pasi l rinkai nauj banko produkt . Be to didesn s pajamos ir palankios skolinimosi s lygos suteik galimyb nam kiams vis dr siau didinti išlaidas. Tai paskatino vidaus produkcijos ir importo augim . T a iau spartus ekonomikos augimas tur jo ir neigiam pasekmi . Pirma, did jo darbo j gos tr kumas ir augo darbo s naudos. Be to Europos centrinio banko nustatomos bazin s pal kan normos 2007 m. siek apie 4 procentus. D l šios priežasties keit si ir paskol bei ind li pal kan normos Lietuvoje, nors skolinimosi augimo

tempai tik šiek tiek sulėtėjo. Tam tokos turėjo ir gyventojai, kad nekilnojamojo turto kainos nebeaugt taip sparčiai.

2008–aisiais metais vyko lūžis Lietuvos ekonomikoje. Šalies ekonomikos plėtra buvo lėčiausia nuo 1999 metų – jį stabdė silpna vidaus paklausa ir bloga išorės rinkų padėtis. Pirmą 2008 metų pusmetį Lietuvai dar vis sekė atsispirti pasauliui, tačiau metams baigiantis šalis prisijungė prie recesijos apimtų kaimyninių valstybių. Šiandien jau krizė turėjo pasekmių ir Lietuvos finansų sektoriui, kuris yra neatsiejama globalios rinkos sudėtinė dalis. Komeraciniai bankai susidūrė su mažesnėmis galimybėmis pasiskolinti. Pradėjo augti palikimas, tai gerokai pabrangino skolinimą ir pakoregavo verslo bei namų ūkio lūkesčius. Viso šio tendencijos darėtakas ir bankininkystės sektoriui: komerciniai bankai bendras uždirbtas pelnas sumažino, palyginti su 2007 metais. Dėl šalies ekonomikos lūžimo ir pasaulinio finansų krizės pastaraisiais metais, sparčiai vystantis technologijoms, kito ir klientų poreikiai – didžioji dalis atsiskaitymų atliekama elektroniniais kanalais, o banko padaliniai tampa vieta, kur klientai ateina pasikonsultuoti kasdieniniame finansų valdyme, investavimo ar skolinimosi klausimais. Šalyje prasidėjo natūralus šalies ekonomikos augimo lūžimas. Baigėsi nekilnojamojo turto bumas. Dėl sunkumų atskiruose ekonomikos sektoriuose, mažėjanti moneta apyvartoms, padidėjo ir pradėtas paskolų skaičius. O tai slygojo ir paskolų portfelio kokybiniai rodikliai pablogėjo. Lietuvos komerciniai bankai vykdydami subalansuotą kreditavimo politiką bei atsižvelgdami makroekonominę situaciją ir su tuo susijusias grėsmes, riboję finansinio portfelio augimą. Be to bankai norėdami apsaugoti nuo didėjančių paskolų vertės sumažėjimo nuostolių, mums atsargiau vertinti klientų finansinius pajūgumus grąžinti paskolas, todėl sulėtėjo paskolų portfelio augimas. Apdairus ir konservatyvus kredito rizikos valdymas lėmė pakankamai mažas skolinimosi pozicijas tiems sektoriams, kuriuos ekonomini slyg blogėjimas paveikė smarkiausiai. Pasaulio rinkų neapibrėžtumas ir prastėjantys makroekonominiai šalies rodikliai keitė mūsų gyventojų ir moneta taupymo proūjus. Be to lėtesnė grynųjų palikimų pajamų augimas slygojo ir spartus finansinių išteklių brangimas bei subalansuota kreditavimo politika.

IŠVADOS

Pagrindinis magistro baigiamojo darbo tikslas buvo išanalizuoti Lietuvos komercini bank aktyv apimt bei strukt r ir pateikti priežastis bei veiksnius labiausiai takojusius aktyv kitim 2003 – 2008 metais. Siekiant užsibr žto tikslo buvo išanalizuota tiek Lietuvos, tiek užsienio autori mokslin literat ra komercini bank aktyv sampratos, strukt ros bei vertinimo klausimais ir prieita ši išvad .

Literat ros, nagrin jan ios komercini bank aktyv samprat ir strukt r , sistemin ir palyginamoji analiz parod , kad komercini bank aktyvus sudaro: gryniesi pinigai, investicijos (vertybiniai popieriai), paskolos, pagrindiniai fondai ir kiti aktyvai.

Kalbant apie aktyv formavimo principus yra naudojami trys metodai. Pats papras iusias yra bendras l š fondo metodas. Nagrin jamo metodo pagrindas yra vis resurs apjungimo id ja. Naudojant bendro l š fondo metod yra nesvarbu iš koki šaltini gautos l šos, kol j paskirstymas padeda pasiekti banko iškeltus tikslus. Antras, aktyv paskirstymo metodas yra susij s su siekimu pašalinti pirmo metodo tr kumus, t.y. visos l šos paskirstomos tarp toki r ši aktyv (paskolos, valstyb s vertybiniai popieriai, gryniesi pinigai ir t. t.), kurie laikomi b tinais. Tre ias metodas yra susij s su metod naudojimu valdyme ir analiz je, panaudojant kompiuterines programas.

Aktyv valdymas yra viena iš svarbiausi komercini bank veiklos kryp i . Mat valdydamas aktyvus, bankas valdo l šas, gryn j pal kan marž ir akcinio kapitalo vert , kontroliuoja rizik . Ne gana to aktyv valdymas tiesiogiai veikia komercini bank aktyv ir pasyv apimt , j sud t , kokyb ir likvidum . Aktyvams valdyti gali b ti pasitelkiami operatyviniai, vidutiniai, ilgalaikiai tikslai. Tinkamas aktyv valdymas padeda pasiekti optimal finansin rezultat .

Remiantis bei analizuojant statistinius Lietuvos komercini bank duomenis, atlikta aktyv ir j strukt ros dinamika 2003 – 2008 metais. Pasirinkt dinamikos analitini rodikli taikymas atskleidžia komercini bank aktyv bei atskir j straipsni kitim bei poky ius. Tam, jog b t užtikrintas bank stabilumas, saugumas ir patikimumas, bankas turi stengtis ne tik efektyviai valdyti aktyv bei pasyv strukt r , kapitalo pakankamum , bet ir likvidum . Siekiant vertinti banko likvidum , apskai iuojami ir nagrin jami likvidumo rodikliai, o atliekant komercinio banko pelningumo ir veiklos efektyvumo analiz , dažniausiai skai iuojami ir interpretuojami turto pelningumo (ROA) bei kapitalo pelningumo rodikliai (ROE). Šie rodikliai leidžia vertinti banko veiklos efektyvum ir palyginti j su kit bank rezultatais, nepriklausomai nuo bank dydžio ir veiklos apim i . Be to pasirinkti kuo paprastesni rodikliai, kadangi atliekant tyrim svarbus reikiam duomen prieinamumas.

Atliktas tyrimas bei gauti rezultatai leidžia daryti išvadas, jog:

Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) 2003 – 2009 met laikotarpiu pasižym jo did jan ia tendencija. Be to nuo 2003 m. iki 2009 m. Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) padid jo daugiau kaip 7 kartus. Šiam augimui didžiausios takos tur jo ne tik paskol portfelio augimas, bet ir skolos bei nuosavyb s vertybini popieri portfelio augimas. 2008 metais pastebimas l tesnis Lietuvos komercini bank turto (aktyv) augimo tempas. Š Lietuvos komercini bank turto (aktyv) l t jim l m ne tik šal užklupusi finans kriz , bet ir nuolat did jantis nedarbas, griežt jan ios paskol išdavimo s lygos. 2003 – 2009 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) sudar 48986,4 mln. Lt. Be to tai reiškia, kad analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos komercini bank turtas (aktyvai) padid davo po 12088 mln. Lt arba 32 proc. Didžiausiu turimo turto kiekiu 2003 – 2008 metais išsiskiria AB SEB bankas, AB Swedbank, AB DnB Nord bankas bei AB bankas „Snoras“. Kalbant apie AB Swedbank turtas vidutiniškai kasmet siek 12780,532 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padid davo po 2954,475 mln. Lt. AB SEB bankas yra rinkos lyderis pagal turimo turto kiek . AB SEB banke turtas vidutiniškai kasmet sudar 16734,738 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padid davo po 3565,511 mln. Lt. Šiame banke turimo turto kiekis nuo 2003 iki 2008 met išaugo 17827,553 mln. Lt, kai tuo tarpu AB banke „Snoras“ turtas min tu laikotarpiu išaugo tik 10560,009 mln. Lt. Mažiausiai turto 2003 – 2008 met laikotarpiu tur jo AB bankas „Finasta“. Min tame banke vidutiniškai kasmet turtas sudar 28,083 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet sumaž davo po 1,914 mln. Lt š sumaž jim l m ne tik šal užklup s sunkmetis, did l infliacija, bet ir l tesn paskol portfelio augimo tendencija.

Lietuvos komercini bank pinigai, l šos bankuose ir kitose finans institucijose 2003 – 2007 met laikotarpiu nuolat did jo ir tam takos tur jo stojimas Europos S jung , kai bankai gavo papildom l š iš Europos S jungos fond , kurias gal jo panaudoti vairiems tikslams. Be to 2005 metais kai kurie Lietuvos komerciniai bankai gal jo didžiuotis gav paskolas iš kit Europos bank . Tuo tarpu 2008 metais matomas pinig , l š bankuose ir kitose finans institucijose sumaž jimas. Š sumaž jim l m infliacija, kuri pasiek aukštumas, sumaž j s paskol portfelis, išaugusios pal kan normos. Labiausiai pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose min tu laikotarpiu augo AB SEB banke, AB Swedbank ir AB banke „Snoras“. 2003 – 2008 met laikotarpiu daugiausia pinig , l š bankuose ir finans institucijose tur jo AB Swedbank 2117,702 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet jie padid davo po 278,868 mln. Lt bei AB SEB bankas, kuriame pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet siek 1134,458 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai pinig , l š bankuose ir finans institucijose 2003 – 2008 met laikotarpiu buvo AB banke „Finasta“ kur vidutiniškai kasmet jie sudar tik 2,127 mln. Lt.

Nuo 2003 iki 2008 met Lietuvos komercini bank *skolos vertybiniai popieriai* padid jo daugiau kaip 2 kartus. Bankai sigydami nauj skolos vertybini popieri , orientavosi didesnio pelningumo ilgesn s trukm s vertybinius popierius. Labiausiai Lietuvos komercini bank skolos vertybiniai popieriai išaugo 2006 metais. Min tais 2006 metais daugelio Lietuvos komercini bank akcijos buvo trauktos Vilniaus vertybini popieri biržos prestižin oficial j prekybos s raš . Ne gana to bankai s kmingai platino akcij emisijas, kuri d ka geri veiklos rezultatai sustiprino Lietuvos komercini bank kapitalo baz ir sudar prielaidas tolesniam spar iam skolos vertybini popieri augimui. Rinkos lyderiais skolos vertybini popieri srityje išliko AB SEB bankas ir AB Swedbank. Nemažai skolos vertybini popieri 2003 – 2008 met laikotarpiu tur jo AB DnB Nord bankas ir bankas „Snoras“. Min ti bankai s kmingai išplatino skolos vertybini popieri emisijas, kurios didino investuotoj susidom jim . 2003 – 2008 met laikotarpiu daugiausia skolos vertybini popieri tur jo AB Swedbank 673,460 mln. Lt bei AB DnB Nord bankas, kuriame skolos vertybiniai popieriai analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet sudar 638,542 mln. Lt ir padid davo po 187,650 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiai skolos vertybini popieri 2003 – 2008 met laikotarpiu buvo AB banke „Finasta“, kuriame vidutiniškai kasmet jie sudar 0,029 mln. Lt ir padid davo po 0,031 mln. Lt. Kalbant apie *nuosavyb s vertybinius popierius*, galime pasakyti, kad 2003 – 2005 met laikotarpiu jie pasižym jo did jan ia tendencija. Be to 2005 metais fiksuojamas didžiausias Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybini popieri augimas. D l stojimo Europos S jung ir gaut papildom l š bankai nesivaržydami investavo jiems patraukli moni akcijas. D l spartaus ekonomikos augimo ir vis did jan ios konkurencijos bankai steng si modernizuotis, ieškodami naujesni , patrauklesni investavimo galimybi . Tarp rinkos lyderi didžiausiu nuosavyb s vertybini popieri kiekiu išsiskyr du bankai: AB SEB bankas bei AB DnB Nord bankas. Visi kiti Lietuvos komerciniai bankai pasižym jo mažesne ši vertybini popieri kitimo tendencija. 2003 – 2006 metai AB DnB Nord banke pasižymi kaip nuosavyb s vertybini popieri augimo metai. Mat min tu laikotarpiu bankas oficialiai prad jo investicin s bankininkyst s veikl Latvijoje ir Estijoje, taip pat buvo užmegzti kontaktai su Skandinavijos šali investiciniais bankais, per kuriuos buvo pasiekti ši šali investuotojai. AB DnB Nord banke nuosavyb s vertybiniai popieriai vidutiniškai kasmet sudar 324,787 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padid davo po 116,602 mln. O AB SEB bankas atsižvelgdamas rinkos situacij ir pasinaudodamas stojimu Europos S jung skatino vis did jant investuotoj susidom jim , si l patrauklias investavimo s lygas. Nuosavyb s vertybiniai popieriai 2003 – 2008 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet šiame banke sudar 148,932 mln. Lt. 2006 – 2008 met laikotarpis AB SEB banke pasižymi nuolat maž jan ia ši vertybini popieri tendencija. Nuosavyb s vertybini popieri sumaž jim takojo investicijos savo tinklo prapl tim , nauj paslaug suk rim ir naujovi diegim . Tuo tarpu 2008

metais daugelio bank skolos vertybiniai popieriai sumažėjo. Tam tokos turėjo nepatrauklios investavimo galimybės, sušlubavęs bank likvidumas ir padidėjusi bankrutavimas. Mažiausiai nuosavybės vertybiniai popieriai 2003 – 2008 metų laikotarpiu turėjo AB Parex bankas. Min tame banke vidutiniškai kasmet nuosavybės vertybiniai popieriai sudarė 0,204 mln. Lt.

Nematerialusis turtas 2003 – 2008 metais kito labai netendencingai. Nuo 2004 iki 2006 metų Lietuvos komerciniai bankai nematerialusis turtas nuolat didėjo. AB SEB bankas išlieka rinkos lyderiu, be to jis pasižymi ir didžiausiu nematerialiojo turto kiekiu 2003 – 2008 metais. Bankas klientams moderniomis priemonėmis siūlo pinigų pervedimus iš vieno į kitą, taip pat pasiūlo efektyvesnį sąskaitų tvarkymą, greitesnį ir asmenišką aptarnavimą. Atnaujina banko informacines sistemas, pagreitina atsiskaitymą, o klientai savo sąskaitas galėjo tvarkyti bet kuriame banko filiale ar skyriuje, neatsižvelgdami tai, kur jos buvo atidarytos. Be to nuolat auganti konkurencija vertė AB SEB banką ir toliau tobulinti, ieškoti, siūlyti ir diegti naujas modernias technologijas. AB SEB banke nematerialusis turtas vidutiniškai kasmet sudarė 193,714 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidėjo po 9,392 mln. Lt. Mažiausiu nematerialiojo turto kiekiu nagrinjamu laikotarpiu, t.y. 2003 – 2008 metais išsiskiria AB bankas „Finasta“. Min tame banke vidutiniškai kasmet nematerialusis turtas sudarė 0,569 mln. Lt, o be to nematerialaus turto kitimo tempas nagrinjamu laikotarpiu šiame banke sumažėjo 41 proc. punktu. *Materialusis turtas* 2003 – 2008 metais kito taip pat labai nevienodai. 2005 metais pastebimas materialaus turto didėjimas, o 2006 – 2007 metais pasižymi mažėjančia materialiojo turto dinamika. Kaip bebūtų keista 2008 metais matomas materialiojo turto padidėjimas, kuris siekė 10 proc. Bankai šiuo laikotarpiu niekam nekilnojamo turto neišnuomojo ir nepardavė, todėl materialaus turto atsargos ir padidėjo. Kaip rinkos lyderiai, pasižymintys didžiausiu materialiojo turto kiekiu nagrinjamu laikotarpiu išsiskiria AB SEB, AB DnB Nord bankai, AB Swedbank ir AB bankas „Snoras“. Dėl gerėjančių sąlygų šalyje, auganti klientų poreikiai minėti bankai nuolat ieškojo būdų kaip tiktai savo klientams, atnaujindami ir vis modernizuodami patalpas, siekdami pritraukti vis didesnį naujų klientų skaičių. Be to bankų sigytas nekilnojamas turtas min tu laikotarpiu turėjo taip pat nemenkį paklausą. AB bankas „Snoras“ sigijo vien seniausi ir didžiausi tinklų turiniai Latvijos bankai „Latvijas Krajbanka“. Be to bankas atidarė atstovybes Latvijoje ir Estijoje, todėl savo klientams galėjo pasiūlyti kokybiškas bankines paslaugas visame sparčiai besivystančiame Baltijos regione. Ne gana to unikali mini banko idėja irgi pasiteisino. Mini banko koncepcija pradėta taikyti ir kaimyninėje Latvijoje. AB banke „Snoras“ materialusis turtas vidutiniškai kasmet sudarė 105,742 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidėjo po 10,077 mln. Lt. Ne gana to, AB banke „Snoras“ 2003 – 2008 metų laikotarpiu materialaus turto kitimo tempas buvo vienas iš didžiausių ir siekė 11 proc. Tuo tarpu AB Swedbank 2006 - 2007 metais sukūrė ir pradėjo diegti naujų padalinių rengimo ir dizaino

konceptij : klient patogumui modernizuotos klient aptarnavimo vietos, organizuotas aptarnaujan i darbuotoj mokymas, išpl stos j funkcijos, modernizuojama ir atnaujinama biur ranga. AB Swedbank materialusis turtas vidutiniškai kasmet sudar 112,956 mln. Lt. AB DnB Nord banko materialiojo turto didži j dal 2006 metais sudar nebaigtos statybos pastatas Maskvoje, kurio vert atitinkamai padid jo. Tuo tarpu AB SEB bankas 2008 metais ypating d mes skyr aptarnavimo gerinimui: išpl t skyri tinkl , pl t ir tobulino produkt ir paslaug pardavim elektroniniais kanalais. Be to bankas pirmasis Lietuvoje pristat vairuotojams skirt bankomat . Mažiausiai materialiojo turto 2003 - 2008 metais tur jo AB bankas „Finasta“. Min tame banke materialusis turtas sudar 0,652 mln. Lt ir padid davo po 0,031 mln. Lt. Nematerialiojo ir materialiojo turto augimui takos tur jo ne tik auganti šalies ekonomika, ger jantis žmoni gyvenimas, bet ir nuolat besiple iantis informacini technologij ratas, kuris vert bankus kurti ir tobulinti savo paslaugas, diegti naujausias programas atsižvelgiant klient l kes ius, si lyti jiems papras iausius ir grei iausiai pasiekiamus rezultatus. O ple iant aptarnavimo tinkl , siekiama sikurti klientams patogiausiose vietose, neapsiribojant tik didžiausiais Lietuvos miestais. Be to bank tinkl pakeitimai ir modernizavimai didina j funkcionalum ir gerina klient aptarnavimo kokyb ir kult r .

Paskolos klientams 2003 – 2008 metais tendencingai did jo. 2004 m. didžiausi tak paskol augimui padar pagrindini pasaulio centrini bank nustatytos žemos bazin s pal kan normos, kurios leido ir Lietuvos vartotojams pasinaudoti galimybe pigiai skolintis reikiam l š . 2006 metais paskol išaugim takojo išaug s klient vartojimas, kuris ir padidino klientams suteikt paskol apimt . Ne gana to milijardin paskol portfelio augim nul m lankstumas ir patog s sprendimai klientams. Lietuvos komercini bank si lomos palankios kreditavimo s lygos verslui bei išskirtinis d mesys konkretaus kliento poreikiams buvo vienos iš svarbiausi s lyg , l musi spart paskol portfelio augim . 2007 - 2009 metais išliekant didel ms pal kanoms, kreditavimo tempas Lietuvos komerciniuose bankuose l t jo. Lietuvos bankai paskolas jau kuris laikas išduoda atsargiau ir griežtina paskol išdavimo s lygas. 2003 – 2009 met laikotarpiu vidutiniškai kasmet paskolos klientams padid davo po 44 proc. Daugiausia paskol 2003 – 2009 metais suteikta priva ioms mon ms, po to seka paskolos fiziniams asmenims ir galiausiai atsiduria b sto paskolos. Didžiausias vidutinis kitimo tempas fiksuojamas fiziniams asmenims suteikt paskol 162 proc., o mažiausias – priva ioms mon ms suteikt paskol 141 proc. 2003 – 2008 met laikotarpiu daugiausiai paskol klientams suteik AB SEB, AB DnB Nord bankai bei AB Swedbank. AB Swedbank si l savo klientams ne tik b sto ar vartojam sias paskolas, bet ir vis su finansavimu susijus paslaug kompleks . Be to AB Swedbank dieg b sto finansavimo sistem „Hansa namai“, kuri tapo svarbiausiu faktoriumi tur jusiu takos augan iam klient pasitik jimui.

AB Swedbank klientams suteiktos paskolos vidutiniškai kasmet sudarė 8493,588 mln. Lt. DnB Nord bankas 2006 metais ir toliau finansavo gyvenamąjį namų statybų visuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir taip didino savo paskolų portfelį aktyviai kredituodamas smulkų ir vidutinį verslą. Be to bankas pateikė rinkai naują kreditinį produktą – greitą vartojimo kreditą su draudimu, taip pat patobulino būsto ir privačių kreditų teikimo tvarką ir procedūras bei išleido informacinį leidinį apie būsto kreditų gavimo etapus ir veiksmų schemą. Ne gana to bankas aktyviai bendradarbiavo su nekilnojamojo turto, statybinėmis, konsultacinėmis ir kita veikla užsiimančiomis kompanijomis. 2003 – 2008 metais daugiausia paskolų klientams suteikė ir AB SEB bankas. Minėtame banke paskolos klientams vidutiniškai kasmet siekė 11681,327 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet padidavo po 3135,583 mln. Lt. Tuo tarpu mažiausiu suteiktą paskolų kiekiu minėtu laikotarpiu pasižymėjo AB bankas „Finasta“. Šiame banke vidutiniškai kasmet klientams suteiktos paskolos sudarė 33,029 mln. Lt ir vidutiniškai kasmet sumažėjo po 2,435 mln. Lt. Be to AB banke „Finasta“ fiksuojamas ir klientams suteiktą paskolų kitimo tempo mažėjimas. Nagrinėjamo laikotarpiu jis sumažėjo 10 proc. punktų. Mat klientams buvo nepalanki ir nepatraukli šio banko kreditavimo politika. 2009 metais išaugus skolininkų kredito rizikai bei dėl to sugriežtėjus paskolų suteikimo sąlygoms sumažėjo paskolų pasiūla. 2009 metais mažėjus ekonomikos aktyvumas, sumažėjusios nekilnojamojo turto kainos, padidėjusi moniškų bankrotų skaičiai, išaugęs nedarbas, sumažėjus darbo užmokestis bei konservatyvus bankų paskolų vertinimas nulmė reikšmingą paskolų kokybę su pablogėjimu.

Pagal *ROA* ir *ROE* rodiklius efektyviausia veikla 2008 metais pasižymėjo AB Swedbank, kadangi šio banko rodikliai buvo aukštesni tarp komercinių bankų rodiklių. *ROA* rodiklio reikšmė siekė 1,92 proc., o *ROE* - 45,05 proc. Pagal *likvidumo rodiklį* analizę galime padaryti tokias išvadas: 2003 – 2007 metų laikotarpiu likvidumo rodikliai patvirtino aukštą Lietuvos komercinių bankų likvidumą. 2008 m. bankų likvidumo rodikliai nukrito, o kai kurių rodiklių reikšmės pasiekė žemesnes nei rekomenduojama normas. Likvidumo rodiklio kritimas rodo, jog kai kurių Lietuvos komercinių bankų likvidumo lygis suprastėjo. Vadinasi, bankai vis mažiau iš laiko likvidžiai aktyvūs forma. Labiausiai didėjantis likvidumo rodiklis pagal Lietuvos banko normatyvus (57,58 proc.) ir pagal Europos centrinio banko normatyvus (49,81 proc.) fiksuojamas AB banko banke. O tai reiškia, kad AB banko bankas trumpalaikiu turtu sugeba greičiausiai padengti trumpalaikiussipareigojimus ir kad vis didesnį turto dalį šiame banke sudaro likvidžios lėšos.

Darbo pradžioje iškeltos hipotezės pasitvirtino tik iš dalies:

1. pagal pirmąją hipotezę nustatyta, kad AB DnB Nord bankas šiuo metu yra rinkos lyderis, nes prieš tyrimą buvo manyta, kad AB DnB Nord bankas yra rinkos pasekėjas.

2. pagal antrąją hipotezę nustatyta, kad labiausiai Lietuvos komerciniai bankai turtą (aktyvus) taiko ne tik paskolų portfelio kitimas, bet ir vertybinių popierių portfelio kaita.

REKOMENDACIJOS

1. Rinkos lyderiai, ypatingai AB DnB Nord bankas (kuris pastaruoju metu praranda lyderi pozicijas), turėtų taikyti švelnesnes kredito išdavimo sąlygas, siekdamas neprarasti turimos rinkos dalies.
2. AB bankas „Snoras“ turi nemažas galimybes užkariauti vis didesnę rinkos dalį, pirmiausia dėl to, kad bankas pastaruoju metu ypatingai išplėtė savo teikiamą paslaugų asortimentą, o tai turi dideles galimybes pritraukti naujų klientų. O be to ekonominės krizės sąlygomis žmonės pradeda mažiau pasitikėti stambiausiais bankais.
3. Mažiesiems bankams ekonominės krizės sąlygomis reikėtų pagalvoti apie susiliejimus, susijungimus, kas galėtų padėti išgyventi, o kartu ir padidinti bendrą rinkos dalį bei pelną.

LITERATŪRA

1. AB banko „Snoras“ 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-22] <http://www.snoras.com> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.snoras.com/files/SNORAS_2008_Metine_ataskaita.pdf
2. AB banko „Snoras“ 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-22] <http://www.snoras.com> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.snoras.com/files/Metine_Ataskaita_2007.pdf
3. AB banko „Snoras“ 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-22] <http://www.snoras.com> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.snoras.com/files/metine_ataskaita_LT.pdf
4. AB banko „Snoras“ 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-22] <http://www.snoras.com> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.snoras.com/files/Metine_ataskaita_LT.pdf
5. AB banko „Snoras“ 2004 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-22] <http://www.snoras.com> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.snoras.com/files/55_6.pdf
6. AB DnB Nord banko 2003 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.dnb nord.lt/files/reports/2003_LB_metine.pdf
7. AB DnB Nord banko 2004 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.dnb nord.lt/files/2004_lb_metine_su_aud.pdf
8. AB DnB Nord banko 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.dnb nord.lt/files/2005%20Metine%20ataskaita.pdf>
9. AB DnB Nord banko 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.dnb nord.lt/files/Ataskaitos/metine%20ataskaita%20lt.pdf>
10. AB DnB Nord banko 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.dnb nord.lt/files/Ataskaitos/metine%20ataskaita%202007+.pdf>
11. AB DnB Nord banko 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12-11] <http://www.dnb nord.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.dnb nord.lt/files/Ataskaitos/metine%20ataskaita%202008.pdf>

12. AB Finastos banko 2008 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.finasta.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.finasta.lt/pdf/FMI_2008_ataskaita.pdf
13. AB Finastos banko 2007 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.finasta.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.finasta.lt/pdf/bank/ataskaitos/2007_finasta_metine_ataskaita.pdf
14. AB Finastos banko 2006 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.finasta.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.finasta.lt/pdf/bank/ataskaitos/2006_finasta_metine_ataskaita.pdf
15. AB Finastos banko 2004 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.finasta.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.finasta.lt/pdf/bank/ataskaitos/2004_finasta_metine_ataskaita.pdf
16. AB Finastos banko 2003 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.finasta.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.finasta.lt/pdf/bank/ataskaitos/2003_finasta_metine_ataskaita.pdf
17. AB Parex banko 2008 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-09] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/PB_FS_2008_LT_final2.pdf
18. AB Parex banko 2007 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-22] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/parex_fa_2007_lt.pdf
19. AB Parex banko 2006 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-22] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/parex_fa_2006.pdf
20. AB Parex banko 2005 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-22] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/parex_fa_2005.pdf
21. AB Parex banko 2004 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-22] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/parex_fa_2004.pdf
22. AB Parex banko 2003 metų finansinių ataskaita. Internetinis svetainis [žiūrėti 2009-11-22] <http://www.parex.lt> [interaktyvus]. Prieiga per internetą :
http://www.parex.lt/files/parex_fa_2003.pdf

23. AB SEB banko 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 09]
<http://www.seb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.seb.lt/pdf/lt/SEB_bankas_2008.pdf
24. AB SEB banko 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 09]
<http://www.seb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.seb.lt/pdf/lt/SEB_banko_2007_finansine_ataskaitomybe.pdf
25. AB SEB banko 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 09]
<http://www.seb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.seb.lt/pdf/lt/2006_SEB_VB_FS_lt.pdf
26. AB SEB banko 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 09]
<http://www.seb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.seb.lt/pdf/lt/SEB_VB_TFAS_2005.pdf
27. AB SEB banko 2003 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 09]
<http://www.seb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet : <http://www.seb.lt/pdf/lt/2003.pdf>
28. AB Swedbank 2003 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2003f.pdf>
29. AB Swedbank 2004 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2004f.pdf>
30. AB Swedbank 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2005f.pdf>
31. AB Swedbank 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2006f.pdf>
32. AB Swedbank 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2007f.pdf>
33. AB Swedbank 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 16]
<http://www.swedbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.swedbank.lt/files/ataskaitos/2008f.pdf>
34. AB Šiauli banko 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :

- <http://www.siauliubankas.lt/filemanager/download/696/2008%20metine%20lt%20new.pdf?durl=c78035eb0ac88bae7cd19ca45604703a>
35. AB Šiauli banko 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.siauliubankas.lt/filemanager/download/417/2007%20metin%20ataskaita.pdf?durl=7fd873ab1818a71b707709d1cb53ac15>
36. AB Šiauli banko 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.siauliubankas.lt/filemanager/download/194/sb2006_finansine_ataskaitomybe.pdf?durl=6e63dd1f505c02bb0d693025e92d4635
37. AB Šiauli banko 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.sb.lt/dokumentai/fin_ataskaitos/SB_2005_12_31_metine_LT.pdf
38. AB Šiauli banko 2004 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.siauliubankas.lt/filemanager/download/127/Ataskaita_2004_LT.pdf?durl=5ddd35297bc2f0bf1f57886149e8d8a6
39. AB Šiauli banko 2003 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -11- 30]
<http://www.siauliubankas.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.siauliubankas.lt/filemanager/download/67/Geltoni_Liet.pdf?durl=69d02f1483e3a2c2bef7e66305a83ab2
40. AB kio banko 2008 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.ub.lt/forms/UB_Metine_Ataskaita_2008.pdf
41. AB kio banko 2007 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
http://www.ub.lt/forms/reports.2007_report.lt.pdf
42. AB kio banko 2006 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.ub.lt/forms/reports.2006.pilna.lt.pdf>
43. AB kio banko 2005 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.ub.lt/forms/reports.2005.metine.pdf>

44. AB kio banko 2004 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.ub.lt/forms/reports.2004.metine.pdf>
45. AB kio banko 2003 met finansin ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2009 -12- 29]
<http://www.ub.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.ub.lt/forms/reports.2003.metine.pdf>
46. Bartosevi ien , V. (2006). *Ekonomi n statistika*. Kaunas: Technologija.
47. Biržietyt , E. (2006). *AB banko "Snoras" veiklos efektyvumo didinimo galimyb s*. Magistro darbas, Šiauliai.
48. Dudzevi i t , G. (2003). *Bank veiklos valdymo koncepcij analiz* . Verslas: teorija ir praktika, IV tomas, Nr. 2.
49. Franks J., Colin Mayer C., Correia da Silva L., (2003). *Asset management and investor protection: an international analysis*. Oxford: Oxford University Press.
50. Ivaškevi ius,D., Sakalas, A. (1997). *Bank vadyba: vadov lis*. Kaunas: Technologija.
51. Jasevi ien , F., Miniotien , R., Stankevi ien , V. (2000). *Bank rizikos: sisteminis poži ris*. Vilnius: Lietuvos bankininkyst s, draudimo ir finans institutas.
52. Jasien , M. (1998). *Pal kan normos rizikos valdymas*. Vilnius: Lietuvos bankininkyst s, draudimo ir finans institutas.
53. Jocien , A. (2000). *Bank prieži ra Lietuvoje ir tarptautiniai reikalavimai*. Ekonomika ir vadyba, Kaunas.
54. Kasputyt – Šarkauskien , V. (2005). *Bankininkyst s sistema Lietuvoje*. Magistro darbas, Kaunas.
55. Katkus, V. (2000). *Šiuolaikin s bankininkyst s principai*. Vilnius: Lietuvos bankininkyst s, draudimo ir finans institutas.
56. Kazilait , S. (2008). *Aktyv ir pasyv valdymas AB bankas „Snoras“ Klaip dos filialas*. Magistro darbas, Šiauliai.
57. Kropas, S., iapas, L., Šidlauskas, G., Vengraitis, D. (1998). *Banko finans valdymas*. Vilnius: Lietuvos bankininkyst s, draudimo ir finans institutas.
58. Kurutien , Z. (2004). *Bank pasyv ir aktyv valdymas: ekonomi n s ir socialin s realijos*. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. Šiauliai: VŠ leidykla.
59. Lietuvos banko valdybos nutarimas Nr. 1 „D 1 likvidumo normatyvo skai iavimo taisykli “. Vilnius: Lietuvos bankas, 2004 m. sausio 29 d.

60. Lietuvos banko 2008 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2008.pdf>
61. Lietuvos banko 2007 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2007.pdf>
62. Lietuvos banko 2006 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2006.pdf>
63. Lietuvos banko 2005 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2005.pdf>
64. Lietuvos banko 2004 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2004.pdf>
65. Lietuvos banko 2003 m. ataskaita. Internetin svetain [ži r ta 2010 – 02 - 06]
<http://www.lb.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internet :
<http://www.lb.lt/lt/leidiniai/ataskaitos/ataskaita2003.pdf>
66. Mayer, Th., Duesenberry, J. S., Aliber, R. Z. (1995). *Pinigai, bankai ir ekonomika*. Vilnius: Alma litera.
67. Martišius, S. A. (2001). *Taikomoji statistika ekonomistams ir vadybininkams*. Šiauliai: Šiauli universiteto leidykla.
68. Mishkin, F. S. (1992). *The economics of money, banking and financial markets*. Harper Collins Publisher.
69. Masilionis, D. (1998). *Banko finansin s ataskaitos: [knyga parengta pagal Europos S jungos PHARE bankininkyst s neakivaizdinio mokymo program]*. Vilnius: Lietuvos bankininkyst s, draudimo ir finans institutas.
70. Lileikien , A., Martinkien , J. (2005). *Bankininkyst : mokomoji knyga*. Klaip da: KU leidykla.
71. Lileikien , A., Martinkien , J. (2004). *Strategin savivalda: tarptautinis specializuotas inovacinis mokslo darb žurnalas*. Klaip da: Strategin s savivaldos institutas, Nr. 1.
72. Lisauskas, V. (1996). *Lietuvos depozitini finansini staig rizikos vadybos problemas ir j sprendimo priemon s*. Organizacij vadyba: sisteminiai tyrimai, Nr. 2.

73. Lukoševičius, L., Bagdanavičius, J., Stankevičius, P. (1999). *Ekonomikos terminai ir s vokos: mokomasis žodynas*. Vilnius: VPU leidykla.
74. Pavasarytė, E. (2009). *Komercini banko veiklos efektyvumo vertinimas akcinės bendrovės Šiaulių bankas pavyzdžiu*. Magistro darbas, Šiauliai.
75. Saksonova, S. (2003). *Theoretical aspects of commercial banks' assets*. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, Nr. 28.
76. Saksonova, S. (2003). *The problems and the promising methods of banks' assets structure management*. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, Nr. 25.
77. UAB Medicinos banko 2003 metų finansinė ataskaita. Internetinė svetainė [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.medbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internetą : http://www.medbank.lt/images/stories/Ataskaitos/2003-12-31_mb_lt.pdf
78. UAB Medicinos banko 2005 metų finansinė ataskaita. Internetinė svetainė [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.medbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internetą : http://www.medbank.lt/images/stories/Ataskaitos/2005-12-31_mb_lt.pdf
79. UAB Medicinos banko 2007 metų finansinė ataskaita. Internetinė svetainė [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.medbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internetą : http://www.medbank.lt/images/stories/Ataskaitos/2007-12-31_mb_lt.pdf
80. UAB Medicinos banko 2008 metų finansinė ataskaita. Internetinė svetainė [žiūrėti 2010-01-06] <http://www.medbank.lt> [interaktyvi]. Prieiga per internetą : http://www.medbank.lt/images/stories/Ataskaitos/metine_ataskaita_2008.pdf
81. Vaškelaitis, V. (2003). *Pinigai: komerciniai bankai ir jų rizikos valdymas. Teorija ir praktika*. Vilnius: Lietuvos mokslas.
82. Whitley, J. (1992). *The ALCO: strategic issues in asset/liability management*. Stockton Press.

PRIEDAI

Lietuvos komercini bank pinig ,l š bankuose ir finans institucijose finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Pinigai, l šos bankuose ir finans institucijose	489,618	82,360	113,621	214,723	202,381	188,874
AB SEB bankas		703,064	668,337	1176,227	1310,256	1721,963	1226,902
AB SWEDBANK		1066,471	1831,435	2076,369	2385,791	2885,332	2460,811
AB DnB NORD bankas		519,058	670,459	339,604	352,029	475,592	484,355
AB bankas „SNORAS“		514,525	596,556	1331,354	1122,939	1975,649	1720,001
AB ŠIAULI bankas		125,656	52,501	75,672	94,132	230,528	142,927
AB PAREX bankas		92,888	89,340	76,075	57,362	124,540	568,727
UAB MEDICINOS bankas		54,168	42,917	51,077	77,193	172,363	182,030
AB bankas „FINASTA“		8,126	1,667	0,089	1,102	1,325	0,451

Lietuvos komercini bank skolos vertybini popieri finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Skolos vertybiniai popieriai	9,806	78,281	96,805	261,916	393,694	372,011
AB SEB bankas		135,603	181,007	450,908	493,662	875,442	608,576
AB SWEDBANK		936,026	649,140	104,212	614,624	996,049	740,706
AB DnB NORD bankas		240,798	324,072	440,814	530,393	1116,124	1179,048
AB bankas „SNORAS“		233,958	581,274	598,365	611,789	625,378	576,298
AB ŠIAULI bankas		88,799	111,958	109,384	162,470	164,163	149,153
AB PAREX bankas		111,400	89,975	100,708	109,736	173,746	9,078
UAB MEDICINOS bankas		24,989	9,806	9,476	6,510	6,243	0
AB bankas „FINASTA“		0	0	0,008	0,008	0	0,155

Lietuvos komercini bank nuosavyb s vertybini popieri finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Nuosavyb s vertybiniai popieriai	25,303	29,271	16,261	32,982	31,281	50,482
AB SEB bankas		51,887	39,908	561,602	168,842	39,894	31,456
AB SWEDBANK		24,350	73,658	119,702	68,759	35,199	13,426
AB DnB NORD bankas		23,259	7,336	196,264	389,730	725,863	606,270
AB bankas „SNORAS“		13,065	14,913	17,056	18,381	26,356	19,214
AB ŠIAULI bankas		12,618	14,439	19,634	45,561	28,550	24,997
AB PAREX bankas		0,885	0,100	0,006	0,077	0,077	0,077
UAB MEDICINOS bankas		9,023	1,657	1,693	3,196	27,931	0,442
AB bankas „FINASTA“		0	12,622	16,959	13,631	1,663	0,148

Lietuvos komercini bank nematerialaus turto finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Nematerialusis turtas	2,304	1,764	1,306	1,220	2,347	2,778
AB SEB bankas		192,618	180,491	181,822	183,380	184,396	239,578
AB SWEDBANK		1,814	0,435	0,462	0,401	1,025	1,050
AB DnB NORD bankas		3,306	4,236	3,778	6,806	8,202	7,415
AB bankas „SNORAS“		1,631	0,975	15,361	19,190	3,607	8,998
AB ŠIAULI bankas		2,134	2,088	2,038	1,539	1,227	0,780
AB PAREX bankas		0,703	0,751	0,516	9,472	9,163	7,147
UAB MEDICINOS bankas		0,825	0,831	0,723	0,630	0,622	0,728
AB bankas „FINASTA“		0,904	0,913	0,711	0,507	0,312	0,066

Lietuvos komercini bank materialaus turto finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Materialusis turtas	22,232	21,230	27,371	19,532	23,424	27,934
AB SEB bankas		113,847	99,778	93,673	56,959	58,136	63,232
AB SWEDBANK		132,549	109,572	100,184	112,410	109,473	113,548
AB DnB NORD bankas		108,302	100,127	88,496	93,652	105,186	120,519
AB bankas „SNORAS“		74,790	70,434	124,937	133,227	105,890	125,176
AB ŠIAULI bankas		23,214	26,138	28,434	36,357	45,204	46,290
AB PAREX bankas		18,585	17,847	20,298	21,493	21,758	20,684
UAB MEDICINOS bankas		6,952	6,948	6,881	7,462	7,586	7,925
AB bankas „FINASTA“		0,481	0,411	0,685	0,836	0,858	0,638

Lietuvos komercini bank klientams suteikt paskol finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Klientams suteiktos paskolos	172,862	265,780	503,426	801,852	1818,467	2512,504
AB SEB bankas		4610,055	5668,510	8470,008	13301,177	17750,245	20287,969
AB SWEDBANK		2433,849	3735,592	6100,709	9799,268	13806,763	15085,347
AB DnB NORD bankas		1583,008	2473,085	3749,607	5818,144	8869,160	11260,940
AB bankas „SNORAS“		464,139	671,294	1865,862	2537,860	2648,726	3425,752
AB ŠIAULI bankas		312,141	417,744	659,081	898,618	1540,637	1674,541
AB PAREX bankas		156,559	244,338	280,760	543,795	1266,173	1386,408
UAB MEDICINOS bankas		66,296	117,466	145,729	295,715	447,345	474,418
AB bankas „FINASTA“		29,008	23,745	33,181	56,834	38,574	16,831

Lietuvos komercini bank viso turto finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Turtas	955,046	1503,510	2183,868	3025,221	4019,358	4224,250
AB SEB bankas		8002,944	9505,012	13312,092	19063,040	24694,845	25830,497
AB SWEDBANK		5118,264	6564,059	11645,082	14075,085	19390,063	19890,640
AB DnB NORD bankas		2541,504	3615,922	5128,841	7510,001	10631,469	13101,513
AB bankas „SNORAS“		1359,027	1981,956	4503,586	4211,407	5753,774	5694,651
AB ŠIAULI bankas		572,322	699,228	1039,010	1350,304	2013,146	2049,685
AB PAREX bankas		384,277	444,208	482,686	760,442	1613,759	2102,750
UAB MEDICINOS bankas		162,879	191,397	248,240	426,594	707,562	745,948
AB bankas „FINASTA“		30,435	46,925	7,005	14,139	49,132	20,863

Lietuvos komercini bank turto straipsni finansiniai rezultatai 2003 – 2009 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko metin mis ataskaitomis.

Straipsnio pavadinimas	Metai						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Turtas (aktyvai)	17221,2	22030,9	29150,8	44848,7	58913,6	80990,3	89749,2
Skolos vertybiniai popieriai	2856,2	3223,8	3309,5	5090	6739,5	7400,6	5971,5
Paskolos finans institucijoms	1011,3	1243,4	1760,2	4226,9	3120,7	3277,2	3890,5
Klientams suteiktos paskolos	7933,2	12099,4	16897,7	25957,2	38641,1	56746,2	71440,9
Iš j – paskolos priva ioms mon ms	4824,3	8690,7	11063,9	15621,4	22307	30843,1	37342,6
Iš j – paskolos fiziniams asmenims	1560,5	2405,9	4448,5	8539,2	14712,9	23562,6	28601,6
Iš j – b sto paskolos	1574,3	1909,0	3438,6	6413,5	10317,9	16674	20772,4

Lietuvos komercini bank akcinink nuosavyb s finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Akcinink nuosavyb	108,931	106,708	126,708	176,708	196,708	196,708
AB SEB bankas		943,489	1048,355	1184,612	1447,751	1935,826	2258,437
AB SWEDBANK		464,749	619,657	896,314	569,712	569,712	845,936
AB DnB NORD bankas		175,241	195,117	268,999	464,594	731,828	944,289
AB bankas „SNORAS“		198,217	210,320	260,210	348,260	504,484	495,120
AB ŠIAULI bankas		55,883	62,290	90,233	152,190	269,617	282,881
AB PAREX bankas		27,386	32,756	40,698	76,866	193,288	170,000
UAB MEDICINOS bankas		37,864	42,766	43,988	47,289	52,603	91,753
AB bankas „FINASTA“		8,157	4,400	9,452	13,739	10,327	5,253

Lietuvos komercini bank grynojo pelno finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Grynasis pelnas	4,924	7,613	19,662	47,383	82,724	57,383
AB SEB bankas		132,276	112,368	106,774	285,533	496,094	347,728
AB SWEDBANK		60,939	111,089	107,897	179,487	314,314	381,065
AB DnB NORD bankas		15,454	20,541	43,040	50,303	107,884	70,737
AB bankas „SNORAS“		7,245	11,405	45,611	51,856	71,726	21,956
AB ŠIAULI bankas		4,154	4,440	8,103	13,651	27,248	17,525
AB PAREX bankas		6,067	5,466	7,179	4,891	2,415	-23,527
UAB MEDICINOS bankas		1,419	1,580	2,103	3,537	5,560	5,990
AB bankas „FINASTA“		0,961	1,407	2,001	0,391	0,663	-0,789

Lietuvos komercini bank likvidaus turto finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Likvidus turtas	404,657	475,615	1051,236	1625,321	1879,325	2104,125
AB SEB bankas		1933,151	2399,534	3405,019	4108,548	5103,004	4405,659
AB SWEDBANK		1836,617	2194,693	2746,896	3403,312	3961,471	4133,879
AB DnB NORD bankas		423,285	465,236	1040,984	1251,133	1560,179	1703,943
AB bankas „SNORAS“		338,149	826,915	2496,802	3036,990	2585,266	2401,727
AB ŠIAULI bankas		168,065	204,594	280,378	276,758	356,124	401,235
AB PAREX bankas		95,674	115,236	139,795	151,642	281,137	587,291
UAB MEDICINOS bankas		37,911	54,247	87,369	102,178	175,300	224,008
AB bankas „FINASTA“		3,548	5,488	5,820	2,957	4,554	6,234

Lietuvos komercini bank einam j sipareigojim finansiniai rezultatai 2003 – 2008 m.

(Visos sumos pateiktos mln. lit)

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos komercini bank metin mis ataskaitomis.

Bankai	Straipsnio pavadinimas	Metai					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008
AB KIO bankas	Einamieji sipareigojimai	738,203	1191,299	1894,562	2034,483	3041,215	3654,214
AB SEB bankas		5225,587	6564,367	9429,122	10890,072	11927,885	11299,475
AB SWEDBANK		4247,626	5249,503	6999,721	9100,75	11241,789	10482,538
AB DnB NORD bankas		996,263	1091,112	2801,533	3575,185	4248,391	4705,489
AB bankas „SNORAS“		724,506	1478,939	3236,622	4363,021	4239,024	4838,913
AB ŠIAULI bankas		328,712	470,054	731,316	787,532	984,784	1201,120
AB PAREX bankas		174,265	298,816	358,361	417,919	857,457	1783,673
UAB MEDICINOS bankas		90,011	120,258	175,214	197,601	385,160	376,934
AB bankas „FINASTA“		7,541	11,744	12,551	14,686	25,326	16,124

Likvidaus turto apskai iavimas

LIKVIDAUS TURTO APSKAI IAVIMAS	
Banko likvidus turtas	<ol style="list-style-type: none"> 1. pinigai ir progin s monetos; 2. l šos centriniuose bankuose iki pareikalavimo ir terminuotosios l šos iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, išskyrus privalom sias atsargas užsienio valiuta ir l šas, skirtas banko išleistoms naujos emisijos akcijoms apmok ti; 3. Lietuvos Respublikos Vyriausyb s, Lietuvos banko ir A grup s šali vyriausyb i bei centrini bank išleisti (ilgalaikiai ir trumpalaikiai) vertybiniai popieriai, išskyrus keistus vertybinius popierius; 4. l šos Lietuvos Respublikos bei A grup s šali bankuose ir kitose kredito bei finans institucijose iki pareikalavimo ir terminuotosios l šos, iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, išskyrus keistas l šas ir l šas, skirtas banko išleistoms naujos emisijos akcijoms apmok ti; 5. pretenzijos d l išvestini finansini priemoni sutar i , kurios turi b ti vykdytos iškart pareikalavus, taip pat tos, iki kuri vykdymo liko ne daugiau negu m nuo; 6. 50 procent paskol , iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, suteikt klientams, kurie yra rezidentai; 7. išperkamosios nuomos mokus, numatomos gauti artimiausi m nes ; 8. sigyti A grup s šali kredito staig ind li sertifikatai, iki kuri išpirkimo datos liko ne daugiau negu m nuo; 9. skolos vertybiniai popieriai, kuri emitentui yra suteiktas ne mažesnis negu Lietuvos banko valdybos patvirtint Kapitalo pakankamumo skai iavimo taisykli l priede nurodytas vertybini popieri investicinis reitingas arba panašus reitingas pinig rinkoje ir n ra jokios informacijos apie žemesnius (ne investicinius) reitingus; 10. nuosavyb s vertybiniai popieriai, kuri pagrindu yra sudaryti likvid s nuosavyb s vertybini popieri indeksai vairi šali rinkose. Likvidži nuosavyb s vertybini popieri indeks s rašas pateiktas Lietuvos banko valdybos patvirtint Kapitalo pakankamumo skai iavimo taisykli ; 11. l šos tranzitin se s skaitose iki pareikalavimo ir l šos, iki kuri pervedimo liko ne daugiau negu m nuo; 12. sukaupos pajamos, iki kuri gavimo datos liko ne daugiau negu m nuo. Skai iuojant likvidumo normatyv iš likvidaus turto atimami tranzitini s skait sipareigojimai iki pareikalavimo bei sipareigojimai, iki kuri vykdymo liko ne daugiau negu m nuo.

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 1 „D l likvidumo skai iavimo taisykli “. Vilnius: Lietuvos bankas, 2004 m. sausio 29d.

Einam j sipareigojim apskai iavimas

EINAM J SIPAREIGOJIM APSKAI IAVIMAS	
Banko einamieji sipareigojimai	<ol style="list-style-type: none"> 1. siskolinimai centriniam bankui iki pareikalavimo ir terminuotieji siskolinimai, iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat siskolinimai, kuri gr žinimo terminas jau pra j s; 2. siskolinimai bankams ir kitoms kredito bei finans institucijoms iki pareikalavimo ir terminuotieji siskolinimai, iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat siskolinimai, kuri gr žinimo terminas jau pra j s; 3. paskolos iš tarptautini organizacij , iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo ir paskolos, kuri gr žinimo terminas jau pra j s; 4. juridini asmen terminuotieji ind liai ir akredityvai, iki kuri gr žinimo ar apmok jimo datos liko ne daugiau negu m nuo, bei terminuotieji ind liai ir akredityvai, kuri gr žinimo ar apmok jimo terminas jau pra j s; 5. 75 procentai fizini asmen terminuot j ind li ; 6. klient s skait liku iai banke ir ind liai iki pareikalavimo; 7. išleisti ind li sertifikatai, iki kuri išpirkimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat kuri išpirkimo terminas jau pra j s; 8. sipareigojimai d l išvestini finansini priemoni sutar i , kurie turi b ti vykdyti iškart pareikalavus, iki kuri vykdymo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat sipareigojimai, kuri vykdymo terminas jau pra j s; 9. specialieji ir skolinimosi fondai iki pareikalavimo, iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat kuri gr žinimo terminas jau pra j s; 10. išleisti skolos vertybiniai popieriai iki pareikalavimo, iki kuri išpirkimo datos liko ne daugiau nei m nuo, taip pat kuri išpirkimo terminas jau pra j s; 11. kiti siskolinimai iki pareikalavimo, iki kuri apmok jimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat tie, kuri apmok jimo terminas jau pra j s; 12. rezervai iki pareikalavimo, iki kuri išmok jimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat kuri išmok jimo terminas jau pra j s; 13. subordinuotosios paskolos, iki kuri gr žinimo datos liko ne daugiau negu m nuo, taip pat tos, kuri gr žinimo terminas jau pra j s; 14. kreditavimo sipareigojimai ir tie nebalansiniai sipareigojimai, kuriems sudaromi specialieji atid jiniai, ir kurie turi b ti vykdyti iškart pareikalavus, taip pat tie, iki kuri vykdymo liko ne daugiau negu m nuo.

Šaltinis: sudaryta darbo autor s, remiantis Lietuvos banko valdybos nutarimu Nr. 1 „D l likvidumo skai iavimo taisykli “. Vilnius: Lietuvos bankas, 2004 m. sausio 29d.